T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GENÇ YETİŞKİNLERDE HELİKOPTER EBEVEYN GÖRÜLME SIKLIĞI ve DENEYİMLERİNİN SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yelda YILMAZ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Taner ARTAN

Sosyal Hizmet Anabilim Dalı

Sosyal Hizmet Programı

Mayıs, 2023

TEZ KABUL VE ONAYI

Yelda YILMAZ tarafından, **Doç. Dr. Taner ARTAN** danışmanlığında hazırlanan **"GENÇ YETİŞKİNLERDE HELİKOPTER EBEVEYN GÖRÜLME SIKLIĞI ve DENEYİMLERİNİN SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ "** başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından **16/05/2023** tarihinde yapılan sınav sonucunda **oy birliği** ile başarılı bulunarak **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Tez Jürisi

		İmza	**Sonuç**
DANIŞMAN	Doç. Dr. Taner ARTAN İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal Hizmet Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
ÜYE	Dr. Öğr. Üyesi Gülcan URHAN İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal Hizmet Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
ÜYE	Dr. Öğr. Üyesi Sayra LOTFİ		☒ Kabul ☐ Ret

İstanbul Medipol
Üniversitesi
Sosyal Hizmet Anabilim
Dalı

Bu tezi helikopter ebeveynleri sebebiyle kendi hayatına yabancılaşan herkese ithaf ediyorum…

BÜTÇE DESTEKLERİ

GENÇ YETİŞKİNLERDE HELİKOPTER EBEVEYN GÖRÜLME SIKLIĞI ve DENEYİMLERİNİN SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu tez çalışması için herhangi bir kurumdan bütçe desteği alınmamıştır.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tezimin hayat bulmasına yardımcı olan ve akademik bilgisiyle yoluma ışık tutan danışmanım Doç. Dr. Taner ARTAN'a ve diğer bölüm hocalarıma, manevi desteğini hiçbir zaman eksik etmeyip her türlü fedakârlığı gösteren canım aileme, çalışmama gönüllü olarak destek veren tüm katılımcılara, öğrencilik hayatımı bir dönem verdikleri burs desteği ile rahatlatan Türkiye Milli Kültür Vakfı'na, bu vesileyle tanışmaktan memnuniyet duyduğum Prof. Dr. Yücel BULUT'a, akademiyle ilk buluşmamı gerçekleştirdiğim İZÜ ailesine ayrı ayrı teşekkürlerimi sunarım.

Lisans hayatımın bana kazandırdığı dostluklardan olan Yeşim ÖNDER, Ekin Dilek DEĞİRMENCİ ve Sümeyra AKGÜL'e ayrıca teşekkür ederim. Eğitim hayatındaki idealist çizgisinin bozulmasını hiç istemediğim Ezgi Nur DEMİRCİ'ye, akademinin bana kazandırdığı güzelliklerden olan ŞEVVAL BADAK, Emine DOĞAN ve Emine AKBAŞ'a, canım dostum Hande ÇİFTÇİ'ye, desteğini yanımdan eksik etmeyen İbrahim KAVAKLI'ya, enerjisiyle beni motive eden Esra ONURSAL'a ve her koşulda yanımda olan Orçun KARLIK'a teşekkürlerimi sunarım.

Mayıs 2023 **Yelda YILMAZ**

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TEZ KABUL VE ONAYI ii
BEYAN iv
BÜTÇE DESTEKLERİ vi
TEŞEKKÜR vii
İÇİNDEKİLER viii
TABLO LİSTESİ x
KISALTMA LİSTESİ xii
ÖZET xiii
ABSTRACT xv
1. GİRİŞ 1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 3
2.1. Helikopter Ebeveynlik Kavramı 3
2.2. Helikopter Ebeveynliğin Tarihçesi ve Babyboomer's 4
2.3. Helikopter Ebeveynlerin Karakteristik Özellikleri 6
2.4. Helikopter Ebeveynliğin Muhtemel Sebepleri 7
2.5. Helikopter Ebeveynlerin Çocuklarında Görülen Psikososyal Etkiler 8
2.5.1. İyi Oluş Hali ve Yaşam Doyumu 8
2.5.2. Benlik Saygısı 8
2.5.3. Yalnızlık 9
2.5.4. Anksiyete, Depresyon ve İntihar Eğilimi 9
2.5.5. Öz Düzenleme, Karar Alma ve Kontrol Becerileri 10
2.5.6. Öz Yeterlilik ve Self Determinasyon 10
2.5.7. Akademik Motivasyon ve Başarı 11
2.5.8. İş Hayatı ve Kariyer Kimliği 11
2.5.9. Bağımlı Kişilik Özellikleri 12
2.5.10. Negatif Değerlendirilme Korkusu ve Sosyal Kaygı 12
2.6. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar 12
2.7. Helikopter Ebeveynlik Önlenebilir Mi? 14

2.7.1. Pozitif Ebeveynlik Programı 15
2.8. Sosyal Hizmet Perspektifinden Helikopter Ebeveynlik 16
3. Özerk Benlik Yönetimi (Self-Determinasyon) Kavramı 20
3.1. Özerk Benlik Yönetimi ve Helikopter Ebeveynlik İlişkisi 22
3.2. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar 23
4. Yakınlık Korkusu Kavramı 24
4.1. Yakınlık Korkusu ve Helikopter Ebeveynlik İlişkisi 25
4.2. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar 26
5. YÖNTEM 28
5.1. Araştırmanın Modeli 28
5.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi 28
5.3. Veri Toplama Araçları 29
5.3.1. Nicel Veri Toplama Araçları 29
5.3.2. Nitel Veri Toplama Araçları 32
5.4. Araştırmanın Veri Analizi 32
5.5. Araştırma Problemi ve Alt Hipotezleri 33
5.6. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Varsayımları 34
6. BULGULAR 35
6.1. Nicel Bulgular 35
6.2. Nitel Bulgular 48
7. TARTIŞMA 59
8. SONUÇ VE ÖNERİLER 65
KAYNAKLAR 68
EKLER 86
İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI 93
ETİK KURUL İZİN YAZISI 94
KURUM İZNİ YAZILARI 95
ÖZGEÇMİŞ 100

TABLO LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1. Ailelerle Sosyal Hizmet Uygulamaları Genel Müdahale Planı**…….……19**

Tablo 2. Çalışmada Kullanılan Ölçeklerin Alt Faktörlerine Ait Güvenirlik Bulguları..…**.31**

Tablo 3. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerinin Frekans Tablosu**……..…….35**

Tablo 4. Çalışmada Kullanılan Ölçeklere Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler**…….……..36**

Tablo 5. Çalışmaya Katılan Genç Yetişkinlerin Annelerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılamalarına İlişkin Bulgular**……..…..…37**

Tablo 6. Çalışmaya Katılan Genç Yetişkinlerin Babalarını Helikopter Ebeveyn Olarak Algılamalarına İlişkin Bulgular**……..…….37**

Tablo 7. Katılımcıların Cinsiyetlerine Temel Değişkenler Arasındaki Farklar**…….…..…38**

Tablo 8. Katılımcıların Gebelik Durumuna Göre Temel Değişkenler Arasındaki Farklar **…….....38**

Tablo 9. Katılımcıların Medeni Hallerine Göre Temel Değişkenler Arasındaki Farklar**…….....39**

Tablo 10. Katılımcıların Gelir Durumlarına Göre Temel Değişkenler Arasındaki Farklar**…….....40**

Tablo 11. Katılımcıların Aile Tiplerine Göre Temel Değişkenler Arasındaki Farklar**…..41**

Tablo 12. Katılımcıların Ailedeki Kişi Sayısına Göre Temel Değişkenler Arasındaki Farklar**……...….42**

Tablo 13. Katılımcıların Ailedeki Kaçıncı Çocuk Olmalarına Göre Temel Değişkenler Arasındaki Farklar**…….....43**

Tablo 14. Katılımcıların Yaşlarına Göre Temel Değişkenler Arasındaki Farklar**…….44**

Tablo 15. Katılımcıların Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Diğer Ana Değişkenlerle İlişkisi**……..……..…..…45**

Tablo 16. Algılanan Helikopter Baba Tutumunun Genç Yetişkinlerin Self Determinasyon Üzerindeki Etkisine İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları**……..…..……47**

Tablo 17. Algılanan Helikopter Baba Tutumunun Genç Yetişkinlerin Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu Üzerindeki Etkisine İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları**……..47**

Tablo 18. Algılanan Helikopter Anne Tutumunun Genç Yetişkinlerin Self-Determinasyon Üzerindeki Etkisine İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları**…….……..48**

Tablo 19. Algılanan Helikopter Anne Tutumunun Genç Yetişkinlerin Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu Üzerindeki Etkisine İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları**……....48**

Tablo 20. Helikopter Ebeveyne Sahip Olduğunu Algılayan Genç Yetişkinlerin Sosyo-Demografik Özellikleri**…….……49**

Tablo 21. Helikopter Ebeveynlere Sahip Olduğunu Algılayan Genç Yetişkinlerin Fiziksel Özgürlük Teması Altında Verdikleri Cevaplar**…….….51**

Tablo 22. Helikopter Ebeveynlere Sahip Olduğunu Algılayan Genç Yetişkinlerin Sosyal Özgürlük Teması Altında Verdikleri Cevaplar**……..…54**

Tablo 23. Helikopter Ebeveynlere Sahip Olduğunu Algılayan Genç Yetişkinlerin Psikolojik Özgürlük Teması Altında Verdikleri Cevaplar**……..…....56**

KISALTMA LİSTESİ

Kısaltmalar	Açıklama
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
APA	: American Psychological Association
dr.	: Doktor
NASW	: The National Association of Social Worker

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GENÇ YETİŞKİNLERDE HELİKOPTER EBEVEYN GÖRÜLME SIKLIĞI ve DENEYİMLERİNİN SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yelda YILMAZ

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Sosyal Hizmet Anabilim Dalı

Sosyal Hizmet Programı

Danışman: Doç. Dr. Taner ARTAN

Çocuklarını yetiştirirken değişen kültürel, sosyal ve ekonomik koşullardan etkilenen aileler farklı ebeveynlik tarzları geliştirmektedir. Bunlardan biri de helikopter ebeveynlik biçimidir. Helikopter ebeveynler; çocukları adına karar alan, "aşırılık" ekseninde davranışlarla hareket eden; korumacı, müdahaleci anne ve babaları temsil etmektedir. Bu sebeple helikopter ebeveynliğin özerkliğe ket vurucu ve kısıtlayıcı bir rolü bulunmaktadır. Mevcut bilgilerden hareketle helikopter ebeveynliğin çocuklarının bağımsız bir şekilde karar alma yetilerini negatif etkilediği, çocukların ebeveynlerinin sıkı takibinden huzursuzluk duydukları ve aile dışında yer alan diğer insanlarla yakınlık kurmaktan korkabilecekleri düşünülmektedir. Bahsi geçen varsayımlar doğrultusunda yürütülen bu çalışmada, genç yetişkinlerde helikopter ebeveyn görülme sıklığı ve yaşattığı fiziksel, psikolojik ve sosyal etkilere yer verilmiştir. Çalışmanın örneklemini 18–45 yaş arasında bulunan 800 katılımcı oluşturmaktadır. Karma yöntemle yürütülen çalışmanın nicel bölümünde Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği, Özerk Benlik Yönetimi Ölçeği ve Yakınlık Korkusu Ölçeği kullanılmıştır. Nitel bölümünde ise katılımcılara yarı yapılandırılmış görüşme formu yöneltilmiştir. Nicel bölümün istatistiksel analizleri IBM SPSS 26 ile yapılırken nitel bölüm için betimleyici analizi metodu kullanılmıştır. Çalışma neticesinde algılanan helikopter anneye sahip toplam 575, babaya sahip toplam 339 kişiye ulaşılmıştır. Helikopter ebeveynlik tutumunun genç yetişkinler üzerindeki etkisine bakıldığında, bağımsız karar verebilme haklarını kullanamadıkları, özgürlüklerinin kısıtlandığı ve sosyal ilişkilerde yakınlık kurmaktan korktukları anlaşılmıştır. Elde edilen verilerin gösterdiği olumsuz tablo, helikopter ebeveynliğin ve etkilerinin daha fazla değerlendirilmeye

ihtiyaç duyulduğunu göstermiştir. Nihai olarak, helikopter ebeveynlik ve ortaya çıkardığı sonuçlarla ilgili çeşitli çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Mayıs 2023 , 116. sayfa.

Anahtar kelimeler: Helikopter Ebeveynlik, Aile, Sosyal Hizmet, Self-Determinasyon, Yakınlık Korkusu

ABSTRACT

M.Sc. THESIS

EVALUATION OF HELICOPTER PARENT FREQUENCY A EXPERIENCES IN YOUNG ADULTS FROM A SOCIAL WORK PERSPECTIVE

Yelda YILMAZ

Istanbul University-Cerrahpaşa

Institute of Graduate Studies

Department of Social Work

Social Work

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Taner ARTAN

Families affected by the changing cultural, social and economic conditions while raising their children develop different parenting styles. One of them is the helicopter parenting style. Helicopter parents; it represents protective, interventionist mothers and fathers who make decisions on behalf of their children and act with behaviors on the axis of "extremism." For this reason, helicopter parenting has an inhibitory and restrictive role on autonomy. Based on the available information, it is thought that helicopter parenting negatively affects their children's ability to make decisions independently, they feel uneasy from their parents' close monitoring, and they may afraid of intimacy with other people outside the family. In this study, which was carried out in line with the assumptions mentioned above, the prevalence of helicopter parents in young adults and their physical, psychological and social effects were included. The study sample consists of 800 participants between 18–45. Helicopter Parent Attitudes Scale, Self-Determination Scale and Fear of Intimacy Scale were used in the quant methods part of the study, which was carried out with mixed method. In the qualitative, the semi-structural interview forms were asked of the participants. Statistical analysis of the quantitative part was done with IBM SPSS 26, while the descriptive analysis method was used for the qualitative part. As a result of the study, a total of 575 people with helicopter mothers and a total of 339 people with fathers were reached. Considering the effect of helicopter parenting on young adults, it is understood that they cannot use their right to make independent decisions, their freedom is restricted and they are afraid of intimacy in social relations. The negative picture of the data obtained indicated that more evaluation of helicopter parenting and its effects is needed.

As a result, several solutions have been proposed regarding helicopter parenting and its consequences.

May 2023, 116 pages.

Keywords: Helicopter Parenting, Family, Social Work, Self-Determination, Fear of Intimacy

1. GİRİŞ

Aile içi atmosferde sağlıklı ve fonksiyonel bir iletişim kurulması, çocukların gelişim süreçlerini destekleme olanağı sağlamaktadır. Aksi takdirde kendisini değersiz hisseden, ebeveynlerinden gizleyen ve yapıcı değişimlerde bulunamayan bireyler yetişebilmektedir (Öztürk, 2021). Bu bakımdan, ebeveynler çocukları üzerinde yapıcı veya yıkıcı bir etki yaratmaktadır. Son yıllarda aile stillerinde yaşanan değişimler, yıkıcı etkisi yoğun olan yeni ebeveynlik türlerinin oluşumuna sebep olmaktadır (Avcı ve Güleç, 2020). Yeni nesil ebeveynlik türlerinden birisi de helikopter ebeveynlik olarak bilinmektedir (Dönmez, 2019). Helikopter ebeveynlik psikoterapist Haim Ginott tarafından 1969 yılında literatüre kazandırdığı önemli bir kavramdır. Ginott, ***"Neşter vururken dikkatli olan bir cerrah gibi ebeveynlerin de uygun kelimeleri kullanabilme becerisine sahip olmaları gerekir."*** anektodunun yer aldığı "Anne, Baba ve Çocuk Arasında" adlı kitabında ebeveynlerin pozitif ebeveynlik becerilerine sıklıkla vurgu yapmaktadır (Ginott, 1969).

Hâl böyleyken, helikopter ebeveynliğin olumsuz etkilerine ilişkin akademik camiada çeşitli çalışmalar yapılmaya başlamıştır. Ancak kapsamları gereği çoğunlukla helikopter ebeveynlerin çocukları üzerindeki psikolojik etkilerine odaklanmışlardır. Mevcut literatür incelenerek kapsamı geniş tutulan bu araştırma, helikopter ebeveynliğin genç yetişkinler üzerindeki fiziksel, psikolojik ve sosyal etkilerini odak almaktadır. Araştırmanın temel amacı, "helikopter ebeveynlik" kavramının genç yetişkinlerde görülme sıklığının incelenmesi ve 18–45 yaş aralığındaki bireylerin çocukluk çağındaki aile deneyimlerinin mevcut yaşantılarına etkisinin görülebilmesidir. Bu doğrultuda araştırmanın genel temasını helikopter ebeveynlik, özerk benlik yönetimi ve geçmiş dönem yakınlık korkusu kavramları oluşturmaktadır.

Belirtilen kavramlar çerçevesinde oluşturulan araştırmanın deseni, nicel ve nitel yöntem bir arada olmak üzere karma yöntem şeklinde kurgulanmıştır. Nicel yöntemin ölçeklerini 21 maddeden oluşan Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (Yılmaz, 2019), 5 maddeden oluşan Yakınlık Korkusu Ölçeği'nin alt boyutu "Geçmiş Yakın Dönem Yakınlık Korkusu" (Elibol ve Tok, 2018) ve 10 maddeden oluşan Özerk Benlik Yönetimi Ölçeği (Kart ve Güldü, 2008) oluşturmaktadır. Araştırmanın nitel soruları ise yarı yapılandırılmış form şeklinde tasarlanmış olup "fiziksel, sosyal ve psikolojik özgürlük" olmak üzere 3 ana başlıktan oluşan,

tamamı yapılandırılmış 10 soruyu içermektedir. Bu bakımdan çalışma hem betimleyici hem de ilişkisel bir nitelik taşımaktadır. Araştırma kapsamında temel bir problem durumu yer alırken, yapılan istatistiksel analizler aracılığıyla cevap aranmaya çalışılmıştır: *"Algılanan helikopter ebeveynlik tutumunun genç yetişkinlerin self-determinasyon düzeyleri, geçmiş dönem yakınlık kurma korkuları ve özgürlükleri üzerinde nasıl etkileri bulunmaktadır?"*

Araştırma soruları verilen çalışma, ailelerle ve çocuklarla sosyal hizmet teorik altyapısı aracılığıyla oluşturulmuş olup helikopter ebeveynlik kavramının genç yetişkinler arasındaki yaygınlığı ile kişisel/kişilerarası etkilerinin incelenmesi açısından literatürdeki boşluğu doldurmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, çocukluk döneminde sergilenen ebeveyn tutumlarının genç yetişkinlik dönemindeki tezahürlerini görebilmenin hem bireyler hem de toplumlar için faydalı olacağı kanaati üzerinde durulmuştur.

Çalışmada yer alan ve evreni temsil eden genç yetişkinler 18–45 yaş arasındaki kişileri tanımlamaktayken, bahsi geçen yaş aralığının temeli Daniel Levinson'un "Yetişkin Gelişim Teorisi"ne dayandırılmıştır. Çalışmaya bu yaş aralığındaki bireylerin seçilmesinin sebebi ise dönemsel olarak yakın ilişkilerinin çoğaldığı, duygusal yetkinliklerinin arttığı ve bilişsel gelişimlerinin zirvede olduğu bir evre olmasıdır. Belirtilen amaç ve gayeler etrafında karma yöntemle oluşturulan bu çalışmanın nicel bölümünde toplam 800 kişiye ulaşılırken, nitel görüşmeler için toplam 34 kişiyle iletişime geçilmiştir. Çalışmanın nicel verilerinin analizi IBM SPSS 26 programında frekans analizi, T test, Anova testi, regresyon ve korelasyon analizi aracılığıyla yapılmıştır. Nitel bölümünde ise öne çıkan cevapların aktarıldığı betimleyici analiz yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, helikopter ebeveynliğin genç yetişkinlerin self-determinasyon düzeylerini olumsuz etkilediği ve geçmiş dönem yakınlık korkularını arttırdığı sonucuna erişilmiştir. Katılımcıların herhangi bir değişiklik olmaksızın aktarılan beyanlarında; algılanan helikopter ebeveyn tutumunun genç yetişkinlerin fiziksel, psikolojik ve sosyal özgürlüklerini kısıtlayarak özerk hissetmelerini engellediği görülmüştür. Helikopter ebeveynliğin bireyler üzerinde yarattığı olumsuz etkiler, konuya ilişkin literatür aracılığıyla tartışılmış ve yorumlanmıştır. Ardından, erişilen sonuçların yapısına uygun olarak çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. HELİKOPTER EBEVEYNLİK KAVRAMI

Helikopter ebeveynlik kavramı, ilk kez 1969 yılında Dr. Haim Ginott tarafından orijinal adı "*Between Parent and Teenager"* olan "*Ebeveynler ve Gençler Arasında"* olan kitap aracılığıyla literatüre kazandırılan bir kavram olsa da küçük bir çocuğun annesinin etrafında dört döndüğünü 'helikopter' benzetmesiyle anlatması ile özdeşleşmiştir (Ginott, 1969). Helikopter ebeveynler, çocuklarının herhangi bir konuda sorumluluk almasına olanak sağlamayan, onlar adına karar verme süreçlerine dâhil olan ve hayatlarına aşırı bir katılım gösteren ebeveynler olarak tanımlanabilmektedir (Ganaprakasam ve diğ., 2018). Bu tür ebeveynler, çocuklarının farklı niteliklere sahip olduğunu gözetmeksizin kendi istekleri doğrultusunda onları koruyup onlar adına yol haritası çizebilmektedir.

Literatürde, sergiledikleri aşırı korumacı ve müdahaleci tutumun ardında çeşitli sebeplerin olduğu öne sürülmektedir. Helikopter ebeveynliğin gelişmesinde önemli rol oynayan bu etkenler arasında yüksek ebeveyn kaygısı, olumsuz koşullar yaşanması ihtimaline karşı korku duyma, anne ve babanın kendi çocukluk çağına dair olumsuz deneyimlerinin telafisi ve çevreye karşı duyulan güvensizlik hissiyatı yer almaktadır (Glass ve Tabatsky, 2014). Çocuklarının başına olumsuz bir şey gelebilecek olması, eğitim hayatlarında başarısız olma ihtimalleri gibi olasılıklardan çok fazla etkilenen bu tür ebeveynlerin, kaygı düzeylerinin yüksek olması hem helikopter ebeveynliğin bir sebebi hem de olası bir sonucu olarak görülmektedir (Gui ve Koropeckyj-Cox, 2016). Çünkü helikopter ebeveynlerin doğasında çocuklarının güvende hissetmelerini istemek ve hata yapmalarını önlemeye çalışmak vardır (Rousseau ve Scharf, 2017).

Helikopter ebeveynlerin ekonomik faktörler gibi dış dünyaya ilişkin koşulları denetleyemedikleri için de kaygı duydukları ve müdahale edemedikleri koşullar sebebiyle çocuklarına karşı aşırı kontrolcü davrandıkları da ileri sürülmektedir (Hesse ve diğ., 2018). Bu açıdan bahsi geçen sebeplerin, anne ve babaların çocuklarına karşı helikopter ebeveyn şeklinde davranmalarına zemin hazırladığı görülmektedir.

Helikopter ebeveynliğin anlamını karşılayan tek bir kavram olmadığı gibi zaman zaman aşırı korumacı ebeveynlik, aşırı ilgili ebeveynlik, yoğun ebeveynlik gibi ifadelerle de tanımlandığı görülmektedir (Jung ve diğ., 2019). Bu ebeveynler, çocuklarının düşüncelerini şekillendirmeleri; davranışlarını yönlendirmeleri, çevreye karşı yoğun bir güvensizlik duygusu hissetmeleri ve çocuklarını her şeyden sakınmaları temelinde birleşmektedir (Chockalingam ve diğ., 2022). Genellikle babalardan çok annelere atfedilen aşırı korumacılık, çocuklarla kurulan iletişimde dünyanın 'tehlikelerle dolu' bir yer olduğu alt mesajını taşırken, sorunlarla baş etme mekanizmalarını sağlıklı bir şekilde kullanamamalarına ve kendilerini yetersiz hissetmelerine sebep olmaktadır (Clarke ve diğ., 2013). Helikopter ebeveynliğin çocuklar üzerinde yarattığı bu baskının, özellikle yetişkinlik çağına geçişte daha büyük problemlere yol açtığı ve kişinin otonomi yetisine zarar verdiği bilinmektedir (Benton, 2019). Bu açıdan helikopter ebeveyn davranışlarının; çocuklarının kendi hayatlarını şekillendirecek kararları almasına engel olduğu, artan ebeveyn taleplerinin ise öz yeterliliklerini olumsuz etkilediği görülmektedir (Locke, 2014).

Küreselleşme ile birlikte değişen sosyal yapıların, artan teknolojik gelişmelerin ve gelişen yeni ebeveynlik stilleri sebebiyle günümüz koşullarında daha sık dile getirilen helikopter ebeveynlik kavramı, aile dinamiklerindeki dengesiz bir dağılımı ifade etmektedir (Rousseau ve Scharf, 2017). Çocuklarının gelişimini ve özerkliğini sağlıklı bir formda destekleyen ebeveynlerin aksine helikopter ebeveynlerin çocuklarının kendilerini keşfetme sürecine ket vurdukları, bu sebeple hayallerine ve ideallerine müdahale eden orantısız bir ilgi gösterdiği bilinmektedir (Hwang ve Jung, 2021). Bu tür ebeveynler tarafından sergilenen davranışların, çocuklarının ideal bir yaşam sürmesi beklentisi ve niyetiyle şekillendiği düşünülse de yapılan araştırmalar çoğunlukla helikopter ebeveynliğin çocuklar ve gençler üzerinde yarattığı olumsuz sonuçlara odaklanmaktadır (Güçlü ve Çok, 2021). Helikopter ebeveynlik kavramına pozitif psikoloji çerçevesinden bakıldığında, psikolojik iyi oluş halini ve sağlamlığı azalttığı, temel yaşam becerilerini etkilediği için çocuk ve gençlerin sağlıklı bir yetişkinlik sürecine girmelerine engel olduğu görülmektedir (Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019).

2.2. HELİKOPTER EBEVEYNLİĞİN TARİHÇESİ VE BABYBOOMER'S

Helikopter ebeveynlik kavramı, psikoterapist Dr. Haim Ginott ile birlikte ilk kez 1969 yılında literatüre kazandırılmış bir kavram olmakla birlikte; 1990 yılında araştırmacı Foster Cline ve Jim Fay tarafından bağımsızlığı engellenen çocukların ebeveynlerini tanımlamak için

kullanılmaya başlanmıştır (Ginott, 1969; Cline ve Fay, 1990). Bu tanım, helikopter ebeveynleri çocukları adına karar alan ve onlar hareket eden anne – babalar şeklinde özetlemektedir. Özellikle ABD'de yaygın bir şekilde görülen ve son yıllarda önemi artan bu kavramın, daha çok genç yaşta evlenen çiftlere atfetildiği ve çocuklarının genel itibariyle Y (Milenyum) kuşağı ile genç yetişkinlik çağı arasında olduğu bilinmektedir (Odenweller ve diğ., 2014). II. Dünya Savaşı sonrası dönemi kapsayan ve 1946 ile 1964 yılları arası doğan bebekleri tanımlayan Babyboomer's (Bebek Patlaması) dönemi çocukları olan helikopter ebeveynler, özellikle X ve Y kuşağı çocuklarının ebeveynleri olmuşlardır (Rathor, 2017). Küreselleşme çağının etkisi olan rekabet ortamında yetişmiş olan bu ebeveynlerin, çocuklarını gelecek kaygısıyla, akademik başarı ve idealist bir kariyer odağıyla yetiştirmeleri muhtemel bir sonuçtur (LeMoyne ve Buchanan, 2011). 1965–1979 yılları arasında doğan bireyleri kapsayan X kuşağının sorumluluk duygusu ekseninde hareket eden ve hedef odaklı olan yapısına paralel bir şekilde, 1980–1999 yılları arasında doğan Y kuşağının yeniliğe açık ve üretken bir yapıya sahip olduğu aktarılmaktadır (Xiong ve diğ., 2019). Bu açıdan bakıldığında, helikopter ebeveynlerin çocukları üzerinde çeşitli yansımaları olduğu görülmektedir. Bilhassa, Milenyum kuşağı diğer kuşaklara nazaran daha fazla korunan, teknolojinin gelişimiyle birlikte daha çok denetlenen ve takip edilen bir kuşaktır (Coşkun ve Katitaş, 2021).

1990'lı yılların sonunda ise helikopter ebeveyn görülme sıklığında kayda değer bir artış yaşanmış, bu artış toplumsal refahın artması ve düşük işsizlik oranları ile ilişkilendirilmiştir (Dermott ve Pomati, 2016). Yüksek sosyoekonomik düzeye sahip olan ailelerin çocuklarıyla daha yakından ilgilenebilme ve gelecekleri için daha iyi imkânlar sağlayabilme olanağı bulunduğundan mevcut bilgi mantıklı bir zemine oturmaktadır.

ABD ve Çin gibi farklı kültürlerde yaygın bir şekilde ve farklı zamanlarda görülen helikopter ebeveynliğin evrensel bir niteliğe sahip olduğunu söylemek mümkündür (Kwon ve diğ., 2017). Bunun sebebi, helikopter anne ve babaların dünyanın her yerinde benzer nitelikler taşıması; diğer bir deyişle kültürler arası farklılıklara rağmen çocuklarına karşı aşırı korumacı, müdahaleci ve yüksek beklentilerle hareket eden bir yapıya sahip olmalarıdır. Anne ve babaları tarafından aşırı yönlendirmeye ve korumaya maruz kalan bu çocukların, özellikle gençlikten yetişkinliğe geçiş evresinde ciddi problemlere maruz kaldığı bilinmektedir (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan, 2014).

2.3. HELİKOPTER EBEVEYNLERİN KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİ

Helikopter ebeveynler mükemmeliyetçidir. Çocuklarının hayatındaki her detayın sorunsuz bir şekilde ilerlemesini bekleyen helikopter anne ve babalar, çocukları adına okul içi ve dışı aktivitelerini planlama eğilimindedirler (Schiffrin ve Liss, 2017). Bilhassa akademik başarıya ve kariyer planlamasına önem veren bu tür ebeveynlerin, çocuklarının başarısız olduğu bir sınavı kabullenmesi çok zordur; bu tür durumlarda çocukları adına öğretmenleriyle ve okul yönetimiyle dâhi konuşmaya çalışırlar (Gençdoğan ve Gülbahçe, 2021). Bu tür davranışlar sebebiyle meslek tercihlerini ailelerinin beklentileri ve kararları dâhilinde gerçekleştiren çocuklar yetiştirdikleri gibi, aynı zamanda başarısız olma kaygısıyla karşı karşıya olan bir kuşak da yaratmaktadırlar (Demir, 2020).

Helikopter ebeveynler aşırı kontrolcü ve müdahalecidir. Helikopter ebeveynler, çocuklarının üzerinde sağlıklı olmayan bir şekilde otorite kurar ve gerek gerçek gerekse sanal dünyada her daim denetimde bulunmak, çocuklarının güvende olduğunu hissetmek isterler (Dursun, 2021). Teknolojinin sunduğu dijital takip sistemleri de helikopter ebeveynlerin çocukları üzerindeki kontrol imkânını arttırmaktadır (Ankaralı ve Savaş, 2021). Sürekli denetim ve kontrol altında tutulan çocukların karar alma süreçlerine ve eylemlerine helikopter anne ve babalar tarafından sıklıkla müdahale edilirken; bu durumun öz-yeterlilik hissini azaltıp özerklik duygusunu sınırlayan bir etki yarattığını söylemek mümkündür (Yılmaz, 2020).

Helikopter ebeveynler aşırı korumacıdır. Dünyanın olası tehlikelerle dolu olduğuna inanan ve kötü niyetli insanlarla çocuklarının karşılaşma ihtimaline karşı aşırı kaygı duyan helikopter ebeveynlerin; çocuklarının üzerlerine fazla düştüğü görülmektedir (Yaşin ve Demir, 2020). Aşırı korumacı niteliğe sahip olan bu ebeveynlerin gösterdiği fazla ilgi ve özen aynı zamanda çocuklarının fonksiyonel ilişkiler kurmasına engel olmakta ve benlik saygılarında düşüşe sebep olmaktadır (Yazgan, 2022).

Helikopter ebeveynler çocuklarının kendi başına yaptıklarını 'biz' söylemiyle aktarıp başarılarına ortak olur. Başkalarıyla iletişim kurarken çocukları adına sıklıkla konuşma eğiliminde olan helikopter anne ve babaların 'o' yerine 'biz' öznesiyle konuştukları ve ortamda farklı bir konu hâkim olduğunda dahi odağı değiştirip çocuklarından ve onların başarılarından söz ettikleri görülmektedir (Ağar, 2019). Bu duruma örnek teşkil etmesi bakımından, yemeğini bitiren çocuğunu anlatan helikopter bir annenin "Yemeğimizi yedik." şeklinde durumu ifade etmesi görülebilir.

2.4. HELİKOPTER EBEVEYNLİĞİN MUHTEMEL SEBEPLERİ

Helikopter ebeveynliğin oluşumuna zemin hazırladığı düşünülen birçok sebep bulunmaktadır. Bunlardan ilki, helikopter ebeveynlerin kendi çocukluk deneyimlerinin bazı travmatik izler taşımasıdır. Çocukluk döneminde duygusal ihmal ve istismara maruz kalan ebeveynlerin helikopter tutumlar sergilemeleri arasında bu bakımdan güçlü bir bağ bulunmaktadır (Yılmaz ve diğ., 2021). Benzer şekilde, çocukluk döneminde ebeveynleri tarafından engellenen ve kısıtlanan çocukların, kendi ailelerini kurdukları takdirde helikopter ebeveynler arasında olma olasılıkları daha yüksektir (Rousseau ve Scharf, 2017). Zira deneyimledikleri bu engellenme ve önlenme hissi; hayatlarında karşılaştıkları başarısızlıkları kabullenememelerine, hep daha iyisini istemelerine ve hayal kırıklığı yaşamaktan kaçınmalarına sebep olmaktadır (Dorrance Hall, 2017).

Bir diğer sebep ise, rekabet kültürünün değişen dünyada ve bilhassa sosyal hayatta yansımalarıdır. Ebeveynlik becerilerini kanıtlamak ve ideal birer ebeveyn olduğunu diğer insanlara göstermek isteyen bireylerin çocuklarının üzerinde bir nevi 'sıkıyönetim' uyguladığı belirtilmektedir (Battles, 2017). Aynı zamanda sergiledikleri tutumların farkında olduklarını ve sistemin içinde öne çıkan çocuklar yetiştirebilmek adına böyle davrandıklarını ifade etmektedirler (Bristow, 2014). Helikopter ebeveynliğin bir diğer sebebi endişeli ve korku duyan bir ruh hali içerisinde bulunmaktır. Bu yoğun duygu durumu, dünyanın ve mevcut düzenin muhtemel tehlikelerinden korunmayı o kadar çok gerektirmektedir ki çocukları adına hareket eden, risklerden korunmayı görev edinen ebeveynleri oluşturmaktadır (Coates, 2015). Ek olarak geleceğin belirsizliğine duyulan kaygı ailelerin çocuklarına iyi bir hayat inşa etme endişesini arttırmakta ve bu sebeple aşırı müdahalede bulunmayı öngörmektedir (Higuera, 2019).

Teknolojinin gelişimi dolaylı yoldan da olsa helikopter ebeveynliğe sebep olan bir diğer unsurdur. Çocuklarının yaptıklarını her an takip edebilen anne ve babaların, gerek takip cihazlarıyla gerekse telefon gibi mobil cihazlarla iletişimde bulunarak çocukları üzerinde kontrol sağlayabilmektedir (Kelly ve diğ., 2017). Bu araçlar ise çocuklarının bulundukları konumlarından kimle görüştüklerine, ne kadar süredir orada bulunduklarına kadar birçok bilgiyi onlara sunmaktadır. Teknoloji tabanlı ebeveyn-çocuk iletişimleri, sadece kendi aralarındaki iletişime değil aynı zamanda çevrimiçi eğitim sistemlerine, oyunlara, diğer kişilerle kurulan diyaloglara kadar uzanan bir müdahaleyi de içermektedir (Talmon, 2019).

2.5. HELİKOPTER EBEVEYNLERİN ÇOCUKLARINDA GÖRÜLEN PSİKOSOSYAL ETKİLER

2.5.1. İyi Oluş Hali ve Yaşam Doyumu

İyi oluş hali, çok boyutlu bir iyilik halini temsil etmekle birlikte bilişsel, psikolojik, bedensel, ruhsal ve sosyal açıdan zinde olma durumu olarak tanımlanmaktadır (Trudel-Fitzgerald ve diğ., 2019). Yaşam doyumu ise, kişilerin kendilerini iyi hissetmesinin yanı sıra gündelik hayatlarında yaptıkları aktivitelerden zevk almaları ve yaşamlarından genel anlamda memnuniyet duymaları ile açıklanabilmektedir (Ruggeri ve diğ., 2020). Helikopter ebeveynlere sahip olmakla iyi oluş hali ve yaşam doyumu arasındaki bağı açıklayan literatürde, genel itibariyle algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının iyi oluş halini ve yaşam doyumunu azalttığı bilgisi yer almaktadır (Yam ve Kumcağiz, 2021).

Helikopter ebeveynlerine bağımlılık geliştiren bireylerde, yetişkinlik dönemi geçiş süreçleri de dâhil olmak üzere iyi oluş halinde azalma görülmektedir (Kaniušonytė ve diğ., 2022). Benzer şekilde helikopter ebeveynlere sahip ergenlere yürütülmüş olan bir çalışma, helikopter ebeveynliğin gençlerin ruh sağlığını olumsuz etkilediğini ve yaşam tatmini düzeylerinde azalmaya sebep olduğunu ortaya koymaktadır (Reed ve diğ., 2016). Bu açıdan bakıldığında, yüksek yaşam beklentileri olan helikopter anne ve babaların, çocuklarının genel iyilik halini azalttığı ve hayatlarını pozitif değerlendirmelerini engellediği görülmektedir. Helikopter ebeveynlerin yalnızca çocuklarının değil gösterdikleri ilgiyle beraber kendi yaşam doyumlarını azalttıkları da ortaya konmaktadır (Fingerman ve diğ., 2012). Tüm hayatını çocuğunu denetlemeye ve gözetmeye adayan bu ebeveynlerin, bir nevi kendi hayat enerjilerini de bu şekilde tükettiğini söylemek mümkün olacaktır.

2.5.2. Benlik Saygısı

Benlik saygısı, kişinin kendisine verdiği değeri ve duyduğu memnuniyeti tanımlarken, benlik saygısının yüksek olması durumunda kendisiyle barışık olan ve özünü kabul eden bireyler akla gelmektedir (Saygılı ve diğ., 2015). Literatürde benlik saygısı ile helikopter ebeveynlik ilişkiyi değerlendiren bazı çalışmalar yapılmış, helikopter annelere sahip olan öğrencilerin olmayanlara kıyasla daha düşük benlik saygısına sahip olduğu görülmüştür (Lotfi ve diğ., 2020). Şişirilmiş benlik algısı ile helikopter ebeveynlik arasında yapılan bir çalışmada ise iki değişken arasında anlamlı bir ilişki görülürken, çocuk yetiştirme tutumlarının genç yetişkinler üzerinde yüksek bir ego ve şişirilmiş bir benlik yarattığı saptanmıştır (Yılmaz, 2020). Kuşaklar arası bağlamda bakıldığında, helikopter ebeveynlerin Y kuşağındaki bireylere

hissettirdiği yetersizlik duygusunun benlik saygılarının düşmesinde önemli bir rol oynadığı da aktarılmaktadır (Durmaz ve Okumuş, 2021). Ergenlerin helikopter ebeveynlere sahip olmasının özgüven düzeylerini ve benlik saygılarını kayda değer bir şekilde düşürdüğüne de değinilmektedir (Chigbu, 2021). Ek olarak, helikopter ebeveynliğin yarattığı düşük benlik algısının öz yeterlilik hissini azaltarak ailelerine bağımlı bir şekilde hareket eden bireyler meydana getirdiği ortaya konmaktadır (Okray, 2016). Bunun aksine destekleyici bir ebeveynlik geliştiren ailelerin, çocuklarının benlik saygısı düzeyini olumlu etkilediği kaydedilmektedir (Elena Marie Piteo ve MacKay, 2021).

2.5.3. Yalnızlık

Yalnızlığın tanımı üzerinde henüz uzlaşılmış bir tanım olmasa da bireylerin kendilerini sosyal ilişkilerden izole hissetmesiyle ilişkilendirilen, yeterli sosyal destek mekanizmalarına sahip olmamasıyla açıklanan ve daha çok 'görülen'den çok 'hissedilen' boyutuyla ilişkilendirilen karmaşık bir yapıya sahip olduğunu söylemek mümkündür (Yanguas ve diğ., 2018). Aileleri tarafından gidecekleri yerin ve zamanın belirlendiği hatta konuşabilecekleri arkadaşlarının kararlaştırıldığı göz önünde bulundurulduğunda, helikopter ebeveynlerin çocuklarında yalnızlık olgusunun değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle, yüksek helikopter ebeveynlik düzeyine sahip olan anne ve babaların çocuklarının yalnızlık hissiyatlarında ciddi bir derinleşme söz konusudur (Su ve diğ., 2021). Ebeveyn kontrolünün sık ve yoğun olduğu durumlarda, helikopter anne ve babası olmayanlara kıyasla olanların yakın arkadaş sayısının görece az olduğu görülmektedir (LeMoyne ve Buchanan, 2011). ABD'de 100.000 gibi geniş bir örneklemle yapılan çalışmada, helikopter ebeveyne sahip olan öğrencilerin %57'sinin kendisini çok yalnız hissettiği ortaya konarken çocuklarına aşırı ilgi gösteren bu tür ebeveynlerin iyilik yaptığını düşünürken ciddi sağlık problemlerine yol açtığı da ifade edilmiştir (Lythcott-Haims, 2016).

2.5.4. Anksiyete, Depresyon ve İntihar Eğilimi

Anksiyete ve depresyon, sıklıkla birbirleriyle anılan hastalıklardan olmakla beraber depresif ruh hali, yaşamdan zevk almama, yüksek kaygı ve endişe hali içerisinde yaşama ile açıklanmaktadır (Kafes, 2021). İntihar eğilimi ve düşüncesi ile ilgili alanyazında depresyon ve anksiyete tanısı alan hastaların ciddi bir risk faktörü altında olduğu aktarılırken, duygudurum ve kaygı bozukluğu olan kişilerde sonuçlanmış intihar girişimi sayısının da oldukça yüksek olduğu bildirilmektedir (Güleç, 2016). Helikopter ebeveynliğin depresyon ve anksiyete ile ilişkisini sistematik derleme yöntemiyle inceleyen güncel bir çalışma, aşırı korumacı ve

kontrolcü ebeveynliğin depresyon ve anksiyete ile pozitif ilişkisi olduğunu ortaya koyarken bunun olası bir sonuç olduğunu da göstermektedir (Vigdal ve Brønnick, 2022). Helikopter ebeveyne sahip olan kişilerin öze kıyım niyetlerine ve girişimlerine ilişkilin literatür ise helikopter ebeveynlerin çocuklarında görülen intihar niyeti arasında önemli bir bağ olduğuna işaret etmektedir (Karunaharan ve diğ., 2021).

2.5.5. Öz Düzenleme, Karar Alma ve Kontrol Becerileri

Öz düzenleme, bireyin kendi öğrenme sürecini planladığı ve içsel motivasyonunu sağladığı stratejiler bütününü içermektedir (Arslan ve Gelişli, 2015). Piaget'in bilişsel gelişim süreci perspektifinden karar alma becerileri, analitik düşünme ve problemleri mantık yordamında çözümleyebilme ile açıklanırken (Sood and Singh, 2021); kontrol becerileri ise bireyin çevreden gelen talepleri işleyebilme, kişinin kendi duygularını, düşüncelerini ve arzularını denetleyebilmesi ile hâkim olması şeklinde tanımlanmaktadır (Duckworth ve diğ, 2019). Doğduklarından itibaren onları adına karar veren ebeveynlere sahip olan çocukların öz düzenleme, karar alma ve kontrol becerilerinde çeşitli farklılıklar görülmektedir. Araştırmalar çocuklarına yönelik sayısız beklentisi olan helikopter ebeveynlerin, çocuklarının öz kontrol becerilerine kasten olmasa da zarar verdiğini ve eylemlerinin sorumluluğunu tamamen üstlenmelerine engel olduklarını göstermektedir (Love ve diğ., 2020). Paralel bir şekilde, helikopter annelere sahip olan öğrencilerin öz düzenleme becerilerinden görev analizi konusunda zayıf oldukları görülmüş ve sorumluluk bilinçlerinin annelerinin tutumlarından negatif etkilendiği saptanmıştır (Alpsoy, 2021).

2.5.6. Öz Yeterlilik ve Self Determinasyon

Öz yeterlilik, bireylerin davranışlarını kontrol edebilmesi, hedeflerine ulaşabilecek organizasyon sürecini yönetebilmesi ve günlük yaşam stresörleriyle baş edecek motivasyona sahip olmasıyla açıklanmaktadır (Kansu ve Sayar, 2018). Sosyal hizmette 'kendi kaderini tayin hakkı' olarak da adlandırılan self-determinasyon kavramı ise, kişilerin alacakları kararlarda kendi istekleri dâhilinde hareket edebilmesi ve bağımsız bir şekilde geleceğini yönlendirebilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Şahin, 2009). Helikopter ebeveynliğin öz yeterlilik ve self determinasyon kavramları açısından olumsuz sonuçlara yol açtığı, kişileri yetersizlik hissine sürüklerken özgüveni ve özerklik duygusunu azaltarak bağımsız hareket etmeye engel olduğu bilinmektedir (Kouros ve diğ., 2017). Helikopter ebeveynlik ile öz yeterlilik ve self determinasyon ilişkisini inceleyen ilgili alanyazında da aralarında negatif bir korelasyon olduğu aktarılırken; helikopter anne ve babaya sahip olmanın özerklik, yeterlilik

hissi ve karar alma süreçlerindeki hakimiyet noktasında olumsuz etkilere sahip olduğu bilgisi yer almaktadır (Schiffrin ve diğ., 2019). Helikopter ebeveynliğin yarattığı bağımlı yaşam stilinin kendini yetkin hissedememe ve başarısız olma kaygısı yaratması sebebiyle yetişkinlik dönemlerinde anne ve babasıyla iletişim problemleri yaşayan bireyler meydana getirdiği ortaya konmuştur (Çok ve diğ., 2022).

2.5.7. Akademik Motivasyon ve Başarı

Akademik motivasyon, öğrencilerin öğrenme isteklerini, yeni bir şeyler öğrenmeye yönelik meraklarını, gösterdikleri çabayı ve akademik hayatlarında karşılaştıkları zorluklara gösterdikleri dayanıklılığı ifade ederken başarıya götüren bir süreç olarak da tanımlanmaktadır (Akçakanat ve Antalyalı, 2016). Helikopter ebeveynliğin çocukları için sistematik ve planlı ilerlemeyi sağlayan bir doğası olsa da zaman zaman ebeveynleri tarafından belirlenmiş hedeflere uymaları gereken çocuklar da yetiştirdikleri görülmektedir (Howard ve diğ., 2022). Pozitif ebeveynlik biçimi ile helikopter ebeveynliği karşılaştıran bir çalışma, helikopter ebeveyni olan çocukların olmayanlara kıyasla akademik dayanıklılık düzeyini daha düşük olarak aktarmaktadır (Howard ve diğ., 2019). Yine benzer nitelikli bir araştırmada, helikopter ebeveynlerin çocuklarında görülen olumsuz etkiler arasında akademik başarının ve performansın düşüşü yer almaktadır (Kheiripour ve Niknam, 2022). Helikopter ebeveynliğin öğrenciler üzerinde yarattığı beklenti yükünün ve akademik kaygıların azaltılabilmesi adına öğretmen-öğrenci-aile temelli üçlü bir diyalog geliştirilmesinin faydalı olacağı ve destekleyici bir mekanizma işlevi göreceği öngörülmektedir (Polasek, 2021).

2.5.8. İş Hayatı ve Kariyer Kimliği

Helikopter ebeveynliğin öğrencilik hayatından sonra ilişkilendirildiği bir diğer süreç kariyer seçimi ve meslek hayatıdır. Ebeveynlerin kariyer beklentileriyle seçimlerde bulunan ve bu doğrultuda iş hayatına atılan bireylerin depresif semptomlar gösterdiği, yaşam doyumlarının ve benlik saygılarının azaldığı, iş verimliliğinin düştüğü, karar alma süreçlerinde kendilerini rahatça ifade edemedikleri görülmektedir (Lee ve Kang, 2018). Beliren yetişkinlik döneminde (18–25) helikopter ebeveynliğin etkilerine bakıldığında, benzer şekilde akademik hayatın bitişi sonrası iş hayatına odaklanamayıp adapte olamadıkları ve meslek hayatlarında bağımsız bir şekilde karar alamadıkları görülmektedir (LeBlanc, 2018). Helikopter ebeveyni olan kişilerle kuşaklar arası yürütülen bir çalışmada da, bu tür ebeveynlere sahip olan bireylerin kendilerini genel anlamda başarılı hissedemediklerini ve meslek hayatlarından tatmin olmadıklarını ortaya koymaktadır (Okant Yaşin, 2018).

2.5.9. Bağımlı Kişilik Özellikleri

DSM-V'e göre bir durumla ilgili karar verirken gereğinden çok tavsiye almadan hareket edemeyen, hayatına dair sorumlulukları başkalarının üstlenmesine ihtiyaç duyan, sürekli destek ve onaylanma ihtiyacı hisseden kişiler bağımlı kişilik bozukluğundan muzdarip kimselerdir (APA, 2022). Bağımlı kişilik özelliklerinin gelişmesinde pek çok önemli etken varken şüphesiz kişinin içinde yetiştiği ailesi de önemli bir faktördür. Çocuklarının kendi başlarına yapması gerekenleri üstlenip onlar adına her türlü sorumluluğu alan helikopter ebeveynlerin kendilerine bağımlı yetişkinlerin oluşumuna sebep olmaları muhtemeldir (Loose ve diğ., 2013). Literatürde helikopter ebeveynlere sahip olmanın bağımlı kişilik özellikleriyle doğrudan bir ilişkisi olduğu bilgisi sunulurken bu ilişkinin temelinde kişilerin aileleri tarafından onaylanma ihtiyaçları ve diğer insanlara güvenememeleri yer almaktadır (Erkan, 2019). Aşırı korumacı ve otoriter ebeveynler tarafından yetiştirilmiş kişilerde bağımlı kişilik özelliklerinin görüldüğü; problem çözme becerilerinin yeterince gelişmediği ve kendi kaderlerini belirleyen kararları almakta zorlandıkları da aktarılan hususlar arasındadır (Onukwufor ve Anyanwu, 2021).

2.5.10. Negatif Değerlendirilme Korkusu ve Sosyal Kaygı

Negatif değerlendirilme korkusu, sosyal ortamlarda yanlış anlaşılmaktan veya değerlendirilmekten korku duyma şeklinde tanımlanırken çevresel faktörlerden uzak durmak adına ortamlardan uzaklaşmaya sebep olduğu için sosyal kaygıyı tetikleyen bir yapıyı da içinde barındırmaktadır (Ömür ve Aydın, 2014). Her şeyi çocukları adına kontrol eden davranışları ve özerkliği sınırlayan yapısı sebebiyle helikopter ebeveynliğin, diğer insanlar tarafından eleştirilmeye ve değerlendirilmeye karşı korku ve kaygı duymaya sebep olduğu ortaya konmaktadır (Carr ve diğ., 2021). 2014 yılında yapılan bir çalışmada, algılanan yüksek ebeveyn kontrolünün negatif değerlendirilme korkusunu tetiklediği görülmüştür (Pakdaman ve Nasiri, 2014). Benzer şekilde yürütülen bir çalışma, helikopter ebeveynlik ve sosyal kaygı arasında bir ilişki olduğunu göstermiştir (Ekşi ve diğ., 2020). Aynı zamanda, helikopter ebeveynliğin sosyal hayattan kopma ve sosyal ortamlarda yer almak istememe anlamına gelen 'sosyal geri çekilme'ye sebep olduğu, sosyalleşememenin ise depresyon riskini arttırdığı da aktarılanlar arasındadır (Luster, 2015).

2.6. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar

Helikopter ebeveynliğin literatüre görece yeni kazandırılan bir kavram olması sebebiyle ulusal ve uluslararası yazında zamanla yeni bir olgu olduğunu söylemek mümkündür. İlgili

çalışmalarda helikopter ebeveynliğin özellikle negatif psikososyal etkilerine odaklanılmasının yanı sıra, bu tür anne ve babaların yetiştirdiği çocuklarda faydalı etkilerin görülüp görülemeyeceği de ele alınmış ve fazla sorumluluk yüklemesinin akademik başarıyı destekleyebileceği görülmüştür (Locke, 2014). Üzerinde uzlaşılan bir kanı olmasa da helikopter ebeveyne sahip olan çocukların hayatlarını daha mutlu bir şekilde sürdürdüğünü ve yaşam amaçlarını keşfetmede daha başarılı olduğunu gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Ashton-James ve diğ., 2013).

Alanyazında helikopter ebeveynliğin cinsiyet değişkenleri üzerinden nasıl farklılaştığı da incelenmiş olup Türkiye'de helikopter ebeveynlik olgusunu ele alan ulusal bir çalışmada, annelerin babalara kıyasla daha çok helikopter ebeveyn olarak algılandığı bulgusuna erişilmiştir (Yılmaz, 2020). Annelere atfedilen toplumsal cinsiyet rolleri açısından bakıldığında, çocuklarının yetiştirilme sürecinde babalara nazaran daha aktif bir ebeveyn rolü üstlenen annelerin daha ilgili, korumacı ve müdahaleci olması muhtemel bir sonuç olarak görülmektedir. Konuyla ilgili yürütülen bir ölçek çalışmasında da, katılımcıların sosyodemografik değişkenlerinin önemi olmaksızın annelerin babalardan daha fazla helikopter ebeveyn olarak algılandığı sonucuna varılmıştır (Pistella ve diğ., 2020).

Helikopter ebeveynliğin önlenebilir bir olgu olup olmadığı ve önlenebilir bir olguysa ne tür çözüm önerileri getirilebileceği de sıklıkla ele alınan konular arasındadır. Helikopter ebeveynliğin önlenebilir olduğu çalışmalar tarafından literatatürde öngörülürken; önlemenin yolları ise ebeveynlerin çocuklarının başarısız olmalarına izin vermeleri, onlar adına sorumluluk almamaları, kendi deneyimlerini elde etme fırsatı vermeleri, temel yaşam becerilerini öğretmeleri ve farklılıklara izin vermeleri şeklinde ifade edilmektedir (Benedetto ve Ingrassia, 2021). Sağlıklı ve fonksiyonel bir aile hayatının sürdürülebilmesi adına uzmanlar tarafından verilebilecek ebeveynlik eğitimlerinden de söz edilmektedir (Gacheru, 2020). Pozitif ebeveynlik eğitimlerinin çocuklar üzerindeki etkilerine odaklanıldığı takdirde, helikopter ebeveynliğin aksine daha yapıcı ve destekleyici bir yetiştirilme biçiminin faydalı olacağı öngörülmektedir (Arkan, 2019).

Literatürde helikopter ebeveynliğin karşıtı olarak nitelendirilebilecek aşırı müsamaha gösteren ebeveynleri ilişkilendiren çalışmalar da yer almaktadır (Sirohi, 2021). Bu iki farklı ebeveynlik türüyle yetişen gençlerin benzer şekilde bağımsız hissedemedikleri görülürken kendilerini beceriksiz hissetme eğiliminde oldukları bilgisine de erişilmiştir (Sirohi, 2021). Bu

açıdan bakıldığında, anne ve babaların çocuklarına göstereceği her türlü ‘aşırı’ tutumun beklenildiği gibi çocuklarının yararına olmayacağı ortadadır. Aynı zamanda, bu tür gösterilen yoğun ebeveynlik biçimlerinin yetişkinlik çağına geçişte özerklik temelli birçok soruna sebep olacağı kanaati üzerinde durulmaktadır.

2.7. Helikopter Ebeveynlik Önlenebilir Mi?

Helikopter ebeveynliğin çocuklar üzerinde yarattığı olumsuz etkiler sebebiyle bu durumu önleyebilmek adına bazı çözüm önerileri sunulmaktadır. Helikopter ebeveynlere yönelik olan bu öneriler ise şu şekilde maddelendirilebilmektedir (BJAMS, 2013; Edward-Elmhurst Health, 2019; Pincus, 2022):

- Hayatının merkezine çocuklarını koymamak ve çeşitli hobiler edinmek,
- Çocukları adına karar almayı ve hareket etmeyi bırakmak,
- Çocuklarının başarısız olmasına ve yaptıklarının sonuçlarıyla yüzleşip sorumluluk alabilmelerine izin vermek,
- Çocukların sosyalleşmesine ve bireysel bir şekilde hareket edebilmesine izin vermek,
- Çocuklarına temel yaşam becerilerini ve problemlerle baş edebilme yollarını öğretmek,
- Çocuklarının küçük riskler alabilmesine izin vermek,
- Kendi korkularını çocuklarına transfer etmeyip onlarla yüzleşmek,
- Aşırı ilginin ve müdahalenin her zaman yardımcı olmadığını hatırlamak,
- Çocuklarının fikirlerine saygı duyarak kendi düşüncelerini empoze etmemek,
- Çocuklarının yanında onlar hakkında diğer ebeveynle ve/veya başkalarıyla tartışmamak,
- Sorumlu olmaları gereken davranışlarının sorumluluğunu alabilmeleri adına çocukları üzerinde pozitif disiplin tekniklerini kullanmak,

- Başka ebeveynlerle kendini kıyaslamamak,
- Çocuklarına kendi kişisel alanlarını yaratma fırsatını sağlamak,
- Duygusal destek ihtiyacı için çocuklarına bağlanmamak.

Helikopter ebeveynlerle çalışılırken göz ardı edilmemesi gereken bazı hususlar ise şu şekilde sıralanmaktadır (AICPA, 2022):

- Helikopter ebeveynlerin bu şekilde davranmalarının ardındaki motivasyonları keşfedebilmek,
- Helikopter ebeveynlerin ilgisini çekebilecek nitelikte aile eğitimleri planlamak,
- Helikopter ebeveynlerle iletişimde bulunulurken savunmacı tutumlardan kaçınmak ve şeffaf olmak.

2.7.1. Pozitif Ebeveynlik Programı

Aile araştırmacısı Prof. Dr. Matthew Sanders tarafından "Triple-P Pozitif Ebeveynlik Programı" adıyla geliştirilen ebeveyn eğitim programı, helikopter ebeveynliği önlemede etkisi güçlü olan bir yaklaşımdır (Srivastav ve Mathur, 2020). 16 yaşına kadar çocuğu olan ebeveynlere yönelik hazırlanan bu programın temel prensipleri ise şöyledir (Işık ve İşlek, 2016):

1. Çocukların ilgisini çeken, korunaklı olacakları güvenli bir yaşam alanı sağlamak,
2. Ebeveynlerin öz-düzenleme yetilerini arttırarak kendilerine güvenmelerini sağlamak,
3. Ebeveyn-çocuk etkileşiminin önemine istinaden ebeveynlere yönelik pozitif bir öğrenme ortamı yaratmak,
4. Çocukları zorlayan, otoriter ve etkili olmayan disiplin yöntemlerinden kaçınmak,
5. Çocuklarının gelişimsel özellikleri göz önünde bulundurularak gerçekleşmesi muhtemel beklentilere sahip olmak.

Aile içerisindeki problemlere bütüncül bir şekilde bakabilmeyi sağlayan ve hem aile üyelerinin birbirleriyle olan ilişkilerini hem de kendilerini güçlendiren bu program 5 modül

etrafında şekillenmektedir. Bunlar; **1)** ebeveynlere olumlu iletişim ve ebeveynlik becerileri kazandırmak, **2)** çocuklarının gelişimsel özellikleriyle veya davranışlarıyla ilgili endişe duyan anne-babalara tavsiyelerde bulunmak, **3)** ebeveynlerin çocuklarına verdiği destek sistemlerine odaklanmak, **4)** davranışsal bozukluğu olan çocukların ebeveynleri için pozitif ebeveynliği motive etmek ve **5)** yoğun bir endişe halinde olan anne-babalara uzun süreli destek sağlamaktır (Triple P, 2022). Bahsi geçen modüller haricinde özel gereksinimleri olan çocukların ebeveynlerine, bir işte çalışan, boşanma sürecinde olan veya düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip olan ebeveynlere yönelik farklı özelleştirilmiş programları da mevcuttur (Ülker ve Bozkuş Genç, 2021).

Temel hedeflerine ve uygulamalarına bakıldığı takdirde, Triple-P'nin aile içinde deneyimlenen farklı süreçleri kapsayıcı ve yoğun bir müdahale programı olduğunu söylemek mümkündür. Helikopter ebeveynlere de uygulanabilen bu program, çocukların gelişimsel özelliklerine katkı sağlamak için pozitif ebeveynliği desteklemektedir (Prinz, 2020).

Helikopter ebeveynliğe yönelik getirilen çözüm yolları yalnızca ebeveynler özelinde değil aynı zamanda çocukları odak alan bir yaklaşımla da şekillenmektedir. Çocuk odaklı yaklaşım, Y kuşağının gelişimiyle birlikte değişen aile kurumunun ve diğer dış etkenlerin çocuklar üzerindeki etkisini önceleyen bir yaklaşımdır (Kahveci, 2022). Özellikle okul öncesi dönemi ele alan ve ebeveynlerle öğretmenlerin iş birliği halinde olduğu bu yaklaşım, çocukların gereksinimleri doğrultusunda hazırlanan bir öğretim sürecini kapsamaktadır (Yaşar Ekici, 2015). Çocukların temel yaşam becerilerini, öğrenme motivasyonlarını, yaratıcılık düzeylerini, özerkliklerini ve karar verme yetilerini geliştirirken mevcut potansiyellerini arttırma imkânı da sağlamaktadır (Tedmem, 2019). Bu bakımdan, algılanan ebeveyn tutumlarının çocuklar üzerindeki etkisini değerlendiren terapötik bir müdahaledir (Greenberg ve diğ., 2012).

2.8. Sosyal Hizmet Perspektifinden Helikopter Ebeveynlik

Sosyal hizmet, bireylerle (mikro), gruplarla (mezzo) ve toplumlarla (makro) çalışarak sosyokültürel bağlamdaki fırsat eşitsizliklerine karşı bir duruş sergileyen, eşitlik ve adalet temelli bir yaşam amacıyla mesleki müdahalelerini gerçekleştiren uzmanlık alanıdır (NASW, 2022). Sosyal hizmet mesleğinin temel müdahale alanlarından biri de ailelerdir. Sosyal hizmet pratiğinde aile, çocuklarının biyopsikososyal iyilik hallerini arttırmaya yardımcı olan bir sosyal destek mekanizması olarak görülmektedir (Forrester ve diğ., 2012).

Ailelerle sosyal hizmet uygulamaları, aile üyelerinin birinde meydana gelen problemin tüm aileye etki edeceğinin bilinciyle hareket etmektedir (Duyan ve Özgür Bayır, 2016). Bunu yaparken ailelerin temel ihtiyaçlarına odaklanarak, aile dinamiklerinin yaşadığı değişim ve dönüşümlerde, üyelerinin baş etme mekanizmalarına ve fonksiyonelliğine önem vermektedir (Arslan, 2021). Ailesinin gelişimini destekleyen bir tutumla hareket ettiği ve işlevsel bir mekanizmaya sahip olduğu koşulda yetişen bir çocuğun karşılaştığı sorunlara yönelik daha rahat çözüm önerisi getirebileceği öngörülmektedir (Demirbilek, 2016). Bu bakımdan aile yalnızca ev içinde yaşanan süreçlere değil ev dışında gelişebilecek potansiyel risklere de hazır bulunmayı sağlamaktadır. Sosyal hizmetin benimsediği temel kuramlardan olan ekolojik yaklaşıma göre de, çocuğun refahını etkileyen en önemli unsurlardan biri çevresidir ve bu çevre sadece aile sistemi etrafında şekillenmez (Özkan ve Kılıç, 2014). Bilhassa, çocuğun okul çağına girmesi, yetişkinliğe geçiş evresinde evden ayrılması gibi temel yaşam döngülerinde ailenin uyum kapasitesinin arttırılması gerekmektedir (Özbay ve Aydoğan, 2013). Bu bakımdan sosyal hizmet, ailelerin mevcut kaynaklarının farkına varmasını ve güçlerini keşfetmesini sağlarken aynı zamanda yaşanan değişimlerin doğasını da anlamlandırmaya yardımcı olmaktadır. Sistemin bir ayağında yaşanan sorunun diğer evrelere de taşınacağı metaforundan hareketle, helikopter ebeveynlerin ve çocuk yetiştirme stillerinin sosyal hizmet perspektifinden değerlendirilmesi gerekmektedir.

Çocuklar, aile içindeki iletişim kalıplarından, aile üyelerinin birbirlerine karşı gösterdikleri tutum ve davranışlardan olumlu veya olumsuz bir şekilde etkilenmektedir. Psikolojik kuramlar, ebeveynlerin çocuklarına sağladığı olumlu kazanımların temelinde üç temel boyutun varlığını öne sürmektedir (Zito, 2016). Bunlar: **1)** destek, **2)** kontrol ve **3)** özerkliktir. Bu kombinasyonun dengeli bir şekilde yer almadığı aile-çocuk sistemlerinde aşırılıklar gözlemlenirken, helikopter ebeveynlik bu aşırı ebeveynlik biçimleri arasında yer almaktadır (Ashdown ve Faherty, 2015).

Ebeveyn tutumlarının ve davranışlarının helikopter ebeveynliği işaret ettiği durumlarda, fiziksel, sosyal ve psikolojik sağlığa etkilerinden de söz etmek gerekir. Çocuklarının üzerine gereğinden fazla düşen ve aşırı katılımcı olarak nitelendirilebilecek bu tür ebeveynler, yeni deneyimler elde etmeye karşı isteksizliğe, ebeveynlere yönelik geliştirilen bağımlılığın artmasına ve psikolojik sağlamlığın azalmasına neden olmaktadır (Benedetto ve Ingrassia, 2021). Hal böyleyken, aşırı kontrolcü anne ve babalar tarafından yetiştirilen çocuklar dış dünyaya adapte olamayan, sorunlarla baş edemeyen yetişkinler haline dönüşmektedir

(MacDonald, 2021). Helikopter ebeveynlerin hayata bakış açısıyla büyüyen ve beliren yetişkinlik çağına gelen (18-25 yaş) kimselerin kişisel hayatlarında bireyselliği önceledeği, evliliğe uzak durmaya çalıştıkları ortaya konmaktadır (Willoughby ve diğ., 2015). Bu açıdan bakıldığında, helikopter ebeveynlik yalnızca kişinin kendi ailesine karşı değil yetişkinlik çağında kuracağı aileye yönelik bakış açısını da etkileyebilmektedir. Çocuklarına yönelik istekleri gün geçtikçe çoğalan ebeveynlerin, çocukluk dönemi bağlanma ilişkilerini olumsuz etkilediği, bu etkilerin yetişkinlik döneminde süregeldiği de aktarılanlar arasındadır (Doinita ve Maria, 2015). Aile içindeki rol ve sorumlulukların yeniden dağıtılarak iletişimin işlevsel bir şekilde düzenlenebilmesi adına uygulanan terapötik müdahalede bazı temel odaklar bulunmaktadır. Bunlar (Tönbül, 2019):

- Ailenin temel ihtiyaçlarının belirlenmesi,
- Ailenin sahip olduğu güçlü yanların uzun çaplı bir değişiklik adına desteklenmesi,
- Aile bireylerine yeni hissetme, düşünme ve iletişim kurma stilleri kazandırılması,
- Ailenin maruz kalabileceği problemlerle baş edebilmesi ve olası krizleri yönetebilmesi için etkin çözüm yöntemleri öğretilmesi,
- Ailenin sosyal destek mekanizmalarından olan çevresiyle kurduğu ilişkilerin desteklenmesi,
- Annenin (bakım verenin), zihinsel ve duygusal gelişiminin desteklenmesi şeklinde özetlenebilmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının aktif bir rol oynadığı aileyle çalışma sürecinde, aile odağında güçlendirme temelli psikososyal destek hizmetleri sunulmaktadır (Yıldırım, 2020). Sosyal hizmet pratiğinde, bilhassa çocukların kırılganlıkları göz önünde bulundurularak ailenin daha sağlıklı bir form kazanması adına kurulan iş birliği ve etkileşim temeli inşa edilmektedir (Gilligan, 2004). Bu açıdan, aileyle sosyal hizmet müdahalesi geliştirebilmek için sosyal hizmet uzmanlarının sahip olması gereken bazı temel beceriler olduğu öne sürülmektedir (Forrester ve diğ., 2020). Bu beceriler ise şu şekilde derlenebilir:

1. ***Müracaatçılarla iş birliği içinde olmak:*** Görüşmelerde sosyal hizmet uzmanı ile müracaatçı arasında düşünce paylaşımını destekleyen bir ortam oluşturulması ve fikir

uyuşmazlığı yaşandığı takdirde 'kendi kaderini tayin hakkı' ilkesinin vurgulanması gerekmektedir (Şen, 2018).

2. ***Özerkliği desteklemek:*** Sosyal hizmet uzmanının, müracaatçının alacağı kararlarda ve yapacağı seçimlerde özgür olduğunu hissettirmesi ve desteklemesi yükümlülüğü bulunmaktadır (Aktaş, 2017).

3. ***Empati kurabilmek:*** Sosyal hizmet uzmanı, müracaatçının bakış açısını yeterince anlamalı ve kendisini onun yerine koyabilme kabiliyetine sahip olmalıdır (Başer ve Tekin, 2019).

4. ***Çocuk odaklı çalışmak:*** Ailenin kırılgan üyelerinden olan çocukların üstün yararı ve esenliği gereğince sosyal hizmet uzmanları tarafından gereksinimlerini önceleyen müdahale sistemleri geliştirilmelidir (Balcı, 2019).

5. ***Risklerin ve ihtiyaçların belirlenmesinde net olmak:*** Sosyal hizmet uygulaması; ailenin yaşam döngüsü boyunca karşılaşabileceği risklerin tespit edilmesini, temel ihtiyaçlarına odaklanılmasını ve tüm bunların aile üyelerine net bir şekilde aktarılmasını gerekli kılar (Yıldırım, 2018).

6. ***Amaçlar dâhilinde hareket etmek:*** Sosyal hizmet uzmanı, görüşmelerde uygulanması planlanan amaçları ve bu amaçların gerçekleşebilmesi için gerekli olan hedefleri açık bir şekilde belirtmelidir (Özmete and Algan, 2021)**.**

Aileyle planlı değişim modelinde; ailenin sahip olduğu yapısal, işlevsel ve gelişimsel niteliklerin göz önünde bulundurulduğu 7 temel aşamadan söz edilmektedir (Özgür Bayır, 2016). Bu aşamalar ise sırasıyla şu şekilde yer almaktadır (Duyan, 2003):

Tablo 1. Ailelerle Sosyal Hizmet Uygulamaları Genel Müdahale Planı

1. Tanışma: Sosyal hizmet uzmanının aile üyeleriyle ilk defa karşılaştığı, onları tanımaya başladığı ve yaşam öyküsünü aldığı evredir (Tekindal ve diğ., 2018).
2. Ön Değerlendirme: Aile içindeki problemlerin, aile yapısının ve temel gereksinimlerinin tespit edilmeye başlandığı, aile üyelerinin kurdukları iletişimin sosyal hizmet uzmanı tarafından gözlemlendiği ve değerlendirildiği evredir (Türkmen ve Akbaş, 2021).

3. Planlama: Problemlerin ve ihtiyaçların tespit edilmesinin ardından müracaatçı aile ile değişim için iş birliği halinde geliştirilen sözleşmelerin hazırlandığı evredir (Artan ve Zubaroğlu Yanardağ, 2020).
4. Uygulama: Aileye yönelik geliştirilen müdahale planının uygulandığı evredir. Bu aşamada, sosyal hizmet mesleğinin kuramsal ve uygulamadan gelen bilgisinin kesiştiği görülmektedir (Sheafor ve Horejsi, 2016).
5. Son Değerlendirme: Ailenin mevcut problemlerine getirilen çözüm önerilerinin amacına ulaşıp ulaşmadığının değerlendirildiği evredir (Duyan, 2010).
6. Sonlandırma: Aileyle sosyal hizmet uygulamasında, planlanan değişim modeli hedeflerine ve amaçlarına ulaşıldığı takdirde müdahale süreci sonlandırılmaktadır (Uluocak, 2011).
7. İzleme: Aile üyelerinin sorunlarla kendi başlarına mücadele edebilme yetisinin ve müdahale sürecinin yeniden değerlendirildiği evredir (Yolcuoğlu, 2017).

Aileyle sosyal hizmet uygulamasının temelini oluşturan bu süreçler, sosyal hizmet uzmanının ailenin günlük rutinlerini, etkileşimlerini ve sosyal çevresini bütüncül bir şekilde değerlendirebilmesini sağlamaktadır (Collins ve diğ., 2012). Bu bakımdan profesyonel sosyal hizmet müdahalesi, ailelerin kendilerine özgü dinamiklerini keşfetme fırsatı sağlarken diğer yandan ailenin çevresiyle etkileşimlerine de odaklanmaktadır (Marcus-Newhall ve diğ., 2008). Literatürde helikopter ebeveynlerin bulunduğu ailelere yönelik sosyal hizmet müdahalesinin nasıl yürütülebileceği ile ilgili henüz çalışılmamış olsa da helikopter ebeveynlik ve sosyal hizmet ilişkisinin daha sık vurgulanması gerekmektedir.

3. ÖZERK BENLİK YÖNETİMİ (SELF-DETERMİNASYON) KAVRAMI

Self determinasyon; beşeri bilimlerden siyasal bilimlere pek çok alanda geçerliliği olan ve bireyler, gruplar ile toplulukların kendi kararlarını kendi başlarına verebilme yetisini ifade eden bir kavramdır (Koçak, 2018). Bu yetinin, içsel ve dışsal motivasyonlar etrafında şekillendiği bilgisi 'self-determinasyon teorisi' ile açıklanmaktadır (Gillison ve diğ., 2019). İçsel motivasyon kavramı, bireyin yaptığı işlerden tatmin olması ve ilgisini çekmesi ile açıklanabilirken; dışsal motivasyon faktörü çevreyle etkileşimde bulunma ve çevredekiler

tarafından kabul edilme süreçlerini içeren, davranışın bir sonuç amacıyla gerçekleştirilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Aslan ve Doğan, 2020).

Deci ve Ryan tarafından 1985 yılında ortaya konan self-determinasyon teorisinin ana bileşenleri ise **1)** özerklik, **2)** yetkinlik ve **3)** ilişki kurmadır (Chiu, 2022). Özerklik; kişinin kendi inisiyatifi ile karar alabilmesini sağlarken, yetkinlik kişinin başarabilmeye ve yetebileceğine dair inancına işaret etmektedir (Ryan ve Deci, 2020). İlişki kurma kavramı ise, bireylerin kendilerine bir gruba ait hissetmesi ve bağlantı kurabilmesi ile açıklanmaktadır (Joo ve diğ., 2018). Bu üç bileşen, bireylerin kendi kaderlerini belirleme davranışını pekiştirmekte ve teşvik etmektedir (Hsu ve diğ., 2019). Kendi kaderini tayin hakkı kuramının temel yaklaşımları, bilinçli farkındalığın (mindfulness) bireylerin kişisel hayatlarını kontrol edebilme becerisini yakından etkilediğini ortaya koymaktadır (Ryan ve diğ., 2021). Buna göre, daha özerk hisseden ve kendi başına karar alma motivasyonuna sahip olan kişilerin bilinçli farkındalık düzeyleri olmayanlara kıyasla daha yüksektir (Donald ve diğ., 2020). Bahsi geçen ilişki, olayları olduğu gibi görebilen yani farkındalık düzeyi yüksek olan kişilerin karar alırken dışsal etkenlerden daha az etkilenmesiyle açıklanabilmektedir (Schuman-Olivier ve diğ., 2020). Bağımsız bir şekilde tercihte bulunabilme durumu, bireysel faktörler haricinde toplumsal koşullardan da etkilenmektedir. Bilakis, çevresinde kendisine baskı kuran ve kendi başına karar almasını kısıtlayan kimseler bulunduğunda bireylerin, özerk bir şekilde hareket etme yetileri de kısıtlanmaktadır (Kibar, 2019).

Self determinasyon kavramının şekillendiği ana unsurlardan biri ailelerdir. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (1948) ve Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989) etrafında gelişen bakış açısına göre, çocukların aile ortamlarında söz hakkına sahip olması ve karar alma süreçlerinde daha aktif bir rol oynaması gerektiğine vurgu yapılmaktadır (Ergün ve İpek, 2020). Bu doğrultuda ebeveynlerin çocuklarının kararlarını kendi başlarına alabileceklerine karşı inanç duyması, onları desteklemesi, motive etmesi ve fikirlerine saygı duyarak yargılamaması gerekmektedir. Bunun sebebi, ebeveynleri tarafından duyarlı bir tutumla yetiştirilen çocukların özgüvenlerinin artarak yanlış kararlar alsalar dâhi bağımsız hareket edebileceklerini keşfedebilecek olmalarıdır (Kalender, 2020).

Literatürde, çocukların yetişkin bireyler gibi özerklik temelli ve rasyonalite etrafında şekillenen kararlar alamayacaklarını düşünenler olduğu gibi özgürlük sınırının çocuklara nasıl ve ne kadar yansıtılması gerektiğine dair bazı fikir ayrılıkları da bulunmaktadır (Düzel, 2021). Çocukların sahip oldukları düşüncelerin ve eylemlerinin sorumluluğunu üstlenip

üstlenemeyecekleri de ayrı bir sorunsal olarak ele alınmaktadır (Boz ve Akarçay-Ulutaş, 2019). Ek olarak, farklı kültürel ortamlarda yetişen ve farklı sosyoekonomik yapıya sahip ailelerde büyüyen çocukların bu hakkı eşit bir derecede nasıl deneyimleyebilecekleri de düşünülmektedir (Pekince ve Avcı, 2018). Çocukluk çağı ile ilgili yürütülmüş bir çalışma ise okuyuculara konuyu derinleştiren bir soru yönelterek aslında tek bir doğru olmadığını ortaya koymaktadır (Sutterlüty ve Tisdall, 2019): "*Çocuğun kendisi değilse, kaderini belirlemesine kim izin vermeli?"*

Her ne koşulda olursa olsun, çocuğun üstün yararı ilkesince ele alınan self-determinasyon hakkının varlığını göz ardı etmemek gerekmektedir. İnsan hakları bağlamında vurgulanan bu kavramın, kaynaklarla, sistemlerle ve hizmetlerle etkileşimde söz hakkına sahip olmayı da sağladığı bilinmektedir (Alyüz, 2022). Bu bakımdan, kendi kaderini tayin edebilme hakkının sadece çocuklar için değil yetişkinler için de temel insani haklardan olduğu öngörülmektedir. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleki birliği olan NASW'ın etik ilkelerine göre de self-determinasyon kavramı, müracaatçı ile uzman arasında etik bir çerçeve çizerken müracaatçıların ideallerine ulaşmaları noktasında destekleyici bir tutumda bulunmayı gerekli kılmaktadır (Arıcı ve diğ., 2021). Bu bağlamda, sosyal hizmetin hedef popülasyonları için geçerli olan self-determinasyon kavramının evrensel bir nitelik taşıdığını söylemek mümkündür. Sosyal hizmet müdahalesinde self determinasyon kavramı temelde bazı unsurlara dayanmaktadır. Müracaatçıların sahip olduğu problemlerin çözülmesine profesyonel bir şekilde destek olan sosyal hizmet uzmanları, müracaatçı ile aralarında bir bakıma yardım ilişkisi geliştirirken problemlerin alt boyutlarını birlikte araştırırlar ve olası çözüm yollarını da beraber ortaya koyarak uygulama aşamasına geçerler (Şahin, 2009). Bu bakımdan müdahale aşamaları, müracaatçı açısından kendi kaderini tayin hakkı ilkesinin iş birliği bağlamında hayata geçirilmesini sağlamaktadır.

3.1. Özerk Benlik Yönetimi ve Helikopter Ebeveynlik İlişkisi

Özerk benlik yönetimi kavramının deneyimlenen ebeveynlik stilleriyle ilişkisini açıklamadan önce hangi bileşenlerden oluştuğunu açıklamakta fayda vardır. Self determinasyon olarak da adlandırılan bu kavramı birbirini tamamlayan ögelerle açıklayan Wehmeyer'e göre; tercihte bulunma, karar verme, problem çözme, hedef belirleme, öz düzenleme ve yönetim becerisine sahip olma, liderlik özelliklerine sahip olma ile farkındalık düzeyi yüksek olma şeklinde sıralanabilen farklı özellikler bireylerin self determinasyon

düzeyini arttırmaktadır (Wehmeyer ve diğ., 2012). Fakat gelişimi destekleyen bir aile ortamının aksine helikopter ebeveynleri deneyimleyen çocukların, yetişkin bireyler haline geldiklerinde özerkliklerini inşa edemedikleri, daha bireysel ve ilişki kurmaktan çekinen bireyler haline geldikleri görülmektedir (Caffrey ve Browne, 2022).

Kendi kaderini tayin ilkesine göre ebeveynler, çocuklarının motivasyon düzeylerini ve esenlik hallerini arttırmak durumundadır (Legate ve diğ., 2019). Fakat helikopter ebeveynler bunun tam tersi bir rol üstlenmektedir. Bu açıdan, aile ilişkilerinin ve katılımının çocuklar üzerinde self determinasyonu destekleyici veya yıkıcı bir nitelik taşıyabileceği görülmektedir (Kocayörük, 2012). Konuyla ilgili yapılan bir çalışmada; algılanan ebeveyn kontrol düzeyinin yüksek olması halinde ergenlerin risk alabilme davranışlarının engellendiği, kendi kaderini tayin düzeyi yüksek olanlarda ise bunun aksi girişkenlik düzeyinin olduğu saptanmıştır (Kındap Tepe ve diğ., 2018). Bu açıdan helikopter ebeveynler, çocuklarının rekabet edebilme ve girişimcilik yeteneklerini körüklerken risk alabilen bireylerden çok, aldığı riskin sorumluluğunu almaktan çok kaçınan bireylerin yetişmesine sebep olmaktadır (Dilber, 2021).

Kendi başına karar alabilmeyle ilgili olarak genel itibariyle yaş, sosyo-ekonomik koşullar, çevresel faktörler, içinde bulunulan zaman ve ebeveyn yetiştirme stilleri temelinde varsayımlarda bulunulurken; bilhassa çocukların gelişimleri gereğince bu konuda yeterli olmadıkları ve özerkliklerinin belli sınırlar çerçevesinde ele alınması gerektiği ifade edilmektedir (Aydın, 2003). Aksine çocukların ve ergenlerin sahip olduğu bağımsız yaşam becerileri, hem yetişkinlik çağına geçişte kendilerini yönetebilmelerine, hem de sosyal hayat içerisinde kendilerine bir yer oluşturmalarına yardımcı olmaktadır (Özdemir, 2011). Bu sebeple anne ve babaların çocuklarının aldıkları kararlarda engelleyici olmak yerine destekleyici davranmaları ve hoşgörülü bir tavır içerisinde bulunmaları gerekmektedir.

3.2. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar

Özerk benlik yönetimi ve helikopter ebeveynlik arasındaki ilişkiyi doğrudan ele alan sınırlı sayıda kaynak bulunmaktadır (Hivick, 2019; Schiffrin ve Liss, 2017). Bu çalışmalar ise benzer şekilde helikopter ebeveyne sahip olduğunu algılayan katılımcıların özerkliği ve yeterliliği destekleyen bir aile ortamında yetişmedikleri için self determinasyon kabiliyeti bakımından diğerlerine nazaran daha zayıf olduğunu ortaya koymaktadır. Aynı görüş etrafında, aile ortamındaki rol dağılımının ve mevcut ilişkilerin özerkliği teşvik ederek benlik gelişimine

katkı sağlayabileceğini öne sürülmektedir (Wehmeyer ve diğ., 2012). Bu görüşle tutarlı olarak, olumsuz aile deneyimlerinin çocukların öz yeterliliklerini ve bu sebeple bağımsız bir şekilde karar alma motivasyonlarını olumsuz etkilediği görülmektedir (Cohrdes ve Mauz, 2020). Çocukların kendi bildirdiği bulgulara göre, ebeveynlerin özerkliği destekleyici tutumları ile çocuklarının psikososyal işlevsellikleri arasında güçlü bir bağ olduğu da bilinmektedir (Joussemet ve diğ., 2008). Bu bakımdan aile tarafından sunulan psikolojik destek, çocuklarının yaşantıları boyunca üstlenmesi gereken rolleri yerine getirebilmelerini ve karar alma süreçlerinde aktif yer almalarını sağlamaktadır (Üçok, 2012).

Ailenin yakınlık ve sevgi ortamını sürdürdüğü koşulda bağımsızlık ve ilişkisellik arasında denge kurabilen çocuklar yetiştirdikleri görülmektedir (Eryılmaz, 2011). Bu yönüyle yeri geldiğinde bireysel bir şekilde hareket edebilmenin yeri geldiğinde ise diğer insanlarla fonksiyonel ilişkiler kurabilmenin, ailenin birlik ve beraberlik ortamında şekillendiği öngörülmektedir. Ebeveyn kontrolünün self determinasyon ve öz yeterlilik üzerindeki etkisini araştıran benzer odaklı bir çalışma, bilhassa psikolojik kontrolün bireyler üzerindeki olumsuz etkisini ortaya koymaktadır (Jeong ve Lim, 2021). Tahmin edilebileceği üzere helikopter ebeveynlerle yürütülen diğer bir çalışma, aşırı ebeveynliğin otoriter bir tutumun eseri olarak çocuklarının kendilerini yönetebilmesine olanak sağlamadığını açıklamaktadır (Segrin ve diğ., 2012). Aynı şekilde, ebeveynlerini müdahaleci olarak tanımlayan gençlerin bulunduğu bir çalışmada katılımcıların kendi başlarına bir görevi yerine getirmek veya başarılı olmak noktasında kapasitelerinin az olduğunu düşündükleri görülmektedir (Van Ingen ve diğ., 2015). Ailenin kendi kaderini tayinle ilişkisini inceleyen farklı odaklı bir araştırmada elde edilen bulgular ise, aile bağlamının gençlerin kendi eylemlerini belirme düzeylerini olumlu veya olumsuz etkileyebildiğini göstermektedir (Mumbardó-Adam ve diğ., 2020). Özetle, ebeveynlerin çocuklarının karar alma mekanizmaları üzerinde kayda değer etkileri bulunmaktadır.

4. YAKINLIK KORKUSU KAVRAMI

Yakınlık korkusunun ne olduğunu tanımlamadan önce yakınlığın ne olduğunun açıklanmasında fayda vardır. Tanışma aşamasından sonra duygusal ilişkilerin sevgi ve güven temeliyle şekillendiği, samimiyet duygusunun ve karşılıklı paylaşımın arttığı evrede yakınlığın

oluşumundan söz etmek mümkündür (Cankardaş, 2018). Mary Ainsworth'un bağlanma teorisine göre yakınlık, bebeklik çağından itibaren ebeveynlerle kurulan bağın fiziksel temaslarla daha da güçlendiği ve bundan haz duymayı sağladığı önemli bir unsurdur (Bat Tonkuş ve Muslu, 2021). Bowlby'a göre de, yakınlık kurma ve oluşturulan yakınlığın sürdürülmesi ihtiyacı bağlanmanın temelini oluşturan temel bir içgüdüdür (Bowlby, 2012).

Yakınlık kurmaya karşı geliştirilen korku ise, kişilerin çevrelerindeki insanlarla iletişim kurmaktan kaçınmalarını, bilinçaltlarında yatan bazı sebeplerden dolayı diğerleriyle aralarına mesafe koyarak uzak durmalarını ifade etmektedir (Yaman, 2019). Alan yazında yakınlık korkusu bireylerin sahip oldukları olumsuz duygu, düşünce ile eylemlerini gizleme eğilimiyle ve sosyal ortamlarda çekingen davranışlar sergilemeleriyle ilişkilendirilmektedir (Larson ve diğ., 2015). Bu tutum ve davranışlar, çocukluk çağı deneyimlerinden bağımsız düşünülmemektedir. Ebeveynlerin bebekleriyle bağlanma süreçlerinde tanışma, sahiplenme ve bağlanma aşamalarından geçtiği bilinirken sahiplenme evresinde, bilhassa annelerin çocuklarıyla yakın bir bağ kurdukları ve bu yolla karşılıklı ilişkilerin nasıl doğru bir şekilde yürütülebileceğinin öğretildiği bilinmektedir (Çelebi, 2019). Bu yönüyle ailenin yakınlık kurma davranışlarıyla ilişkisi yadsınamaz niteliktedir. Bilhassa yetişkinliğe geçiş evresinde algılanan ebeveynlik stillerinin yansımaları süregelmektedir (Kuckertz ve diğ, 2021). Özellikle bireylerin yakınlık korkularını inceleyen çalışmalar da ebeveyn-çocuk bağlanmasına ve aralarındaki bakım ilişkisine sıklıkla değinilmektedir (Phillips ve diğ., 2013).

Yakınlık kurma korkusu duyan kişilerin sosyal ortamlardan çekildiği, sosyalleşebilen ve diğer insanlarla irtibat kurmaya elverişli ortamlarda sosyal kaygı duydukları ve izole hissettikleri bilinmektedir (Barzeva ve diğ., 2019). Yapılan akademik çalışmalar, kaçınma davranışı ile yakınlık korkusunun yalnızlıkla ilişkisini bu bağlamda ortaya koymaktadır (Lewis ve Maitland, 2021). Bireyler üzerinde yarattığı belirtilen negatif psikososyal etkiler sebebiyle helikopter ebeveynlikle yakınlık korkusunun birlikte ele alınmasına ihtiyaç vardır.

4.1. Yakınlık Korkusu ve Helikopter Ebeveynlik İlişkisi

Literatürde doğrudan helikopter ebeveynlik ve yakınlık korkusunu ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Fakat ebeveynlik stilleri, bakım ilişkileri, bağlanma ve ebeveyn kabul-reddi kavramları yakınlık korkusuyla birlikte ele alınmaya devam etmektedir. Aile üyelerinin birbirleriyle uyum içinde hayatlarını sürdürebilmeleri, çocuklarında görülebilecek yakınlık korkusu riskini minimize etmektedir (Jalali, 2018). Aynı zamanda ebeveynleriyle

güçlü bir yakınlık ilişkisi kurmanın ve ailecek birlikte geçirilen zamanın kaliteli olmasının yakınlık korkusunu azalttığı görülmektedir (Armstrong, 2014). Böylesine destekleyici bir ortamda yetişen çocuklar ise aile dışındaki bireylere güven duymayı öğrenerek destek alabileceklerini keşfetmektedir (İmamoğlu, 2021). Anne sıcaklığı ve iletişim şeffaflığı ile yakınlık korkusu değişkenlerini ilişkilendiren bir çalışmada, ebeveynlerle kurulan güçlü bağın çocuklarda görülen yakınlık korkusuyla negatif ilişkili olduğunu göstermektedir (Alessandri, 2013). Ebeveynlerin çocuklarının kuracakları sosyal çevrenin şekillenmesinde bu bakımdan etkisi büyüktür.

Helikopter ebeveynliğin yakınlık kurma korkusuyla ilişkilendirilebilecek sonuçlarına ilişkin olarak **1)** negatif değerlendirilme korkusu, **2)** sosyal kaygı ve **3)** sosyal geri çekilme şeklinde çeşitli unsurlar sıralanabilir. Ailelerinin onlar adına savunmaya geçmesi sebebiyle kendi başlarına var olamayan bu çocukların, başarısızlıktan korkup başkaları tarafından negatif değerlendirilme korkusu taşıyabildikleri belirtilmektedir (Carr ve diğ., 2021). Bu fobinin, utanç ve mahcupluk duyma ile ilişkisi hata yapma korkusunu tetiklerken, benlik saygılarının giderek düşmesine de sebep olmaktadır (Deneault ve diğ., 2020). Ebeveynlerini rol model alan çocukların, güçlü bir onaylanma ve benimsenme ihtiyacıyla hareket ettiği, sosyal çevrelerinde etkileşimde bulundukları kişilerden alacakları dönüşlere dair yüksek kaygı duyabilecekleri de aktarılanlar arasındadır (Ekşi ve diğ., 2020). Aynı zamanda bu şekilde yetiştirilen çocuklarda sosyal ortamlardan uzaklaşma, diğer insanlarla iletişim kurmaktan kaçınma isteği, utangaçlık hissetme, son raddede ise asosyal olma durumu söz konusudur (Luster, 2015).

Helikopter ebeveynlerin yüksek beklentileri, mevcut taleplerin çocukları üzerinde yarattığı stres ve belli kalıplar dâhilinde hareket edebilme sınırlılığı; çocuklarının toplumsal hayat içerisinde özgür bir şekilde hareket etmelerine engel olmaktadır. Helikopter ebeveynlerin çocukları üzerinde yarattığı mükemmeliyetçilik algılarına örnek teşkil eden bir çalışmada *"Eğer hata yaparsam, bana korkunç bir insan olduğumu hissettirirlerdi."* cümlesi yer almaktadır (Hatfield, 2020). Bu bulgu ise sosyalleşebileceği bir çevrede olsa dahi hatalı davranmaktan aşırı derecede kaygı duyan ve korkan bireylerin hislerini net bir şekilde ortaya koymaktadır.

4.2. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar

Algılanan anne - baba reddi ve aile uyumunun yakınlık korkusuyla ilişkisini araştıran bir araştırmada algılanan ebeveyn reddinin yakınlık korkusuyla pozitif; algılanan aile

uyumunun ise yakınlık korkusuyla negatif bir ilişki içinde olduğu görülmüştür (Jalali, 2018). Yakınlık korkusunu farklı değişkenlerle birlikte ele alan başka bir çalışma, yakınlık korkusunu; kendini ifade edebilme kabiliyetinin düşük olması ve annenin sağladığı duygusal sıcaklığın azlığı ile açıklamış ve ilişkilerde duyulan güvensizliğin yakınlık korkusunu tetiklediğini ortaya koymuştur (Alessandri, 2013). Bu çalışmaya benzer bir bulgusu olan diğer bir araştırmada, en az bir ebeveyniyle samimi ve sıcak bir ilişkide bulunan katılımcıların yakınlık duymaktan korkma oranlarında kayda değer bir düşüş görülmüştür (Phillips ve diğ., 2013). Yakınlık korkusunun algılanan sosyal destek aracılığıyla depresyonu etkilediğini açıklayan bir diğer çalışma ise çevreyle kurulan etkileşimin bireyler üzerindeki yansımalarını net bir şekilde aktarmaktadır (Maitland ve Neilson, 2021).

Kişiler arası ilişkilerle ilgili yürütülen diğer bir çalışma ise kendini savunmaya geçmeden açıklayabilme ve karşılıklı diyalog kurabilme yeteneği ile yakınlık korkusunu negatif olarak ilişkilendirmiştir (Manbeck, 2019). Aynı çalışmada yüksek şiddette yakınlık korkusu olan bireylerin diğer insanlarla yakınlık kurabildikleri fakat korkuları sebebiyle bu etkileşimi ve samimiyeti sürdüremedikleri görülmüştür (Manbeck, 2019). Bağlanma ve yakınlık korkusuyla ilgili yapılan başka bir çalışma da, güvensizlik şemalarının yakınlık korkusunu olumsuz olarak etkilediğini göstermiştir (Obeid ve diğ., 2019). Bahsi geçen güvensizlik şemalarının; başkalarından zarar görmekten, suiistimal edilmekten, küçük düşürülmekten ve faydalanılmaktan korkmayla açıklanması sebebiyle yakınlık kurmaktan korkmaya neden olacağı açıktır (Calvete ve Orue, 2012). Güven korkusunun özellikle duygusal yakınlık korkusunu arttığı güncel bir çalışmada daha ele alınmış olup katılımcıların özgürlük ve bağımsızlık ihtiyaçlarını bu yolla dile getirdikleri görülmüştür (Kern ve Jungbauer, 2022).

5. YÖNTEM

Bu araştırma T.C. İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 06.09.2022 tarihinde alınan 2022/237 no'lu Etik Kurul Onay kararı ile yürütülmüştür.

5.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli "karma yöntem" olarak belirlenmiştir. Karma yöntem, araştırmanın temel sorunsalı ile alt sorunsallarını anlayabilmek adına hem nicel hem de nitel verilerin kullanıldığı ve iki veri setinin bir bütün halinde sunulduğu araştırma biçimi olarak tanımlanmaktadır (Sözbilir, 2017). Araştırmanın desenini ise "yakınsak karma yöntem" deseni oluşturmaktadır. Yakınsak karma yöntem, nicel ve nitel yöntemle toplanan örneklemin birbirine yakın zaman dilimlerinde toplanıp sentezlenmesini ifade etmektedir (Toraman, 2021). Bu açıdan, iki farklı veri türünden elde edilen bulguların birleştirilerek yorumlanması olanağını sunmaktadır. Ek olarak, araştırmacıların karmaşık problemler hakkında nicel veya nitel verilerin kendi başına kullanılmasıyla mümkün olandan daha derin bir anlayış kazanmaları için önemli fırsatlar kazandırmaktadır.

5.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma evrenini 18–45 yaş aralığında helikopter ebeveyne sahip olan ve olmayan, çocukluk döneminde ebeveynleriyle yaşadıklarını hatırlayan bireyler oluşturmaktadır. Örneklem belirlenirken katılımcılara rahatlıkla ulaşılabilmesi ve helikopter ebeveyn görülme sıklığının tespit edilebilmesi adına farklı sınırlamalara gidilmemiştir.

Araştırmanın nicel bölümünde evren büyüklüğünün belirlenebilmesi için TÜİK'in 2022 yılında yayınladığı güncel verilerden yararlanılmıştır. Buna göre Türkiye'de 18–45 yaş aralığında bulunan toplam 32 milyon kişi bulunmaktadır (TÜİK, 2022). Evreni temsil eden örneklem büyüklüğünün saptanması adına farklı evrenler için kabul edilebilir asgari örneklem tablosundan yararlanılmış olup %95 güven aralığında minimum 384 örnekleme ulaşılması hedeflenmiştir (Cohen vd., 2000).

Belirlenen örneklem sayısına ulaşabilmek amacıyla kolayda örneklemde yöntemi kullanılmıştır (Haşıloğlu vd., 2015). Bu yöntemin seçilmesinin sebebi, pratik bir şekilde belirlenen kriterlerde katılımcılara ulaşma imkânı sağlamasıdır (Yağar ve Dökme, 2018).

Araştırmanın nitel bölümünde ise ölçüt (kriter) örnekleme yöntemi kullanılarak 18–45 yaş aralığında olup helikopter ebeveyne sahip olduğunu düşünen 34 bireyle görüşmeler yürütülmüştür. Ölçüt örnekleme yöntemi, araştırmacılara derinlemesine bir inceleme olanağı sağlarken aynı zamanda incelenen olguyu nedenleriyle birlikte açıklama fırsatı yarattığı için çalışmada kullanılmıştır (Baltacı, 2018).

5.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel ve nitel veri toplama süreci 07.09.2022 – 30.10.2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara Google Forms, çevrimiçi mesajlaşma uygulamaları (WhatsApp, Telegram) ve diğer sosyal medya uygulamaları (Instagram, Facebook ve Reddıt) üzerinden ulaşılmıştır. Çalışmada yer alan nitel görüşmeler için gereken mülakatların yüz yüze uygulanması planlansa da katılımcıların ailelerine dair anlatacakları özel bilgiler dolayısıyla sosyal medya ağlarının anonim bir şekilde kullanılması zorunlu hale gelmiştir. Araştırmaya katılmadan önce gereken hususlar ve çalışmanın doğası aktarıldıktan sonra gönüllü olan bireylerden onamları alınarak bu platformlar üzerinden görüşmelere başlanmıştır. Araştırmanın karma bir yöntemle yürütülmesi dolayısıyla nicel ve nitel veri toplama araçları ayrı başlıklar halinde sunulmuştur.

5.3.1. Nicel Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel bölümünde veri toplamak amacıyla sosyo-demografik bilgi formu, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ), Özerk Benlik Yönetimi Ölçeği (ÖBYÖ), Yakınlık Korkusu Ölçeği (YKÖ) nin alt boyutu "Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu" ve Sosyo-demografik Bilgi Formu kullanılmıştır.

a.) Algılanan Helikopter Ebeveyn Ölçeği, 2019 yılında Hasan Yılmaz tarafından Türk kültürü dikkate alınarak hazırlanan ve 13–45 yaş arası katılımcılardan oluşan dört grup üzerinde kullanılan bir ölçme aracıdır (Yılmaz, 2019). Ölçek 6 soruluk etik ve ahlaki konularda helikopterlik, 5 soruluk akademik / okul yaşamı konularında helikopterlik, 6 soruluk temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik ve 4 soruluk duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik alt boyutu olmak üzere toplam 4 alt boyut ve 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçek soruları dörtlü likert tip şeklindedir. Ölçeğin güvenilirlik analizi SPSS programı vasıtasıyla

yapılmış olup Cronbach's Alpha değeri ,845 olarak bulunmuştur. Faktör analizi neticesinde ise KMO değeri ,817 olarak hesaplanmış olup dört farklı faktörü bulunmaktadır.

b.) Özerk Benlik Yönetimi Ölçeği, bireylerin bağımsız bir şekilde karar verebilme yetilerinin değerlendirildiği Deci ve Sheldon tarafından 1996 yılında geliştirilen bir ölçme aracıdır (Deci ve diğ., 1994). Türkçe'ye uyarlaması Müge Ersoy Kart ve Özgür Güldü tarafından yapılan ölçek toplam 9 maddeden oluşurken; 5 soruluk bireysel farkındalık ve 4 soruluk seçim hakkı olarak 2 faktör üzerinden şekillenmektedir (Kart ve Güldü, 2008). Ölçeğin hazırlanış biçimi diğer ölçeklerden farklı olarak iki koşullu ifade çiftleriyle ifade edilmektedir. Buna göre bir madde A ve B şeklinde zıt 2 koşuldan oluşurken katılımcılardan kendini yakın hissettikleri maddeyi işaretlemeleri istenmektedir. Beşli likert tipiyle cevaplanan bu ölçeğe göre kendisini hem A hem B maddesine yakın hisseden bireyler için 3 şıkkı uygun olmaktadır.

Örneğin;

A. *Bazen aynaya bakıyorum ve bir yabancı görüyorum.*

B. *Aynaya baktığımda kendimi görürüm*.

Bu derecelendirmede A ifadesinin tamamen doğru olduğunu 1 şıkkı; B ifadesinin tamamen doğru olduğunu ise 5 şıkkı göstermektedir. Ölçeğin güvenilirlik analizi SPSS programı vasıtasıyla yapılmış olup Cronbach's Alpha değeri ,791 olarak bulunmuştur. Faktör analizi neticesinde ise KMO değeri ,869 olarak hesaplanmış olup iki farklı faktörü bulunmaktadır.

c.) Yakınlık Korkusu Ölçeği, 1991 yılında Descutner ve Thelen tarafından geliştirilen bu ölçek, bireylerin yakınlık kurmaktan kaçınma durumlarını ölçmeyi amaçlamaktadır (Descutner ve Thelen, 1991). Türkçe'ye uyarlaması Şeyma Elibol ve Emine Sevinç Sevi Tok tarafından 2018 yılında yapılan ölçek toplam 35 maddeden oluşmaktadır (Elibol ve Tok, 2018). Ölçeğin hayali yakınlık korkusu, hayali açıklık ve geçmiş dönem yakınlık korkusu olmak üzere toplam üç faktörü bulunmaktadır. Bu çalışmada kullanılan alt boyutu toplam beş sorudan oluşan geçmiş dönem yakınlık korkusudur. Beşli likert tipiyle oluşturulan ölçeğin (1: Hiç bana uygun değil, 5: Kesinlikle bana uygun bir özellik) SPSS programı aracılığıyla Cronbach's alfa katsayısı 0,782 olarak bulunurken faktör analizi neticesinde KMO değeri ,811 olarak kaydedilmiştir.

Tablo 2. Çalışmada Kullanılan Ölçeklerin Alt Faktörlerine Ait Güvenirlik Bulguları

Faktörler	**Alfa (α)**
1.Faktör (EAKH)	**Anne:** .649 **Baba:** .656
2.Faktör (TGYBKH)	**Anne:** .691 **Baba:** .690
3.Faktör (AOYKH)	**Anne:** .635 **Baba:** .600
4.Faktör (DYKH)	**Anne:** .691 **Baba:** .690
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçek Toplamı	.845
1.Faktör (Seçim Hakkı)	.774
2.Faktör (Bireysel Farkındalık)	.776
Özerk Benlik Yönetimi Ölçek Toplamı	.791
Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu	.810

EAKH= Etik ve ahlaki konularda helikopterlik**, TGYBKH=** Temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik, **AOYKH=** Akademik / okul yaşamı konularında helikopterlik, **DYKH=** Duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik

Tablo 2'de Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği, Özerk Benlik Yönetimi (Self-Determinasyon) Ölçeği ve Yakınlık Korkusu Ölçeği'nin çalışma kapsamında kullanılan Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu alt boyutundan elde edilen puanların güvenirliği Cronbach Alfa ile hesaplanmıştır. Buna göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği'nin hem anneler hem babalar için ayrı ayrı hesaplanan alt faktörlerinin 0.70'e yakın olduğu görülmektedir. Ölçek genelinin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0,84 olarak hesaplanmıştır. Özerk Benlik Yönetimi Ölçeğine gelindiğinde 1. ve 2. faktör için 0.77 ölçek tamamı için 0.79 bulunmuştur. Yakınlık Korkusu ölçeğinin alt boyutu olan geçmiş dönem yakınlık korkusunda ise 0.81 sonucuna erişilmiştir. Literatürde 0.70 ve üzeri güvenirlik katsayılarının "güvenilir" olarak kabul edildiği bilinmektedir (Domino ve Domino, 2006). Bu sebeple, hesaplanan güvenirlik indeksi bakımından erişilen sonuçların güvenilir kabul edilebileceği sonucuna varılmıştır (Bkz. Tablo X).

5.3.2. Nitel Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nitel bölümü sosyo-demografik sorulara ek olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yürütülmüştür. Bu aşamada örneklemi 18–45 yaş aralığında olan ve helikopter ebeveyne / ebeveynlere sahip olduğunu düşünen bireyler oluşturmaktadır.

Konuya ilişkin literatür doğrultusunda üç ana başlık altında toplam 11 soru hazırlanmıştır. Danışman hocanın onayı ve alanında uzman kişilerin görüşleri doğrultusunda toplam 3 kişiyle pilot (ön) çalışma yapılmıştır. Pilot çalışmadan alınan geri bildirimler doğrultusunda hazırlanan sorular düzenlenmiş ve geliştirilerek nihai formuna kavuşmuştur. Bu yolla soruların geçerliliği hakkında ön bilgiye sahip olunarak kapsama dair olası problemler çözülmüştür. Katılımcılara yöneltilen nitel soruların son formu fiziksel, sosyal ve psikolojik özgürlük alt boyutları altında yer almıştır.

5.4. Araştırmanın Veri Analizi

Araştırma sorularını cevaplandırabilmek adına toplanan nicel ve nitel veriler farklı şekillerde analiz edilmiştir (Sözbilir, 2017). Buna göre, veri analizi aşamasına geçmeden önce ilk olarak nitel görüşmeler yapılmış, paralel bir zaman dilimi içerisinde nicel veriler de toplanmaya başlanmıştır. Araştırmaya ait tüm veriler toplandıktan sonra araştırmanın nicel bölümünün istatistiksel analizleri için IBM SPSS 26 programı kullanılmıştır. Bu programda ilk olarak katılımcıların sosyo-demografik özelliklerinin sunulması için frekans analizi yapılmıştır. Araştırmada yer alan sosyo-demografik verilerin yapısına uygun olarak T Testi veya Anova Testi yapılmıştır. Ardından, katılımcılar arasında helikopter ebeveyne sahip olan ve olmayanların oranı ortalama puanları vasıtasıyla hesaplanmıştır. Katılımcıların algılanan helikopter ebeveyn tutumu, özerk benlik yönetimi (self-determinasyon) ölçekleriyle ve geçmiş dönem yakınlık korkusu alt boyutu ile çoklu ilişkilerinin tespiti için Korelasyon analizi uygulanmıştır. Algılanan helikopter ebeveynliğin özerk benlik yönetimi ve geçmiş dönem yakınlık korkusu üzerindeki etkilerini görebilmek adına Basit Regresyon analizleri uygulanmıştır. Elde edilen bulgular APA formatına uygun bir şekilde tablo haline getirilmiştir.

Araştırmanın nitel boyutunda erişilen bulguların değerlendirilebilmesi adına betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu yönteme binaen katılımcıların görüşmeler esnasında dile getirdikleri beyanları değiştirilmeksizin temalar halinde sunulmuştur (Demir, 2014). Verilerin çözümlenmesi ve analiz edilmesi noktasında Creswell'in (2016) altı basamaklı analiz

aşamalarına odaklanılmıştır. Bu yönteme göre; katılımcılardan elde edilen bulgular sistematik bir şekilde düzenlenerek okunduktan sonra kodlanmış, temalarına ayrılmış ve bulgular sunumu literatürdeki mevcut bilgiler ışığında yorumlanmıştır. Araştırma öncesinde kurgulanan ve katılımcılardan alınan dönüşlere istinaden güncellenen 3 tema verilerin analizini de bu bakımdan sistematik bir zemine oturtmaktadır.

5.5. Araştırma Problemi ve Alt Hipotezleri

Bu araştırmanın temel sorunsalı (1) algılanan helikopter ebeveynliğin genç yetişkinlerin self-determinasyonlarını ve geçmiş dönem yakınlık kurma korkularını etkileyip etkilemediğini araştırmaktır. (2) Buna ek olarak, algılanan helikopter ebeveynliğin genç yetişkinlerin fiziksel, psikolojik ve sosyal özgürlüklerine etkilerini tespit etmektir. Bu sebeple cevabı aranan başlıca sorunsal şu şekildedir:

- *Algılanan helikopter ebeveynlik tutumunun genç yetişkinlerin self-determinasyon düzeyleri, geçmiş dönem yakınlık kurma korkuları ve özgürlükleri üzerinde nasıl etkileri bulunmaktadır?*

Araştırmanın temel probleminin cevabını bulabilmek için toplam 7 alt hipotez ileri sürülmüştür. Bu hipotezler ise şunlardır:

H1: *Katılımcıların medeni durumlarına göre geçmiş dönem yakınlık korkuları farklılık göstermektedir.*

H2: *Katılımcıların aile tipine göre geçmiş dönem yakınlık korkuları farklılık göstermektedir.*

H3: *Katılımcıların gebelik durumuna göre geçmiş dönem yakınlık korkuları farklılık göstermektedir.*

H4*: Bireysel farkındalık ve seçim hakkı arasında pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur.*

H5: *Geçmiş dönem yakınlık korkusu ve self-determinasyon arasında negatif yönlü bir ilişki mevcuttur.*

H6: *Algılanan helikopter anne ve baba tutumu genç yetişkinlerin self-determinasyon düzeyini olumsuz yönde etkilemektedir.*

H7: *Algılanan helikopter anne ve baba tutumu genç yetişkinlerin geçmiş dönem yakınlık korkusunu arttırmaktadır.*

5.6. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Varsayımları

Bu araştırma kesitsel bir yöntemle yürütülmüş olup genellenebilir bir nitelik taşımamaktadır. Araştırma örnekleminin Türkiye örnekleminde yürütülmüş olması sebebiyle farklı bir lokasyonda aynı sonuçları vermesi mümkün değildir. Benzer bir şekilde, çalışma örnekleminin 18 – 45 yaş aralığında bireylerden oluşması sebebiyle farklı yaş gruplarında çalışma sonuçlarının değişiklik göstermesi olasıdır. Ek olarak, katılımcıların cinsiyetlerinin dengeli bir örneklem dağılımı olmadığını ve erkek katılımcı oranın nispeten az olduğunu söylemek mümkündür. Çalışmanın yüz yüze yerine çevrimiçi şekilde yürütülmesi sebebiyle çalışmada erişilen veriler bahsi geçen özelliklerin sınırları etrafında şekillenmiştir. Gelecekte daha spesifik sonuçlara erişebilmek adına farklı sosyodemografik özelliğe sahip gruplar ve zamanlar arasında çeşitli mukayeselerin yapılması gerekmektedir.

Araştırma kapsamında uygulanan yöntemin; araştırma çalışma amacına ve hipotezlerine uygun olduğu, katılımcıların ise ölçeklere ve mülakatta yer alan ifadelere içtenlikle yanıt verdikleri varsayılmaktadır.

6. BULGULAR

6.1. NİCEL BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlayan kişilerin cinsiyet, yaş, medeni hal, gelir durumu, yetiştirildiği aile tipi, yetiştirildiği ailedeki kişi sayısı, ailedeki kaçıncı çocuk olduğu ve gelir durumuna ilişkin sosyo-demografik bilgilere yer verilmektedir (Bkz. Tablo 3).

Tablo 3. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerinin Frekans Tablosu

		N	**%**	**Ort.**	***S***
Cinsiyet					
	Kadın	582	72,8		
	Erkek	218	27,3		
Yaş				26,34	6,178
Medeni Hal					
	Bekâr	629	78,6		
	Evli	171	21,4		
Gelir Durumu					
	Düşük	169	21,1		
	Orta Seviyenin Altı	96	12,0		
	Orta	384	48,0		
	Orta Seviyenin Üstü	134	16,8		
	Yüksek	17	17,0		
Yetiştirildiği Aile Tipi					
	Çekirdek Aile	617	77,1		
	Geniş Aile	136	17,0		
	Tek Ebeveynli Aile	47	5,9		
Yetiştirildiği Ailedeki Kişi Sayısı					
	1 ve 4 arası	338	42,2		
	5 ve 9 arası	426	53,3		
	10 ve 14 arası	31	3,8		
	15 ve 19 arası	2	0,2		
	20 ve 24 arası	1	0,1		
	25 ve üzeri	2	0,2		
Kaçıncı Çocuk					
	1 ve 4 arası	745	93,2		
	5 ve 9 arası	52	6,6		
	10 ve üzeri	3	0,4		
Gebelik Durumu					
	İstenilen Gebelik	673	84,1		
	İstenilmeyen Gebelik	127	15,9		
Toplam		800	100,00		

Tablo 3'te yer alan katılımcıların sosyo-demografik bilgileri değerlendirildiği takdirde %72,8'inin kadın %27,3'ünün erkek olduğu; yaş ortalamasının 26,34±6,178 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Katılımcıların yaklaşık yarısının (%48) orta gelir düzeyine sahip olduğu; çoğunluğunun ise çekirdek aile tipine sahip olduğu (%77,1) görülmüştür. Yetiştirildiği ailedeki kişi sayısına bakıldığında 5 ve 9 arası olan katılımcıların çoğunlukta olduğu (%53,3); neredeyse tamamının (%93,2) ailesinde birinci ve dördüncü çocuk arasında konumlandığı bilgisine erişilmiştir. Aynı zamanda katılımcıların tamamına yakınının (%84,1) istenilen bir gebelik sonucu dünyaya geldiği sonucuna erişilmiştir.

Tablo 4. Çalışmada Kullanılan Ölçeklere Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçek İsmi	N	Ölçek Ort. Puanı	*S*	Minimum Değer	Maksimum Değer	Çarpıklık	Basıklık
Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (4 Alt Boyut)	800	Anne: 42.27 Baba: 35.56	Anne: 10.43 Baba: 9.57	Anne: 20.05 Baba: 20.05	Anne: 80.19 Baba: 70.19	Anne: 0.47 Baba: 0.68	Anne: 0.12 Baba: 0.54
1. EAKH	800	Anne: 11.19 Baba: 10.09	Anne: 3.24 Baba: 3.46	Anne: 4.20 Baba: 4.20	Anne: 16.80 Baba: 16.80	Anne: -.113 Baba: .102	Anne: -.782 Baba: -.893
2. TGYBKH	800	Anne: 9.42 Baba: 7.95	Anne: 2.61 Baba: 2.58	Anne: 4.20 Baba: 4.20	Anne: 16.80 Baba: 16.60	Anne: .370 Baba: .625	Anne: -.221 Baba: .014
3. AOYKH	800	Anne: 9.06 Baba: 6.83	Anne: 3.08 Baba: 2.16	Anne: 5.17 Baba: 5.17	Anne: 20.67 Baba: 19.17	Anne: 1.01 Baba: 1.89	Anne: .961 Baba: 4.48
4. DYKH	800	Anne: 9.42 Baba: 7.95	Anne: 2.61 Baba: 2.58	Anne: 4.20 Baba: 4.20	Anne: 16.80 Baba: 16.60	Anne: .370 Baba: .625	Anne: -.221 Baba: .014
Özerk Benlik Yönetimi Ölçeği (2 Alt Boyut)	800	25.75	4.22	8,11	40,56	-0,11	1,19
1. Seçim Hakkı	800	14.83	4,39	4,20	21,00	-547	,195
2. Bireysel Farkındalık	800	9.13	3.45	3,25	16,25	-454	-736
Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu	800	10.99	4.17	4,20	21,00	0,351	-0,53

EAKH= Etik ve ahlaki konularda helikopterlik**, TGYBKH=** Temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik, **AOYKH=** Akademik / okul yaşamı konularında helikopterlik, **DYKH=** Duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik

Tablo 4'te çalışmada kullanılan Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği, Özerk Benlik Yönetimi Ölçeği ve Yakınlık Korkusu Ölçeği'nin alt boyutu olan Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusuna ait tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir. Buna göre, katılımcılar ilk ölçekten helikopter annelere ve babalara ilişkin farklı değerler bulunmuştur. Annelere yönelik alınan puanlar 20 ile 80 arasında yer alırken genel ortalamaları 42,27±10,43 olarak hesaplanmıştır. Babalara yönelik alınan puanlar ise 20 ile 70 arasında yer alırken genel

ortalamaları 35,56±9,57 olarak hesaplanmıştır. Ölçek alt boyutlarına bakıldığında en düşük ortalamanın akademik okul yaşamında helikopter baba tutumunda (6,83±2,16), en yükseğin ise etik ahlaki konularda helikopter anne tutumunda (11,19±3,24) olduğu görülmüştür.

Katılımcıların çalışmada kullanılan diğer bir ölçek olan özerk benlik yönetimi ölçeğinin genelinden 8 ile 40 arasında puan aldıkları, ortalamalarının ise 25,75±4,22 olduğu görülmüştür. Aynı ölçeğin alt boyutu seçim hakkı için (14,83±4,39); bireysel farkındalık alt boyutu için (9,13±3,45) ortalama hesaplanmıştır.

Son olarak yakınlık korkusu ölçeğinin alt boyutu geçmiş dönem yakınlık korkusuna bakıldığında ölçek puanlarının 4 ile 21 arasında değiştiği ve ortalamalarının 10,99±4,17 olduğu saptanmıştır.

Tablo 5. Çalışmaya Katılan Genç Yetişkinlerin Annelerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılamalarına İlişkin Bulgular

	N	**Yüzde (%)**
Helikopter Anne Olarak Algılanan Anne Sayısı	575	71,9
Helikopter Anne Olarak Algılanmayan Anne Sayısı	225	28,1
Toplam	800	100

Tablo 5'te çalışmaya katılan genç yetişkinlerin annelerini helikopter ebeveyn olarak algılayıp algılamadıklarına ilişkin bulgular yer almaktadır. Buna göre katılımcıların çoğunluğu (%71,9) annesini helikopter ebeveyn olarak algılamaktadır. Aynı grubun %28'i ise annesini helikopter ebeveyn olarak algılamamaktadır.

Tablo 6. Çalışmaya Katılan Genç Yetişkinlerin Babalarını Helikopter Ebeveyn Olarak Algılamalarına İlişkin Bulgular

	N	**Yüzde (%)**
Helikopter Baba Olarak Algılanan Baba Sayısı	339	42,4
Helikopter Baba Olarak Algılanmayan Baba Sayısı	461	57,6
Toplam	800	100

Tablo 6'da çalışmaya katılan genç yetişkinlerin babalarını helikopter ebeveyn olarak algılayıp algılamadıklarına ilişkin bulgular yer almaktadır. Buna göre katılımcıların %42,4'si babasını helikopter ebeveyn olarak algılarken, %57,6'sı babasını helikopter ebeveyn olarak algılamamaktadır.

Tablo 7. Katılımcıların Cinsiyetlerine Temel Değişkenler Arasındaki Farklar

		N	Ort.	S	*t*	*p*
Özerk Benlik Yönetimi	Kadın	582	25,95	4,127		
					2,113	,035
	Erkek	218	25,24	4,432		
Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu	Kadın	582	11,00	4,158		
					,084	,933
	Erkek	218	10,97	4,211		
Helikopter Anne Tutumu	Kadın	582	41,87	9,626		
					-1,751	,080
	Erkek	218	43,32	9,437		
Helikopter Baba Tutumu	Kadın	582	35,73	10,160		
					,784	,433
	Erkek	218	35,13	11,103		

Yapılan bağımsız örneklem T testi sonucunda katılımcıların cinsiyetleri arasında özerk benlik yönetimi, geçmiş dönem yakınlık korkusu ve algılanan helikopter ebeveynlik arasındaki farklılıklar değerlendirilmiştir. Tablo 7 incelendiğinde kadınlar (ort.=25,95, *S*=4,12) ve erkekler (ort.=25,24, *S*=4,43) arasında özerk benlik yönetimi özelinde istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır (t(798)=2.11, p=0.03).

Tablo 8. Katılımcıların Gebelik Durumuna Göre Temel Değişkenler Arasındaki Farklar

		N	Ort.	*S*	*t*	*p*
Özerk Benlik	İstenen Gebelik	673	25,78	4,150		
Yönetimi	İstenmeyen Gebelik	127	25,62	4,598	,391	,696
Geçmiş Dönem	İstenen Gebelik	673	10,85	4,079		
Yakınlık Korkusu	İstenmeyen Gebelik	127	11,77	4,562	-2,303	,022
Helikopter Anne	İstenen Gebelik	673	42,22	10,428		
Tutumu	İstenmeyen Gebelik	127	42,55	10,528	-,329	,742
Helikopter Baba	İstenen Gebelik	673	35,50	9,405		
Tutumu	İstenmeyen Gebelik	127	35,90	10,450	-,427	,669

Yapılan bağımsız örneklem T testi sonucunda katılımcıların gebelik durumuna göre özerk benlik yönetimi, geçmiş dönem yakınlık korkusu ve algılanan helikopter ebeveynlik arasındaki farklılıklar değerlendirilmiştir. Tablo 8 incelendiğinde istenilen gebelik durumu (ort.=10,85, S=4,07) ve istenilmeyen gebelik durumu (ort.=11,77, S=4,56) açısından geçmiş dönem yakınlık korkusu özelinde istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır (t(798)=-2.30, p=0.02). ***Bu sebeple H3 hipotezi kabul edilmiştir.***

Tablo 9. Katılımcıların Medeni Hallerine Göre Temel Değişkenler Arasındaki Farklar

		N	**Ort.**	***S***	***t***	*p*
Özerk Benlik Yönetimi	Bekâr	629	25,62	4,206		
	Evli	171	26,25	4,254	-1,726	,085
Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu	Bekâr	629	11,27	4,218	3,829	,000
	Evli	171	9,98	3,830		
Helikopter Anne Tutumu	Bekâr	629	42,86	10,249	3,078	,002
	Evli	171	40,10	10,864		
Helikopter Baba Tutumu	Bekâr	629	35,80	9,617	1,318	,188
	Evli	171	34,71	10,386		

Yapılan bağımsız örneklem T testi sonucunda katılımcıların medeni hallerine göre özerk benlik yönetimi, geçmiş dönem yakınlık korkusu ve algılanan helikopter ebeveynlik arasındaki farklılıklar değerlendirilmiştir. Tablo 9 incelendiğinde bekâr olma (ort.=11,27, S=4,21) ve evli olma durumuna göre (ort=9,98, S=3,83) geçmiş dönem yakınlık korkusu özelinde istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır (t(798)=3.82, p=0.00). ***Bu sebeple H1 hipotezi kabul edilmiştir.***

Tablo 10. Katılımcıların Gelir Durumlarına Göre Temel Değişkenler Arasındaki Farklar

		N	Ort.	*S*	*F*	*p*
Özerk Benlik Yönetimi	Düşük	169	25,56	4,206		
	Ortanın Altı	96	26,25	4,128		
	Orta	384	25,78	4,132		
	Ortanın Üstü	134	25,67	4,295	,607	,658
	Yüksek	17	24,92	6,191		
	Toplam	800	25,75	4,221		
Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu	Düşük	169	11,56	4,417		
	Ortanın Altı	96	10,86	3,982		
	Orta	384	10,99	4,134	1,794	,128
	Ortanın Üstü	134	10,59	3,939		
	Yüksek	17	9,35	4,863		
	Toplam	800	10,99	4,170		
Helikopter Anne Tutumu	Düşük	169	43,34	10,301		
	Ortanın Altı	96	41,90	10,861		
	Orta	384	41,71	10,519		
	Ortanın Üstü	134	42,59	9,871	,871	,481
	Yüksek	17	43,78	12,004		
	Toplam	800	42,27	10,438		
Helikopter Baba Tutumu	Düşük	169	35,84	9,670		
	Ortanın Altı	96	34,80	8,452	,323	,863
	Orta	384	35,69	10,024		
	Ortanın Üstü	134	35,24	8,972		
	Yüksek	17	36,88	9,380		
	Toplam	800	35,56	9,573		

Tablo 10'da katılımcıların gelir durumuna göre özerk benlik yönetimi (F=,607, p=0.65), geçmiş dönem yakınlık korkusu (F=1,794, p=0.12) ve algılanan helikopter anne (F=,871, p=0.48) ve baba algısında (F=0.323, p=0.86) bir değişiklik olup olmadığını tespit etmek adına yapılan Anova testi yapılmıştır. Varyanslar arasındaki dağılımın homojen dağıldığı ancak gruplar arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 11. Katılımcıların Aile Tiplerine Göre Temel Değişkenler Arasındaki Farklar

		N	Ort.	*S*	*F*	*p*
Özerk Benlik Yönetimi	Çekirdek Aile	617	25,82	4,050	0,356	0,700
	Geniş Aile	136	25,58	4,746		
	Tek Ebeveynli Aile	47	25,40	4,843		
	Toplam	800	25,75	4,22		
Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu	Çekirdek Aile	617	10,80	4,207	4,949	0,007
	Geniş Aile	136	11,26	3,808		
	Tek Ebeveynli Aile	47	12,71	4,335		
	Toplam	800	10,99	4,170		
Helikopter Anne Tutumu	Çekirdek Aile	617	42,52	10,463		
	Geniş Aile	136	41,44	10,345	0,761	0,468
	Tek Ebeveynli Aile	47	41,40	10,429		
	Toplam	800	42,27	10,438		
Helikopter Baba Tutumu	Çekirdek Aile	617	35,78	9,540		
	Geniş Aile	136	35,40	8,936	1,562	0,210
	Tek Ebeveynli Aile	47	33,24	11,499		
	Toplam	800	35,56	9,573		

Katılımcıların aile tiplerine göre özerk benlik yönetimi (F=,356, p=0.70), geçmiş dönem yakınlık korkusu (F=4,949, p=0.00), algılanan helikopter anne (F=,761, p=0.46) ve baba tutumu (F=1,562 p=0.21) algısında bir değişiklik olup olmadığını tespit etmek adına yapılan Anova testi Tablo 11'de sunulmuştur. Varyanslar homojen dağıldığından farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek için Post-Hoc testlerinden Tukey kullanılmıştır. Analiz neticesinde çekirdek aile (ort.=10.80, *S*=4.20) ile tek ebeveynli aile (ort.=12.71, *S*=4.33) geçmiş dönem yakınlık korkuları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p<.05). ***Bu sebeple H2 hipotezi kabul edilmiştir.***

Tablo 12. Katılımcıların Ailedeki Kişi Sayısına Göre Temel Değişkenler Arasındaki Farklar

		N	Ort.	*S*	*F*	*p*
Özerk Benlik Yönetimi	1–4 arası	338	25,61	4,464		
	5–9 arası	426	25,97	3,895	2,118	0,121
	10 ve üstü	36	24,58	5,349		
	Toplam	800	25,75	4,221		
Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu	1–4 arası	338	10,58	4,305		
	5–9 arası	426	11,26	4,093	3,136	0,044
	10 ve üstü	36	11,73	3,484		
	Toplam	800	10,99	4,17		
Helikopter Anne Tutumu	1–4 arası	338	43,50	10,573		
	5–9 arası	426	41,42	10,352	4,186	0,016
	10 ve üstü	36	40,73	9,152		
	Toplam	800	42,27	10,438		
Helikopter Baba Tutumu	1–4 arası	338	35,36	10,120		
	5–9 arası	426	35,73	9,211	0,144	0,866
	10 ve üstü	36	35,42	8,652		
	Toplam	800	35,56	9,573		

Katılımcıların yaşlarına göre özerk benlik yönetimi (F=2,118, p=.12), geçmiş dönem yakınlık korkusu (F=3,136, p=.04), algılanan helikopter anne (F=4,186, p=.01) ve baba tutumu (F=,144, p=.86) algısında bir değişiklik olup olmadığını tespit etmek adına Tablo 12'de Anova testi yapılmıştır. Varyanslar homojen dağıldığından farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek için Post-Hoc testlerinden Tukey kullanılmıştır. Analiz neticesinde 1. (ort.=10.58, *S*=4.30) ve 2. grup arasında (ort.=11.26, *S*=4.09) geçmiş dönem yakınlık korkusu bakımından anlamlı bir fark bulunmuştur (p<.05). Benzer şekilde, helikopter anne tutumu açısından 1. grup (ort.=43.50, *S*=10.57) ve 2. grup arasında (ort.=41.42, *S*=10.35) anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 13. Katılımcıların Ailedeki Kaçıncı Çocuk Olmalarına Göre Temel Değişkenler Arasındaki Farklar

		N	Ort.	*S*	*F*	*p*
Özerk Benlik Yönetimi	1–4 arası	745	25,80	4,222		
	5–9 arası	52	25,43	3,878	3,543	0,029
	10 ve üzeri	3	19,48	6,469		
	Toplam	800	25,75	4,221		
Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu	1–4 arası	745	10,83	4,148		
	5–9 arası	52	13,05	3,814	9,296	0,000
	10 ve üzeri	3	16,06	4,148		
	Toplam	800	10,99	4,170		
Helikopter Anne Tutumu	1–4 arası	745	42,38	10,569		
	5–9 arası	52	40,85	8,590	0,583	0,558
	10 ve üzeri	3	40,11	5,223		
	Toplam	800	42,27	10,438		
Helikopter Baba Tutumu	1–4 arası	745	35,46	9,623		
	5–9 arası	52	36,72	8,982	0,867	0,421
	10 ve üzeri	3	40,79	4,533		
	Toplam	800	35,56	9,573		

Katılımcıların ailedeki kaçıncı çocuk olmalarına göre özerk benlik yönetimi (F=3,543, p=.02), geçmiş dönem yakınlık korkusu (F=9,296, p=.00), algılanan helikopter anne (F=,583, p=.55) ve baba tutumu (F=,867 p=.42) algısında bir değişiklik olup olmadığını tespit etmek adına Tablo 13'te Anova testi yapılmıştır. Varyanslar homojen dağıldığından farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek için Post-Hoc testlerinden Tukey kullanılmıştır. Analiz neticesinde 1–4 kişilik grup (ort.=25.80, *S*=4.22) ve 5–9 kişilik grup (ort.=25.43, *S*=3.87) arasında özerk benlik yönetimi açısından anlamlı bir fark bulunmuştur (p<.05). Benzer şekilde, geçmiş dönem yakınlık korkusu açısından 1–4 kişilik grup (ort.=10.83, *S*=4.14) ile 5–9 kişilik grup (ort.=13.05, *S*=3.81) arası anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır (p<.001).

Tablo 14. Katılımcıların Yaşlarına Göre Temel Değişkenler Arasındaki Farklar

		N	Ort.	*S*	*F*	*p*
Özerk Benlik Yönetimi	18–29	604	25,73	4,084		
	30–44	187	25,72	4,648	1,240	0,290
	45	9	27,96	3,87		
	Toplam	800	25,75	4,221		
Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu	18–29	604	11,05	4,141		
	30–44	187	10,79	4,263	0,300	0,741
	45	9	11,17	4,534		
	Toplam	800	10,99	4,17		
Helikopter Anne Tutumu	18–29	604	42,91	10,158		
	30–44	187	40,43	11,112	5,192	0,006
	45	9	37,12	9,689		
	Toplam	800	42,27	10,438		
Helikopter Baba Tutumu	18–29	604	36,07	9,533		
	30–44	187	34,14	9,639	3,967	0,019
	45	9	30,98	7,176		
	Toplam	800	35,56	9,573		

Katılımcıların yaşlarına göre özerk benlik yönetimi (F=1,240, p=0.29), geçmiş dönem yakınlık korkusu (F=,300, p=.74), algılanan helikopter anne (F=5,192, p=.00) ve baba tutumu (F=3,967, p=.01) algısında bir değişiklik olup olmadığını tespit etmek adına Tablo 14'te Anova testi yapılmıştır. Varyanslar homojen dağıldığından farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek için Post-Hoc testlerinden Tukey kullanılmıştır. Analiz neticesinde 18–29 yaş grubu (ort.=42.91, *S*=10.15) ile 30–44 yaş grubu arasında (ort.=40.43, *S*=11.11) helikopter anne tutumu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p<.001). Benzer şekilde, helikopter baba tutumu açısından 18–29 yaş grubu (ort.=36.07, *S*=9.53) ve 30–44 yaş grubu arasında (ort.=34.14, *S*=9.639) anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p<.05).

Tablo 15. Katılımcıların Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Diğer Ana Değişkenlerle İlişkisi

DEĞİŞKENLER	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. Algılanan Genel Helikopter Anne Tutumu	1													
2. EAKH Anne	,778**	1												
3. TGYBKH Anne	,750**	,493**	1											
4. AOYKH Anne	,792**	,468**	,492**	1										
5. DYKH Anne	,750**	,493**	1,000**	,492**	1									
6. Algılanan Genel Helikopter Baba Tutumu	,540**	,436**	,405**	,408**	,405**	1								
7. EAKH Baba	,437**	,525**	,264**	,290**	,264**	,829**	1							
8. TGYBKH Baba	,412**	,285**	,527**	,267**	,527**	,776**	,530**	1						
9. AOYKH Baba	,419**	,239**	,262**	,532**	,262**	,725**	,470**	,460**	1					
10. DYKH Baba	,412**	,285**	,527**	,267**	,527**	,776**	,530**	1,000**	,460**	1				
11. Self Determinasyon	-,099**	-,076*	-0,038	-,095**	-0,038	-,152**	-,121**	-,103**	-,120**	-,103**	1			
12. Seçim Hakkı	-,096**	-,107**	-0,037	-,105**	-0,037	-0,041	-0,053	-0,021	-,074*	-0,02	0,489	1		
13. Bireysel Farkındalık	-,190**	-,183**	-,071*	-,193**	-,071*	-,183**	-,166**	-,117**	-,183**	-,117**	,487**	,511**	1	
14. Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu	,136**	,112**	,083*	,135**	,083*	,104**	,103**	0,056	,110**	0,056	-,094**	-,363**	-,259**	1

***** p <0.01, * p < 0.05***

EAKH= Etik ve ahlaki konularda helikopterlik**, TGYBKH=** Temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik, **AOYKH=** Akademik / okul yaşamı konularında helikopterlik, **DYKH=** Duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik

Tablo 15'te çalışmaya dahil edilen ana değişkenlerin ve alt boyutlarının birbiriyle olan ilişkilerine dair yapılan korelasyon analizi tablosu yer almaktadır. Buna göre algılanan genel helikopter anne tutumunun geçmiş dönem yakınlık korkusu (r=,136, p < 0.01), etik ve ahlaki (r=,778, p < 0.01), temel güven ve yaşam becerileri (r=,750, p < 0.01), akademik/okul yaşamı (r=,792, p < 0.01), duygusal-kişisel yaşam alanında helikopter anne tutumu (r=,750, p< 0.01) ve algılanan helikopter baba tutumu (r=,540, p < 0.01) ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı ve güçlü bir pozitif korelasyon bulunurken; self-determinasyon (r=,-099, p< 0.01) ve alt boyutlarından olan bireysel farkındalık (r=,-190, p < 0.01) ile seçim hakkıyla (r=,-096, p < 0.01) aralarında negatif bir korelasyon bulunmaktadır.

Aynı tabloya göre algılanan genel helikopter baba tutumunun geçmiş dönem yakınlık korkusu (r=,104, p < 0.01), etik ve ahlaki (r=,829, p < 0.01), temel güven ve yaşam becerileri (r=,776, p< 0.01), akademik/okul yaşamı (r=,725, p < 0.01), duygusal-kişisel yaşam alanında helikopter baba tutumu (r=,776, p< 0.01) aralarında istatistiksel olarak anlamlı ve güçlü bir pozitif korelasyon bulunurken; self-determinasyon (r=,-152, p< 0.01) ve alt boyutlarından olan bireysel farkındalık (r=,-183, p < 0.01) ile aralarında negatif bir korelasyon bulunmaktadır.

Self-determinasyon olgusunun ilişkilerine bakıldığı takdirde algılanan genel helikopter anne tutumu (r=, -099, p <0.01), etik ve ahlaki (r=, -076, p<0.05), akademik/okul yaşamı (r=-,095, p <0.01) alanlarında helikopter anne tutumlarıyla arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Aynı şekilde algılanan genel helikopter baba tutumu (r=, -152, p<0.01), etik ve ahlaki (r=, -121, p<0.05), temel güven ve yaşam becerileri (r=-,103, p<0.01), akademik/okul yaşamı (r=, -120, p<0.01), duygusal-kişisel yaşam alanında helikopter baba tutumu (r=-,103, p<0.01) ve geçmiş dönem yakınlık korkusu (r=, -094, p<0.01) ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı ve güçlü bir negatif korelasyon bulunmaktadır.

Geçmiş dönem yakınlık korkusunun diğer değişkenlerle ilişkisine bakıldığında algılanan genel helikopter anne tutumu (r=,136, p <0.01), etik ve ahlaki (r=,112, p <0.01), temel güven ve yaşam becerileri (r=,083, p <0.05), akademik/okul yaşamı (r=,135, p <0.01), duygusal-kişisel yaşam alanlarında helikopter anne tutumu ile aralarında pozitif (r=,083, p <0.05) bir ilişki mevcuttur. Ancak geçmiş dönem yakınlık korkusunun self determinasyon (r=, -094, p <0.01) ve alt boyutlarında yer alan seçim hakkı (r=, -363, p <0.01) ve bireysel farkındalık (r=, -259, p <0.01) ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı ve güçlü bir negatif korelasyon bulunmaktadır.

Yapılan korelasyon analizi neticesinde yer alan ikili ilişkiler sebebiyle H4 ve H5 hipotezleri kabul edilmiştir.

Tablo 16. Algılanan Helikopter Baba Tutumunun Genç Yetişkinlerin Self-Determinasyon Üzerindeki Etkisine İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları

	Standardize Edilmemiş		Standardize Edilmiş		R^2	F	*p*
	B	SE_B	*B*	t			
Sabit (Constant)	23,37	0,568		41,122			
Helikopter Baba Tutumu	0,067	0,015	-0,152	4,354	0,023	18,961	0,000

Bağımlı Değişken: Self-Determinasyon

Tablo 16'da algılanan helikopter baba tutumunun genç yetişkinlerin self-determinasyon düzeylerine etkisini görebilmek amacıyla yapılan basit regresyon analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre algılanan helikopter babalığın self-determinasyon üzerinde yüksek düzeyde negatif bir etkisi vardır (R=-.152, R^2=.023, $p \leq 0.001$). Ancak bu etkide helikopter baba tutumu self-determinasyondaki varyansın %2,3'ünü açıklamaktadır.

Tablo 17. Algılanan Helikopter Baba Tutumunun Genç Yetişkinlerin Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu Üzerindeki Etkisine İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları

	Standardize Edilmemiş		Standardize Edilmiş		R^2	F	*p*
	B	SE_B	*B*	t			
Sabit (Constant)	9,393	0,565		16,624			
Helikopter Baba Tutumu	0,045	0,015	0,104	2,943	0,011	8,662	0,003

Bağımlı Değişken: Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu

Tablo 17'de algılanan helikopter baba tutumunun genç yetişkinlerin geçmiş dönem yakınlık korkusuna etkisini görebilmek amacıyla yapılan basit regresyon analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre algılanan helikopter babalık geçmiş dönem yakınlık korkusunu arttırmaktadır (R=.104, R^2=.011, $p \leq 0.05$). Helikopter baba tutumu geçmiş dönem yakınlık korkusundaki varyansın ise %1.1'ini açıklamaktadır.

Tablo 18. Algılanan Helikopter Anne Tutumunun Genç Yetişkinlerin Self-Determinasyon Üzerindeki Etkisine İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları

	Standardize Edilmemiş		Standardize Edilmiş		R^2	F	*p*
	B	SE_B	*B*	t			
Sabit (Constant)	24,073	0,620		38,805			
Helikopter Anne Tutumu	0,040	0,014	-0,099	2,801	0,010	7,844	0,005

Bağımlı Değişken: Self-Determinasyon

Tablo 18'de algılanan helikopter anne tutumunun genç yetişkinlerin self-determinasyon düzeylerine etkisini görebilmek amacıyla yapılan basit regresyon analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre algılanan helikopter anneliğin self-determinasyon üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğu görülmektedir (R=-.099, R^2=.010, $p \leq 0.05$). Ancak helikopter anne tutumu self-determinasyondaki varyansın %1'ini açıklamaktadır.

Tablo 19. Algılanan Helikopter Anne Tutumunun Genç Yetişkinlerin Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu Üzerindeki Etkisine İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları

	Standardize Edilmemiş		Standardize Edilmiş		R^2	F	*p*
	B	SE_B	*B*	t			
Sabit (Constant)	8,693	0,610		14,250			
Helikopter Anne Tutumu	0,055	0,014	0,136	3,892	0,019	0,019	0,000

Bağımlı Değişken: Geçmiş Dönem Yakınlık Korkusu

Tablo 19'da algılanan helikopter anne tutumunun genç yetişkinlerin geçmiş dönem yakınlık korkusuna etkisini görebilmek amacıyla yapılan basit regresyon analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre algılanan helikopter annelik geçmiş dönem yakınlık korkusunu arttırıcı bir etkiye sahiptir (R=.136, R^2=.019, $p \leq 0.001$). Ancak helikopter anne tutumu geçmiş dönem yakınlık korkusundaki varyansın %1'ini açıklamaktadır.

Varyansların büyük bir kısmını açıklamasa da istatistiksel olarak geçerli sonuçlar alınması sebebiyle H6 ve H7 hipotezleri kabul edilmiştir.

6.2. NİTEL BULGULAR

Çalışmanın nitel bölümünde katılımcılara ilk olarak yaş, cinsiyet, medeni hâl, eğitim düzeyi, sosyoekonomik durum, yetiştirildiği aile tipi, ailedeki kişi sayısı, kaçıncı çocuk olduğu ve istenilen bir gebelik sonucu dünyaya gelip gelmediği şeklinde hazırlanan sosyo-demografik

sorular yöneltilmiştir. Ardından, kendi çocuklukları ile ergenliklerini düşünerek cevaplayacakları fiziksel özgürlük, sosyal özgürlük ve psikolojik özgürlük temalı toplam 11 açık uçlu soru sorulmuştur.

Katılımcıların 18–45 yaş aralığında helikopter ebeveynlere sahip olan kişiler olması göz önünde bulundurulurken başka herhangi bir ölçüte yer verilmemiştir. Çevrimiçi ortamda yürütülen görüşmeler neticesinde ilgili kriterleri sağlayan toplam 34 kişiyle görüşülmüştür. Katılımcıların demografik özellikleri aşağıda tablo haline getirilmiştir (Bkz. Tablo 20).

Tablo 20. Helikopter Ebeveyne Sahip Olduğunu Algılayan Genç Yetişkinlerin Sosyo-Demografik Özellikleri

No	Yaş	Cinsiyet	Medeni Hal	Eğitim Düzeyi	SED	Yetiştiği Aile Tipi	Yetiştirildiği Ailedeki Kişi Sayısı	Kaçıncı Çocuk	Gebelik Durumu
K1	29	Kadın	Bekâr	Lisansüstü	Orta	Çekirdek	4	2	İstenilen Gebelik
K2	22	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Düşük	Çekirdek	4	2	İstenilmeyen gebelik
K3	24	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Orta	Çekirdek	7	5	İstenilmeyen gebelik
K4	23	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Orta	Çekirdek	5	3	İstenilen Gebelik
K5	26	Erkek	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Orta	Geniş	4	2	İstenilmeyen gebelik
K6	23	Kadın	Bekâr	Lisansüstü	Orta	Çekirdek	4	1	İstenilen Gebelik
K7	24	Kadın	Bekâr	Lisansüstü	Düşük	Çekirdek	5	1	İstenilen Gebelik
K8	22	Erkek	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Ortanın Altı	Çekirdek	5	1	İstenilen Gebelik
K9	26	Kadın	Evli	Önlisans/ Lisans	Ortanın Üstü	Çekirdek	5	3	İstenilmeyen gebelik
K10	25	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Ortanın Altı	Çekirdek	8	1	İstenilen Gebelik
K11	26	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Ortanın Altı	Çekirdek	6	4	İstenilen Gebelik
K12	26	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Orta	Çekirdek	4	1	İstenilen Gebelik
K13	25	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Orta	Çekirdek	5	1	İstenilen Gebelik
K14	25	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Ortanın Üstü	Çekirdek	4	1	İstenilmeyen gebelik
K15	42	Kadın	Evli	Önlisans/ Lisans	Orta	Çekirdek	5	2	İstenilen Gebelik
K16	22	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Ortanın Altı	Tek Ebeveynli Aile	4	3	İstenilmeyen gebelik

K17	24	Kadın	Bekâr	Lise	Orta	Çekirdek	4	1	İstenilen Gebelik
K18	24	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Düşük	Çekirdek	4	2	İstenilen Gebelik
K19	27	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Ortanın Altı	Çekirdek	5	1	İstenilen Gebelik
K20	26	Kadın	Bekâr	Lisansüstü	Ortanın Altı	Çekirdek	4	3	İstenilmeyen gebelik
K21	18	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Düşük	Geniş	4	3	İstenilen Gebelik
K22	26	Kadın	Bekâr	Lisansüstü	Ortanın Altı	Çekirdek	5	1	İstenilen Gebelik
K23	23	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Ortanın Üstü	Geniş	6	2	İstenilen Gebelik
K24	26	Kadın	Bekâr	Lisansüstü	Orta	Geniş	5	3	İstenilen Gebelik
K25	27	Kadın	Bekâr	Lisansüstü	Ortanın Altı	Çekirdek	6	3	İstenilmeyen gebelik
K26	40	Erkek	Evli	Önlisans/ Lisans	Orta	Çekirdek	5	3	İstenilmeyen gebelik
K27	23	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Ortanın Üstü	Çekirdek	6	3	İstenilen Gebelik
K28	22	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Orta	Çekirdek	5	2	İstenilen Gebelik
K29	27	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Orta	Çekirdek	4	1	İstenilen Gebelik
K30	24	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Ortanın Altı	Çekirdek	5	3	İstenilen Gebelik
K31	24	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Orta	Çekirdek	4	1	İstenilmeyen gebelik
K32	21	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Ortanın Üstü	Çekirdek	5	3	İstenilen Gebelik
K33	26	Kadın	Evli	Önlisans/ Lisans	Orta	Çekirdek	4	2	İstenilen Gebelik
K34	25	Kadın	Bekâr	Önlisans/ Lisans	Ortanın Altı	Çekirdek	9	4	İstenilen Gebelik

Katılımcılardan elde edilen bulgular algılanan helikopter ebeveynliğin genç yetişkinlerin özgürlük hissiyatlarına etkisi ile ilişkilendirilerek özgürlük ana teması adı altında 3 alt temayla değerlendirilmiştir. Görüşmelerin analizleri:

1. Helikopter ebeveynliğin genç yetişkinlerin fiziksel özgürlüğüne etkileri,
2. Helikopter ebeveynliğin genç yetişkinlerin sosyal özgürlüğüne etkileri,
3. Helikopter ebeveynliğin genç yetişkinlerin psikolojik özgürlüğüne etkileri yönleriyle okuyuculara sunulacaktır.

6.3. Helikopter Ebeveynliğin Genç Yetişkinlerin Fiziksel Özgürlüğüne Etkisinin Değerlendirilmesi

Bu alt temada genç yetişkinlerin çocukluk ve ergenlik dönemlerindeki giyim tercihleri, beslenme biçimleri ve düzenleri, okul içi ve dışı aktivitelerinin nasıl belirlendiği sorgulanmış olup ek olarak kişisel eşyalarını nasıl muhafaza ettikleriyle bu eşyaların ebeveynleri tarafından kontrol edilip edilmediği değerlendirilmiştir. Verilen cevaplar genel itibariyle katılımcıların giyecekleri kıyafetleri annelerinin belirlediği, dini kurallara uygun ve vücut hatlarını belli etmeyecek şekilde giyinebildikleri, yemeklerin belirlenen saatlerde ailelerinin izin verdiği yiyeceklerle yenildiği, dışarı çıkarken eve dönme saatlerinin belirli olduğu ve bu saate riayet etmeleri gerektiği şeklinde aktarılmıştır. Kişisel eşyaların muhafazası noktasında kendi belirlediği yerleri tercih eden katılımcıların, günlüklerinin ebeveynleri tarafından okunması dışında zaman zaman eşyalarının kontrol edildiği de yaygın kanılar arasındadır. Tablo 21'de fiziksel özgürlük teması altındaki alt temalara ilişkin frekans tablosu yer almaktadır.

Tablo 21. Helikopter Ebeveynlere Sahip Olduğunu Algılayan Genç Yetişkinlerin Fiziksel Özgürlük Teması Altında Verdikleri Cevaplar

FİZİKSEL ÖZGÜRLÜK	N
a. Giyim Tercihleri	
Ebeveynlerin seçtiklerini giyme	20
Dini vecibelere uygun, vücut hatlarını belli etmeyen kıyafetler giyinme	10
Sosyo-ekonomik koşullara göre giyinme	3
Kendi istediklerini giyinme	1
b. Beslenme Biçimi ve Düzeni	
Ebeveynlerin kararına uyarak beslenme	28
Kendi istediklerini yeme	5
Sosyo-ekonomik koşullara göre beslenme	1
c. Okul İçi ve Okul Dışı Aktivitelere Katılım	
Ebeveyn izniyle plan yapma	17
Sosyal aktivitelere katılamama	13
Ebeveynleriyle dışarı çıkabilme	3
Okul saatine göre plan yapma	1
d. Kişisel Eşyaların Muhafazası ve Ebeveyn Kontrolü	
Ebeveynler tarafından kişisel eşyaların karıştırılması	17
Ebeveynler tarafından kişisel eşyaların kontrol edilmemesi	8
Günlüklerinin ebeveynleri tarafından okunması	7
Kişisel eşyaya sahip olunmaması	2

Katılımcıların giyim tercihleriyle ilgili öne çıkan bazı cevapları aşağıda yer almaktadır:

> ***K22:*** *"Ailem kapalı olmasına, bize uygun olmasına göre seçerdi. Hâlâ da bu konu hakkında söz sahibi olduklarını düşünürler. "*
>
> ***K30:*** *"Kıyafetlerimi çocukluk dönemimde annem seçerdi, ergenlikte ben seçerdim. Ancak her istediğimi onaylamadıklarından ya giyemezdim ya da gizlice giyerdim."*
>
> ***K4:*** *"Giyeceklerime annem ve babam karar veriyordu. Dini kurallara uygun bir şekilde, uzun ve kapalı kıyafetler seçiyorlardı."*
>
> ***K6****:" Annem seçerdi. Genelde onun istediği biçimde vücut hatlarını belli etmeyecek şekilde giyinirdim."*

Katılımcıların beslenme tercihleriyle ilgili öne çıkan bazı cevapları aşağıda yer almaktadır:

> ***K21:*** *"Annem karar verirdi. Sağlıklı gıdalar tüketmem konusunda baskısı vardı. Fast food yiyecekler yasaktı".*
>
> ***K29:*** *"Babam abur cuburla beslerdi annem de hep çok yememi isterdi."*
>
> ***K31:*** *"Evde pişen her yemeği yemek zorunluydu."*
>
> ***K20****: "Kilolu bir çocuk olduğum için çok yediğimde bu kadar yeterli şeklinde uyarı alırdım."*

Katılımcıların okul içi ve dışı aktivitelerine ilişkin öne çıkan bazı cevapları aşağıda yer almaktadır:

> ***K30: "****Okul içi planlarıma yardım veya müdahale yoktu. Okul dışı aktivitelerde izin almak durumundaydım. Ev dışında bir yerde kalmak, şehir dışı gezileri vb. gibi aktivitelere izin vermezler veya çok zor izin verirlerdi. Belirli bir saatten sonra eve girmem de sorundu. Dışarıda nerede kiminle ne yaptığımdan çok da haberdar değillerdi."*
>
> ***K4:*** *"Okula gitmek dışında bir sosyal aktiviteye katılmama izin verilmiyordu. Okul dışında arkadaşlarla buluşmak gibi bir seçenek yoktu. Onayladıkları bir arkadaş grubu*

oluşmadığı sürece asla konuşulmazdı bile. Onayladıkları bir arkadaş grubum da olmadığı için okul dışında herhangi bir aktivite bulunmuyordu."

K6: *"Çok nadir olmak üzere 1–2 kez okul dışında arkadaşlarımla dışarı çıktığımı hatırlıyorum. Onda da hep nerede kimlerle olduğum sorgulanmıştı, geç kaldığımda kavga çıkmıştı. Okul içinde aykırı bir çocuk değildim. Onunla ilgili karışıldığını hatırlamıyorum."*

K3: *"Genelde okul dışı programlara katılamazdım. Arkadaşlarımın evimize gelmesi bile istenmezdi."*

Katılımcıların kişisel eşyalarını muhafaza etmelerine ve bu eşyaların ebeveynleri tarafından kontrol edilme durumuna ilişkin öne çıkan bazı cevaplar aşağıda yer almaktadır:

K22: *"Günlüğümü çok sakladığım oldu. Buna rağmen annemin okuyacağını bildiğim için tam olarak istediklerimi yazamazdım."*

K27: *"Telefonuma şifre koyarak, görmesini istemediğim eşyalarımı saklayarak muhafaza ederdim. Daha önce şahsi eşyalarıma benden izinsiz bakıldığına şahit oldum."*

K25: *"Günlüklerimi annem okurdu, bu yüzden kendi alfabemi oluşturmuştum."*

K29: *"Bilgisayar kasasını söküp içine sigara saklardım fotoğraflarımı dosyaların içine saklardım. Annem hala eşyalarımı karıştırır."*

6.4. Helikopter Ebeveynliğin Genç Yetişkinlerin Sosyal Özgürlüğüne Etkisinin Değerlendirilmesi

Bu alt temada genç yetişkinlerin çocukluk ve ergenlik dönemlerinde arkadaşlarıyla gittikleri yerlerin ve eve dönüş zamanının nasıl belirlendiği, başka insanların yanındayken ebeveynleri tarafından ne sıklıkla arandıkları, ulaştıklarında neler sordukları ve bulundukları herhangi bir ortamda ebeveynlerinin onlar hakkında nasıl bahsettikleri değerlendirilmiştir. Genç yetişkinler söylemlerinde genel olarak gidecekleri yerlerin, görüşecekleri kişilerin, eve dönüş zamanlarının özellikle babaları tarafından belirlendiğini ve eve dönüş zamanına yakın aranıp sorgulandıklarını ifade etmişlerdir. Ebeveynlerinin bulundukları ortamlarda kendileri hakkında bahsettiklerine ilişkin olarak katılımcılar tarafından ilk olarak olumsuz ithamlar

hatırlanmıştır. Ancak kimi katılımcılar olumlu niteliklerle anıldıklarını da dile getirmiştir. Tablo 22'de sosyal özgürlük teması altındaki alt temalara ilişkin frekans tablosu yer almaktadır.

Tablo 22. Helikopter Ebeveynlere Sahip Olduğunu Algılayan Genç Yetişkinlerin Sosyal Özgürlük Teması Altında Verdikleri Cevaplar

SOSYAL ÖZGÜRLÜK	
a. Arkadaşlarla Dışarı Çıkma ve Eve Dönüş	
Eve geç gelme yasağı	26
Sınırlı bir süreç içerisinde dışarı çıkma	6
Karışmamaları için gerçeği gizleme	2
b. Ebeveynlerin Başkalarının Yanında Arama Durumu	
Başkalarının yanında sık sık arama	22
Eve dönüş saatini hatırlatma/nerede olduğunu sorma	8
Nadiren arama veya hiç aramama	4
c.Bulunulan Ortamda Ebeveynlerin Kendilerine Yönelik Söylemleri	
Olumsuz niteliklerle bahsetme	15
Olumlu niteliklerle bahsetme	15
Ne olumlu ne olumsuz niteliklerle bahsetme	4

Katılımcıların gidecekleri yerlerin ve bu mekânlardan eve dönüş zamanlarının belirlenmesiyle ilgili öne çıkan bazı cevapları aşağıda yer almaktadır:

> ***K34:*** *"Onların bildikleri, kolay ulaşabilecekleri ve genel olarak tanıdık kişilerin olduğu yerlere gidebilirdim. Akşam ezanından önce evde olmam gerekirdi."*

> ***K27:*** *"Babam tarafından gideceğim yerin uzak olmaması gerektiği ve akşam 10'dan önce gelmem gerektiği söylenirdi."*

> ***K22:*** *"Ailem kızar diye sormaya bile yeltenmeden çoğu buluşmaya gitmemişliğim olmuştur. Ama onların kurallarına uyum sağladığımdan genelde arkadaşlarımla buluşmam sorun olmazdı. Ancak bu grubun içinde erkek arkadaşlar olmaması koşuluyla."*

> ***K4:*** *"Çocukluğum ve ergenliğimde sadece 3 defa buluşmaya katıldım diyebilirim. Bunlardan bir tanesinde annem de gelmişti. Diğer ikisinde ise eve çok yakın yerlerde buluşmuştum ve her saat arayıp kontrol ediliyordum. Aynı zamanda sürekli fotoğraf*

göndermem isteniyordu. Eve dönüş zamanım genelde öğlen saatleri oluyordu. Söylenen saatten yarım saat bile geciksem problem oluşturuyordu."

Katılımcıların ebeveynleri tarafından başkalarının yanında aranmaları ve bu aramalar esnasında cevaplamaları gereken bilgilere ilişkin öne çıkan bazı cevapları aşağıda yer almaktadır:

K17: *"Ne kadar dışarıda kaldığıma bağlı, arandığımda 'Ne yaptınız? Ne zaman geliyorsun?' gibi soruları olurdu."*

K9: *"Annem saat başı arar, 2 soru sorar. 'Neredesin ve ne zaman geleceksin?'. 'Eve geç kalma, hava kararıyor bak.' der ve kapatır."*

K4: *"Sürekli arıyorlardı, yalan söyleyip söylemediğimi kontrol etmeye çalışıyorlardı. 'Nereye gidiyorsun, neredesin, yanında söylediğin arkadaşından başkası var mı, ne yiyorsun, ne zaman döneceksin?' tarzında sorular soruyorlardı."*

K1*: "Lise son sürecine kadar yoğun bir baskı mevcuttu. 3 saatlik bir buluşmadan dönene kadar minimum 3 kere aranırdım. 'Neredesin, ne zaman geliyorsun, kim var, arkadaşını ver konuşayım.' gibi sorulara maruz kalırdım."*

Katılımcıların bulundukları herhangi bir ortamda ebeveynlerinin onlar hakkında nasıl bahsettiğine ilişkin öne çıkan bazı cevapları aşağıda yer almaktadır:

K22: *"İnsan doğası gereği genelde kötü olanları hatırlıyorum mutlaka iyiler de vardır. Çok yemek yediğimden, çok inatçı olduğumdan bahsederlerdi."*

K9: *"Sürekli ders çalışıyor... Bıraksalar dışarı çıkardım tabii."*

K14: *"Babam serseriymişim gibi bahsederdi. İlkokulda çok çalışkan olmak ve onun gözüne girmek için neredeyse hastalanacak olmama rağmen, ortaokulda biraz olsun rahatlamak istediğim ve eskisi kadar ders çalışmadığım için. Annem insani özelliklerimi, kendimi yaşlılar için veya arkadaşlarım için feda etmemi sık sık överdi. Annem başkalarının yanındayken benden hiç kötü söz etmedi ama babam ederdi."*

K25: *"Küçümseyerek ve aşağılayıcı şekilde. 'Bu mu okul kazanacak, bu mu okuyacak, bu daha eşyasına sahip olamaz ki, bunda akıl ne gezer?'."*

6.5. Helikopter Ebeveynliğin Genç Yetişkinlerin Psikolojik Özgürlüğüne Etkisinin Değerlendirilmesi

Bu alt temada katılımcıların özel hayatlarına dair bilgileri ebeveynleriyle paylaşma durumları, başarısız olmaları durumunda ve mutsuz hissettikleri anlarda ebeveyn yaklaşımlarının nasıl olduğu ve başlarına kötü bir şey gelme ihtimalinden ebeveynlerinin nasıl etkilendiği değerlendirilmiştir. Verilen cevaplara göre, katılımcıların genellikle özel hayatlarını ailelerine açmadıkları, bu bilgileri gizledikleri, mutsuz hissettiklerinde destek olmak amacıyla ebeveynlerinin farklı motivasyonları öne sürdükleri, çocuklarının başarısız olmalarını istemedikleri ve başlarına kötü bir şey gelme ihtimalinin dâhi onları olumsuz etkilediği görülmüştür. Tablo 23'te psikolojik özgürlük teması altındaki alt temalara ilişkin frekans tablosu yer almaktadır.

Tablo 23. Helikopter Ebeveynlere Sahip Olduğunu Algılayan Genç Yetişkinlerin Psikolojik Özgürlük Teması Altında Verdikleri Cevaplar

PSİKOLOJİK ÖZGÜRLÜK	
a. Özel Hayatın Paylaşımı	
Özel hayatı ebeveynlerden gizlemek	26
Sınırlı bir şekilde paylaşmak	5
Tamamen anlatmak	3
b. Başarısız Olunan Duruma Karşı Ebeveyn Tepkileri	
Başarısızlığı kabul etmeyip tepki göstermek	22
Başarılı olabileceğine dair inanç duymak ve destek göstermek	9
Kayıtsız kalmak	3
c. Mutsuz Hissedilen Anlara Yönelik Ebeveyn Tepkileri	
Mutsuzluğu tetikleyen söylemlerde bulunmak	17
Kayıtsız kalmak	6
Destek olmak	6
Durumdan habersiz olmak	5
d. Kötü Bir Durum Olması İhtimaline Karşı Ebeveyn Tepkileri	
Evham, korku ve kaygı halinde olmak	31
Soğukkanlı olmak	2
Ne tepki vereceğini bilememek	1

Katılımcıların özel hayatlarına dair bilgileri ebeveynleriyle paylaşma durumlarıyla ilgili öne çıkan bazı cevapları aşağıda yer almaktadır:

> ***K6:*** *"Pek paylaşmazdım. Özellikle karşı cinsle ilgili olan konularda çok sığ düşünürlerdi. Herkesin potansiyel bir risk olduğunu hissettirdiklerinden gizlemek durumundaydım."*
>
> ***K13:*** *"Belli bir yaşa kadar paylaşmadım. Ne zaman kendimin farkına vardım, iyi ifade edebildiğimi düşündüm, o zaman anlatmaya başladım. Duydukları şey istemedikleri bir şey ise dünyanın sonu gelmişti sanki."*
>
> ***K16:*** *"17–18 yaşıma kadar özel hayatımı ailemden gizli yaşadım çünkü anlayış göstermeyeceklerini düşündüm ve korktum."*
>
> ***K27:*** *"Duyduklarında onaylamayacaklarını, sıcak bakmayacaklarını bildiğim için hiç paylaşmazdım."*

Katılımcıların başarısız olmaları hâlinde ebeveynlerinin sergiledikleri tutumlarla ilgili öne çıkan bazı cevapları aşağıda yer almaktadır:

> ***K31:*** *"Babam başarısızlığımı her fırsatta dile getirip 'Sana harcadığım parayı fakire versem sevaba girerdim.' derdi. Annem ılımlı yaklaşırdı, 'Sağlık olsun dünyanın sonu değil.' derdi."*
>
> ***K34:*** *"Değersiz ve başarısız biriymişim gibi davranırdı babam. Verdiği tüm emeklerin boşa gittiğini söylemezdi ancak ben hissederdim çünkü başarılı olurken baktığı gibi bakmazdı, gülmezdi."*
>
> ***K25:*** *"Zaten beklentileri başarısız olmamdı. Yüksek puanlar aldığımda beğenmeyip 'Neden 100 değil?' diye sorarlardı."*
>
> ***K32:*** *"Tepkilerinden korktuğum için hep başarısız olmamaya çalıştım."*

Katılımcıların mutsuz hissetmeleri hâlinde ebeveynlerinin sergiledikleri tutumlarla ilgili öne çıkan bazı cevapları aşağıda yer almaktadır:

> ***K4:*** *"Hayatında bir problem yok, bize her şeyi anlatabilirsin tabii ki, dinden uzaklaşma sakın; din iç huzurunu sağlaman için çok önemli gibi oldukça yüzeysel yaklaşımları*

vardı. Yardımcı olmak isteseler dahi kurdukları keskin sınırlardan kaynaklı olarak asla neden mutsuz hissettiğimi anlamayacakları için uzak duruyordum."

K18: *"Beni konuşturabilmek için çaba gösterirler, ne istesem yapmaya çalışırlardı."*

K22: *"Ergenliğimi eleştirir, kendilerinin böyle bir süreç yaşamadıklarını ve benim abarttığımı düşündüklerini dile getirirlerdi."*

K28: *"Mutsuzluğumu belli etmez kendi içimde yaşardım. Ağlarken de yalnız ağlardım. Hislerimin küçümsendiğini ve anlaşılmadığımı hissederdim."*

Katılımcıların başlarına olumsuz bir şey gelme ihtimalinden ebeveynlerinin nasıl etkilendiğine ilişkin öne çıkan bazı cevapları aşağıda yer almaktadır:

K32: *"Çocuklarını hayatlarının merkezine koydukları için kendilerini kaybetmişe dönerlerdi."*

K1: *"İnanılmaz etkilenirler vapura binerek karşıya geçsem ya vapur batarsa, uçakla seyahat etsem: 'Ah kızım ya uçak düşerse'. Sınava girerken midem bulanırsa ya da bayılırsam. Bir sürü –sa, -se ihtimaller silsilesi ama hepsi kötü. Ya vapurda harika hiç görmediğim bir kuş türü görürsem, ya uçakta giderken bulutların arasından gökkuşağına rastlarsam. Ya sınavdan harika bir puan alır da çığlık atarsam. Çok isterdim olumlu yandan yaklaşan ebeveynlerim olmasını."*

K29: *"Annem çok evhamlı davranır ve sürekli dışarıda başıma bir şey geleceğini zannederdi. Askeri bir lojmanda her yanımızda silahlı askerler tarafından korunmamıza rağmen belirli bir saatten sonra dışarı çıkamazdım. Çünkü dışarısı onun için tehlike yuvasıydı."*

K33: *"Aşırı paniklerdi. Ben kapıdan çıktığımda dış dünyadaki bütün tehlikelerin beni beklediğini düşünüyorlardı sanki."*

7. TARTIŞMA

Çalışmanın nicel bölümündeki veriler algılanan helikopter annelere ve babalara yönelik olarak ayrı bir şekilde sunulmuştur. Öne çıkan nicel ve nitel bulgularda algılanan genel helikopter ebeveynlik tutumunun ilişkiler ve etkiler bakımından genç yetişkinler üzerinde ortak bir sonuç yarattığı görülmektedir.

Yürütülen çalışmada ana değişkenlerin görünümüne bakıldığında; algılanan helikopter ebeveynliğin geçmiş dönem yakınlık korkusuyla yakından ilişkili olduğu ve birbirlerini paralel doğrultuda etkiledikleri bulgusu öne çıkmaktadır. Algılanan helikopter anne (p=,000) ve baba tutumunun (p=,003) yüksek bir anlamlılık düzeyinde genç yetişkinlerin geçmiş dönem yakınlık korkularını arttırdığı görülmektedir (p<,001). Konuyla ilgili 640 öğrenciyle yürütülen bir çalışmada otoriter ebeveynlere sahip olan çocukların kaygı düzeyleri diğerlerine nazaran daha yüksek ve fobiye dönüşmesi daha olası bulunmuştur (Ahmad, 2021). Benzer odaklı bir çalışmada, hatırlanan ebeveyn bakımının yakınlık korkusu ile negatif bir ilişkisi olduğu bulgusu elde edilmiştir (Phillips ve diğ., 2013b). Algılanan helikopter ebeveyn tutumunun yakınlık kurma davranışlarıyla ilişkisini 202 öğrenciyle inceleyen bir çalışmada, gençlerin flört ilişkileri üzerinde helikopter anne ve baba tutumlarının güçlü bir etkisi olduğu bulgusuna erişilmiştir (Kim, 2022). Bu bakımdan, çocuklarının kuracakları ilişkilerde ebeveyn tutum ve davranışlarının belirleyici rolü bulunmaktadır. Çalışma kapsamında ve literatür doğrultusunda, helikopter ebeveynliğin sosyal ilişkiler kurma noktasında endişeyi nasıl tetiklediği de görülmektedir.

Çalışmada yer alan bir diğer ana değişkene göre; helikopter ebeveynliğin genç yetişkinlerin bireysel farkındalıkları ve kişisel hayatlarında seçim hakkını kullanmaları ile yakından ilişkili olduğu kaydedilmektedir (p<0.001). Özerk benlik yönetimi ölçeğinin alt boyutlarının bireysel farkındalık ve seçim hakkı olduğu bilgisi göz önünde bulundurulduğunda, algılanan genel helikopter tutumunun katılımcıların self-determinasyon düzeylerini olumsuz etkilediği sonucuna erişilmektedir. Yapılan regresyon analizleri algılanan helikopter anne (p=,005) ve baba tutumunun (p=,000) genç yetişkinlerin bağımsız bir şekilde karar alma yetilerini kısıtladığını göstermektedir. Bu bulgu, literatürde yer alan helikopter ebeveynliğin olumsuz benlik algısı yarattığı, bireylerin kendilerini yetersiz hissetmelerine sebep olduğu ve

karar alma noktasında cesaretsizliği tetiklediği bilgisiyle doğrulanmaktadır (Rohmalimna ve diğ., 2022). 40 üniversite öğrencisiyle görüşülen bir araştırmada, helikopter ebeveynliğin öğrenciler üzerinde öz-yeterliliği azalttığı görülürken kendilerine güvenme duygusunu zayıflattığını da ortaya koymuştur (Kwon ve diğ., 2017). 19–25 yaş aralığındaki öğrencilerle yürütülen bir diğer çalışmada, helikopter ebeveynliğin inisiyatif almaya engel teşkil ettiği ve bağımsız bir şekilde olgunlaşmaya imkan tanımadığı aktarılmıştır (Riggsby-Gonzalez, 2016). Bu bakımdan, helikopter ebeveynlik gençlerin self-determinasyon düzeylerini olumsuz etkilemektedir.

Çalışmada yer alan katılımcıların yarısından çoğu (%71,9) annesini helikopter ebeveyn olarak algılarken, yaklaşık yarısı (%42,7) babasını helikopter ebeveyn olarak algılamaktadır. Anne-babaların ebeveynlik stillerini sistematik yöntemle derleyen bir çalışmada; sunulan bulguların aksine annelerin babalara kıyasla daha kabul edici, destekleyici ve özerklik destekleyici olduğu sonucuna erişilmiştir (Yaffe, 2020). Ancak bazı çalışmalar da bu çalışmada erişilen bulguyla paralel şekilde babalara kıyasla annelerin daha baskın bir rol oynadığını ortaya koymakta; bunun sebebini toplumsal cinsiyet rolleri bakımından annelerin çocuklarıyla daha fazla vakit geçirme eğiliminde olmalarıyla açıklamaktadır (Axpe ve diğ., 2019). Çalışmaların ortak bir örneklemle yürütülmemesi sebebiyle üzerinde uzlaşılmış bir kanı bulunmamaktadır.

İstenilen bir gebelik sonucu dünyaya gelip gelmeme durumlarına göre genç yetişkinlerin geçmiş dönem yakınlık korkusu duyma düzeyleri anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir (p= ,022). İlgili alanyazında gebelik niyetine ilişkin toplam 140 anneyle yürütülen çalışmada, istenilen gebelik sonucu dünyaya gelen yeni doğanların bağlanma skoru olmayanlara kıyasla daha yüksek bulunmuştur (Eslaminia ve diğ., 2022). 258 katılımcıyla yürütülen bir başka araştırma ise, bağlanmanın yetişkinlik döneminde ilişkisini incelemiş ve yakınlık korkusunu azalttığını ortaya koymuştur (Scigala ve diğ., 2021). Bağlanmanın süregelen etkisi göz önünde bulundurulduğunda, genç yetişkinlerin gebelik durumuna göre yakınlık korkularının değişkenlik göstermesi mantıklı bir zemine oturmaktadır. Literatürde annelerin hamilelik niyetlerinin bağlanma sebebiyle çocukların gelecek yaşantılarına sirayet ettiği, istenmeyen gebeliklerin çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerini yavaşlatarak toplumsal hayata uyumlarını güçleştirdiği bilgisiyle bu kanı desteklenmektedir (Jang ve diğ., 2021).

Genç yetişkinlerin medeni hallerine göre geçmiş dönem yakınlık korkusu duyma düzeyleri anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir (p=,000). Duygusal odaklı çift terapilerinin

işlevselliğini ele alan bir çalışmada, çiftlerin ilişkilerinde yaşadıkları doyum düzeyinin artmasıyla birlikte yakınlık kurma korkularının azaldığı bulgusuna erişilmiştir (Rostami ve diğ., 2018). Konuyla ilgili romantik ilişki içerisinde bulunan 249 çiftle yürütülen bir diğer çalışmada hem kadınlar hem erkekler için romantik bağlanma ve yakınlık korkusu arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur (Sobral ve diğ., 2015). Bu bakımdan yalnızca evlilik süreci içerisinde değil evlilik öncesi dönemde bir ilişki içerisinde bulunma hâli, bireylerin sosyalleşmeye karşı duydukları kaygıyı dindirmekte ve daha rahat iletişim kurmalarına zemin hazırlamaktadır. 21–25 yaş aralığında, evli olmayıp romantik bir ilişkisi olan 134 kişiyle yürütülen bir çalışma; yakınlık korkusunu açıklamak için katılımcıların anneleri tarafından algıladıkları bakımı ve aşırı korumayı incelemiştir. Buna göre annelerinin sergiledikleri bu tutum, bireyselleşmelerini öngörürken aile evinden uzaklaşıp kurtulmak için başkalarıyla yakınlaştıklarını da göstermiştir (Lloyd, 2011). Bu açıdan, ailelerin tutum ve davranışları çocuklarının gelecek hayatlarında kuracakları ilişkiye ciddi bir şekilde tesir etmektedir.

Çalışmanın nitel bölümünün araştırma tasarısında kurgulandığı üzere nicel verilerle örtüştüğü görülmektedir. Helikopter ebeveynliğin genç yetişkinler üzerindeki etkisine üç ana boyut üzerinden odaklanan bu bölüm, helikopter ebeveynliğin genel itibariyle fiziksel, sosyal ve psikolojik özgürlüğe yönelik olumsuz ve kısıtlayıcı etkilerini ortaya koymaktadır. Çocuklarını olumsuz dış etkenlerden koruduğunu ve onlar için "iyi" bir gelecek inşa ettiğini düşünen bu tür ebeveynler, çocukları üzerinde etkisi yetişkinlik çağında dahi süregelen olumsuz etkiler bırakmaktadır. Bu durum ise yaşamı daha kaotik bir hale getirebilmektedir. Helikopter ebeveyne sahip olan genç yetişkinler, hayatlarını idame ettirirken baskı altında hissetmekte, baskı hali ailelerinden gizli davranışlar sergilemelerine ve yalan beyanlarda bulunmalarına neden olmaktadır. Araştırmanın bulgularında da 34 katılımcıdan 26'sının çocukluk ve ergenlik döneminde ailesinden özel hayatını gizlediği görülmüştür. Helikopter ebeveynlik ve yalan söyleme dürtüsünü birlikte ele alan bir çalışmada, annesini ve babasını helikopter ebeveyn olarak algılayan çocukların gündelik hayatta ebeveynlerine daha sık yalan söyleme ve kendilerini gizleme eğilimlerinin artış gösterdiği de görülmektedir (Park ve Jin, 2021). Aile içindeki bu otoriter baskı ortamı, çocukların ebeveynlerinden korkup çekinmelerine, denetlenmekten kaçınmalarına ve yasaklardan korkmalarına sebep olmaktadır.

Algılanan helikopter ebeveynliğin genç yetişkinlerin bireysel ve sosyal yaşantılarında özerk bir şekilde hareket etmelerine engel olduğunu ortaya koyan araştırma bulguları, helikopter ebeveynliğin bağımsız bir şekilde karar almayı güçleştirdiğini göstermektedir.

Çalışma kapsamındaki genç yetişkinlerin ifadeleri kendilerine ait bir yaşam alanına sahip olmadıklarını ortaya koymaktadır. Katılımcılardan 17'si çocukluk ve ergenlik döneminde ebeveyn izniyle plan yapabildiğini, 22'si dışarı çıktığında ebeveynlerinin onları kontrol etmek için sık sık aradığını, 26'sı ise eve geç gelme yasağı olduğunu beyan etmektedir. Erişilen bulguyla örtüşen bir biçimde helikopter ebeveynlerin; genç yetişkinlerin özerk hissetmelerini ve bağımsız bir şekilde hareket etmelerini engellediği bilgisi yer almaktadır (Lunde ve diğ., 2022). Helikopter ebeveynliğin olumlu etkileri de olabileceğini öne süren farklı odaklı bir çalışmada, helikopter ebeveynlik düzeyi yüksek olan anne ve babalarda özerkliği destekleyici niteliklerin daha fazla olduğu sonucuna erişilmiştir (Candel, 2022). Gelişen yetişkinlik döneminde helikopter ebeveynliğin etkilerini inceleyen 223 katılımcılı bir diğer çalışmada helikopter ebeveynlik ve öz yeterlilik hissi arasında negatif korelasyon olduğu görülmüştür (Candel, 2022). Helikopter annelerin kendi uyguladıkları ebeveynlik yöntemini değerlendirdiği bir başka çalışmada, "Zamana bırakmalıyız, ara sıra durmalıyız." ifadesi geçerken annelerin çocuklarının bağımsızlığına ket vurmak istemedikleri de açıkça dile getirilmektedir (Zulfiqar ve Subhan, 2022). Bu ebeveynlik türünün olumsuz etkileri, çocukları yetişkin haline geldiğinde dâhi etkiliyken; genç yetişkinlerin sorumluluklarını üstlenmelerinde ve kendi ailelerini kurmalarında zorluk yaşamalarına sebep olmaktadır (Cui ve diğ., 2019). Helikopter anne ve babaların çocuklarının kabiliyetlerine ve bağımsız karar verme yetilerine duydukları bu güvensizlik, bu bakımdan ihtiyaçlarını kendi başına karşılayamayan ve sorunlarını yalnız çözemeyen bağımlı yetişkinlerin meydana gelmesine sebep olmaktadır (Mountford ve Vento, 2022).

Algılanan helikopter ebeveynliğin sosyal çevre üzerindeki etkisine bakıldığında, aile üyeleri dışındaki kişilerle kurulan iletişimde kısıtlayıcı bir etki yarattığı ve genç yetişkinleri farklı sosyal destek mekanizmalarından mahrum bırakabildiği görülmektedir. 512 öğrenciyle yürütülen bir çalışmada, katılımcıların ebeveynleri tarafından aktivitelerine sık sık dâhil edildiği, ailelerinin haberleri olmadan hareket dâhi edemedikleri görülmüştür (Kwon ve diğ., 2016). Ebeveyn kontrolünün sosyalleşmeye etkisini inceleyen 982 kişilik boylamsal bir araştırmada, ebeveynleri tarafından kontrol edildiğini düşünen bireylerde sosyalleşirken kendini gizleme ve diğerlerinden uzak kalmayı yeğleme eğiliminde oldukları görülmüştür (Tilton-Weaver vd., 2010). Helikopter ebeveynlerin bu tür kısıtlayan ve baskılayan davranışları Dr. Haim Ginott'un kitabında tanımlandığı üzere "geri çekilmiş"; diğer bir deyişle utangaç, itaatkâr ve kendini ifade etmekte zorluk yaşayan çocukların yetişmesine sebep olmaktadır

(Ginott, 2003). Hal böyleyken yetişkinlik dönemine geçişte sosyal ortamlara katılımları azalarak algılanan sosyal destek ağları zayıflamaktadır (Chun, 2021).

Çalışmada öne çıkan bir diğer bulgu, genç yetişkinlerin genel itibariyle helikopter anne ve babalarını olumsuz niteliklerle anmalarıdır. *Ailelerinin aksine* kendi iyilikleri için böyle davranıldığını düşünmemektedirler. Yürütülen çalışmalar, çocukların helikopter ebeveynliğe dair genel izleniminin olumsuz etkilerle özdeşleştiğini ortaya koymaktadır (Dauer ve Lorenz, 2017). Ancak 25 farklı helikopter ebeveynle yürütülen bir çalışmada, ailelerin çocukları için 'doğru' karar vermeye odaklandığı ve onlar adına risklerden, tehlikelerden uzak bir yaşam garantisi vermek için böyle oldukları aktarılmaktadır (Cucchiara, 2013). Helikopter ebeveynliğin etkilerini inceleyen diğer bir çalışmada ise, ailelerin çocuklarını dünya koşullarına hazırlamak için elinden gelenin en iyisini yapması gerektiğini düşündükleri görülmektedir (Doepke ve Zilibotti, 2021) Literatürle örtüşen şekilde, bu çalışma neticesinde elde edilen bulgular ebeveynlerin ve çocukların birbirlerinin tam aksine düşündüğünü göstermektedir. Bilhassa, mutsuz hissettikleri anlarda helikopter ebeveynlerinin söylemleriyle daha da mutsuz hisettiklerini aktaran 17 genç yetişkin için ailelerin bu tutumu, destekleyiciden çok kendilerinden "uzaklaştırıcı"dır.

Algılanan helikopter ebeveyn tutumu genç yetişkinlerin beslenme ve giyinme gibi temel fonksiyonlarını sürdürmelerine de engel olmaktadır. Yapılan görüşmelerde yer alan 20 kişi çocukluk ve ergenlik döneminde ebeveynlerinin kendileri için seçtikleri kıyafetleri giyindiğini, 28'i ise onların kararlarına uyarak istemedikleri yiyeceklerle beslenebildiklerini dile getirmiştir. Alanyazında yeme davranışı ve beden imaj algısına ilişkin bir çalışmada, ebeveynlerinin seçimleriyle dış görünüş imajını oluşturan katılımcıların kendilerinden memnuniyet duyamadıkları aktarılmaktadır (Türk, 2020). Yine benzer nitelikteki bir çalışmada, helikopter ebeveynlerin çocuklarını sağlıklı olarak nitelendirilen yiyeceklerle beslemek istedikleri ve yeme düzenine sık sık karıştıkları görülmektedir (Coccia ve Darling, 2017). Katılımcıların kendilerini helikopter *ebeveynlerinin seçimleri doğrultusunda* yemek yiyebilen çocuklar olarak nitelendirmesi sebebiyle, erişilen bulgularda çalışmalarda yer alanlarla doğrulanmaktadır. Çocukların giyim tercihlerine gelindiğinde ise, 400 kişiyle yürütülen bir çalışma çocuk kıyafetlerinin satın alınmasında ebeveynlerin çok aktif bir rol üstlendiğini göstermektedir (Haluk, 2007). Bu çalışma sonucu elde edilen bulgular da genç yetişkinlerin çocukluk döneminde ailelerinin seçtikleri kıyafetleri giymek zorunda olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bakımdan, mevcut literatürü destekler biçimdedir.

Helikopter ebeveyne sahip olduğunu düşünen 22 genç yetişkin, başarısız olma durumlarına karşın ailelerinin tahammülsüz davrandığını ve tepki gösterdiğini dile getirmiştir. Benzer nitelikte 220 üniversite öğrencisiyle yapılan bir çalışmada, helikopter ebeveynliğin mükemmeliyetçilikle pozitif bir ilişkisi olduğunu göstermektedir (Costa, 2022). Genç yetişkinlerle yürütülen ve akademik kaygılarla mükemmeliyetçiliği ilişkilendiren bir diğer çalışmada, ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılayan bireylerin diğerlerine kıyasla daha yüksek mükemmeliyetçilik kaygılarına sahip olduğu sonucuna erişilmiştir (Fletcher ve diğ., 2020). Helikopter anne ve babalar tarafından yetiştirilen bireylerin, kusursuz olmaları gerektiğine duydukları bu inanç kendi hatalarını tolere edememelerine sebep olmaktadır. Benzer nitelikteki bir araştırma ise ebeveyn mükemmeliyetçiliğinin, ebeveyn kaygısı ile aşırı kontrol kullanımı arasındaki ilişkiye aracılık ettiğini ortaya koymaktadır (Affrunti ve Woodruff-Borden, 2015). Gelişen yetişkinlik çağında helikopter ebeveynliğin farklı boyutlarını ortaya koyan 377 katılımcıya sahip bir çalışmada ise, genel helikopter ebeveynlik tutumunun yüksek başarı beklentisine karşılık düşük akademik başarıyla ilişkili olduğu saptanmıştır (Luebbe vd., 2018). Bu bağlamda, helikopter ebeveynlerin kaygısı ve kontrol isteği çocuklarına her şekilde yansımaktadır.

Çalışma kapsamında helikopter ebeveynlerin olası tehlikelerden ve çocuklarının başına kötü bir şey gelme ihtimalinden ciddi derecede etkilendikleri, kaygı düzeylerinin arttığı ve bu durumdan korku duydukları görülmüştür. Görüşmelerde 34 katılımcıdan 31'i böyle bir durumda ailelerin evham, korku ve kaygı ruh hali içerisinde olduğunu aktarmıştır. Helikopter ebeveynlerle ilgili yürütülmüş 95 çalışmaya ilişkin bir meta-analiz araştırmasında, incelenen çalışmalardan %25'inde helikopter ebeveynlerin potansiyel risklerden korkup çocuklarının davranışlarına odaklanan bir yaşam tarzı sürdürdüğü, dış dünyanın çocuklarının gelecekleri için tehdit edici bir unsur olarak görüldüğü ortaya konmuştur (McLaughlin, 2020). Literatürde çalışmada elde edilen bulguyu destekleyen bir şekilde, helikopter ebeveynlerin çocuklarının üzülmesinden, herhangi bir sıkıntıya maruz kalmasından korktukları ve risk almalarını istemedikleri sıklıkla aktarılanlar arasındadır (Schrager, 2019).

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumunun; genç yetişkinlik döneminde kurulan sosyal ilişkilere, geçmiş zamanda duydukları yakınlık korkularına ve kendi kaderini tayin edebilme davranışına etkilerini saptayabilmek adına tasarlanmıştır. Helikopter ebeveynliğin literatüre görece yeni kazandırılmış bir kavram olması sebebiyle yapılacak diğer akademik çalışmalara katkı sağlama amacı da güdülmüştür.

Helikopter ebeveynliğe ilişkin literatür dahilinde oluşturulmuş araştırma sorusuna elde edilen bulgular kapsamında cevap aranmış ve özetle şu şekilde sunulmuştur:

Algılanan helikopter ebeveynlik tutumunun genç yetişkinlerin self-determinasyon düzeyleri, geçmiş dönem yakınlık kurma korkuları ve özgürlükleri üzerinde nasıl etkileri bulunmaktadır?

Çalışma kapsamında genç yetişkinlerin self-determinasyon düzeylerine ve geçmiş dönemde yakınlık kurma korkularına nasıl etkileri olduğu nicel bölüm kapsamında uygulanan ölçekler doğrultusunda açıklanmaya çalışılmıştır. Buna göre algılanan helikopter anne ve baba tutumu, genç yetişkinlerin self-determinasyon düzeyini azaltmaktadır. Özerklik gereksinimi ile açıklanan self-determinasyon olgusunun zedelenmesi ise genç yetişkinlerin ebeveynlerine bağımlı olmadan kendileri kararlarını özgürce seçebilmelerine engel olmaktadır. Sosyal hizmet mesleği çerçevesinde bakıldığında, self-determinasyon kavramı bireylerin tercihte bulunabilme ve yaşamlarını kontrol edebilme hakkı olarak bilinmektedir (Banks, 2020). Bu bakımdan, kişilerin kendi ihtiyaçlarını en iyi kendisinin bilebileceği öngörülürken kişisel hayatlarında aktif bir rol oynamaları gerektiğine inanılmaktadır (Timms, 2018). Helikopter ebeveynler ise çocuklarına böyle bir fırsat sunmaksızın görüşleriyle ve beklentileriyle bir bakıma hak ihlali yaratmaktadır.

Çalışmanın diğer bir ana değişkeni geçmiş dönem yakınlık korkusunun helikopter ebeveynlikle olan bağlantısına bakıldığında, yukarıdakilere benzer nitelikte sonuçlara erişilmiştir. Algılanan helikopter ebeveynliğin, genç yetişkinlerin diğer insanlarla sosyalleşmelerine engel olurken ciddi bir sosyal kaygı yarattığı ve korku hissiyatına sebep olduğu görülmüştür. Çocukluk ve gençlik döneminde kurulan ailesel bağın yakınlık korkusunu besleyebileceği bilgisinden hareketle, geçmiş yaşantıların bireyleri yalnızlığa sürükleyebildiği görülmektedir (Han ve Lee, 2022). Bu sebeple, helikopter aileler tarafından sosyal destek

mekanizmalarından mahrum kalmanın bir bakıma "zorunlu bir tercih" olarak öğretildiği düşünülmektedir.

Çalışma kapsamında, algılanan helikopter ebeveynliğin genç yetişkinlerin fiziksel, psikolojik ve sosyal özgürlükleri üzerindeki etkileri nitel bölüm kapsamında yapılan görüşmeler ile açıklanmaya çalışılmıştır. Fiziksel özgürlük alt boyutunda katılımcılar tarafından en çok aktarılan cevaplar ebeveynlerinin seçtiklerini giyme, onların kararına uyarak beslenme, ebeveyn izniyle plan yapma ve ebeveynleri tarafından kişisel eşyaların karıştırılması şeklinde sıralanmıştır. Buna göre, algılanan helikopter ebeveyn tutumu genç yetişkinlerin fiziksel özgürlüklerini kısıtlayarak olumsuz olarak etkilemektedir. Sosyal özgürlük alt boyutunda katılımcılar tarafından en çok aktarılan cevaplar aileleri tarafından eve geç gelme yasağının bulunması ve başkalarının yanında sık sık aranıp sorgulanmaları şeklinde aktarılmıştır. Bu açıdan, genç yetişkinlerin sosyal özgürlükleri helikopter ebeveynlerinin denetimi ve kontrolleri altında sınırlanmaktadır. Psikolojik özgürlük alt boyutunda katılımcılar tarafından en çok aktarılan cevaplar özel hayatın ebeveynlerden gizlenmesi, ebeveynlerinin bireylerin başarısızlığını kabul etmeyip tepki göstermesi, mutsuz hissettikleri anlarda çocuklarının mutsuzluğunu tetikleyen söylemlerde bulunmaları ile kötü bir durum olma ihtimaline karşı evham, korku ve kaygı halinde olmaları yer almaktadır. Bu sebeple genç yetişkinlerin psikolojik özgürlükleri de diğer özgürlük türlerinde olduğu gibi "ailelerinin" tutum ve davranışları dolayısıyla zarar görmektedir.

Araştırma neticesinde ulaşılan sonuçlara istinaden aşağıda bazı önerilere yer verilmiştir.

1. Aileler ve çocuklarına, gelişimsel süreçler hakkında profesyonel bilgi sahibi olan uzmanlar tarafından aile eğitim programlarının verilmesi ve yaygınlaştırılması,
2. Aile danışmanlığının dezavantajlı konumda olan aileleri kapsaması adına erişilebilir bir şekilde sunulması,
3. Çocuklarına odaklı bir yaşam süren helikopter ebeveynlerin ilgisini çekebilecek kişisel gelişim aktivitelerinin ve faaliyetlerinin düzenlenmesi,
4. Eğitim çağında olan çocukların ebeveynleri için aile – okul ilişkisinin fonksiyonel bir şekilde takip edilmesi,
5. Çocuklarda sorumluluk duygusunun yerleşebilmesi adına gönüllülük faaliyetlerinin düzenlenmesi,
6. Destekleyici ve katılımcı bir ortama elverişli hale getirme amacıyla aile içi rollerin yeniden organize edilmesi,

7. Helikopter ebeveynliğin etkilerine dair bilinçli bir farkındalık ortamı oluşturmak için çocuklar ve gençlerin yaş seviyelerine uygun olarak bilgilendirme programlarının düzenlenmesi,
8. Ailelerle sosyal hizmet uygulamasında helikopter ebeveynlere ve çocuklarına yönelik mesleki müdahale altyapısının oluşturulması.

Literatürdeki mevcut boşluk göz önünde bulundurularak, gelecekte yürütülecek olan akademik çalışmalara ilişkin bazı önerilere yer verilmiştir. Buna göre:

- Çalışmanın örneklem grubu değiştirilerek yalnızca gençlere ve genç yetişkinlere değil, yetişkinlik sonrası yaşlılık dönemi için de helikopter ebeveynliğin etkilerinin değerlendirilebileceği düşünülmüştür.
- Çok kısıtlı sayıda çalışma helikopter ebeveynliğin sosyalleşmeye olan etkisine yer vermiştir. Bu sebeple helikopter ebeveynlikle ilgili çalışmaların daha kapsamlı bir şekilde yürütülmesi ve teorik zemine kazandırılması gerekmektedir.
- Helikopter ebeveynliğin çocukları üzerinde olumlu sonuçları olduğunu düşünen bazı çalışmalara da ulaşılmıştır. Konuya ilişkin zıt yönlerin kapsamlı bir mukayesesini yapılabilmek adına farklı perspektiflerden çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.
- Nihai olarak, helikopter ebeveynler ve çocuklarıyla saha çalışmasında bulunan profesyonellerin vaka paylaşımında bulunmalarının faydalı olacağı kanaati üzerinde durulmuştur.

KAYNAKÇA

Affrunti, N.W., Woodruff-Borden, J., 2015. Parental perfectionism and overcontrol: Examining mechanisms in the development of child anxiety. *J Abnorm Child Psychol* 43, 517–529.

Ağar, D., 2019. Bilinçli ebeveynlik ve helikopter ebeveynlik arasındaki ince çizgi. Klinik Psikolog Deniz Ağar. https://www.denizagar.com/bilincli-ebeveynlik-ve-helikopter-ebeveynlik-arasindaki-ince-cizgi/ (accessed 7.31.22).

Ahmad, J., 2021. Children's fears and ıts relation to parenting style and demographic variables of children and parents. *Early Child Development and Care* 191, 963–976.

AICPA, 2022. How to bring helicopter parents back down to earth. Start Here Go Places. http://www.startheregoplaces.com/teacher/professional-development/how-bring-helicopter-parents-back-down-earth/ (accessed 9.10.22).

Akçakanat, T., Antalyalı, L., 2016. Öğrencilerin başarı için akademik motivasyona ve akademik kaygıya ihtiyaçları var mı? *Eurasian Academy of Sciences Social Sciences Journal* S1, 27–38.

Aktaş, A., 2017. Sosyal hizmet biliminin dili üzerine bir değerlendirme, içinde: Sosyal Hizmeti Yeniden Düşünmek. Nika Yayınevi.

Alessandri, F.T., 2013. Assessing associations among interpersonal closeness, fear of intimacy, secure attachment, and a maternally warm rearing style.

Alpsoy, S., 2021. Helikopter ebeveyn tutumunun lise öğrencilerinin öz düzenleme becerileri üzerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi.

Alyüz, S.B.A., 2022. Engelli ve engelli sorunlarında yeni bir perspektif sosyal dışlanmadan sosyal entegrasyon ve sosyal içermeye yönelim. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* 12, 457–471.

American Psychological Association, 2022. Dependent personality disorder, içinde: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders.

Ankaralı, F., Savaş, G., 2021. Okul öncesi çocuklarda öğretmen açısından helikopter ebeveyn tutumlarının şiddet bağlamında değerlendirilmesi 27.

Arıcı, A., Bolat, G., Artan, T., 2021. Sosyal hizmet uygulamalarında en sık karşılaşılan etik ikilemler: Gizlilik-raporlama ve özerklik-paternalizm. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi* 21.

Arkan, B., 2019. Olumlu Annebabalık Eğitimi Programı'nın (Positive Parenting Program-Triple P) ailenin ruh sağlığına etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 32, 43–61.

Armstrong, C., 2014. Closeness with fathers and fear of intimacy among college women (PhD Thesis). Middle Tennessee State University.

Arslan, K., 2021. Sosyal hizmet uygulamalarında aile dayanıklılığına etki eden faktörler. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 23, 365–374.

Arslan, S., Gelişli, Y., 2015. Algılanan öz-düzenleme ölçeği'nin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Sakarya University Journal of Education* , 5 (3) , 67-74.

Artan, T., Zubaroğlu Yanardağ, M., 2020. Sosyal hizmet etiği. Nika Yayınevi.

Ashdown, B., Faherty, A., 2015. Excessive hovering: helicopter parenting and ıts consequences. *PsycCRITIQUES* 60, Article 9.

Ashton-James, C.E., Kushlev, K., Dunn, E.W., 2013. Parents reap what they sow: child-centrism and parental well-being. *Social Psychological and Personality Scienc*e 4, 635–642.

Aslan, M., Doğan, S., 2020. Dışsal motivasyon, içsel motivasyon ve performans etkileşimine kuramsal bir bakış. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi* 11, 291–301.

Avcı, S.Ç., Güleç, D., 2020. Yeni bir kavram: Helikopter ebeveynlik. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi* 3, 163–168.

Axpe, I., Rodríguez-Fernández, A., Goñi, E., Antonio-Agirre, I., 2019. Parental socialization styles: The contribution of paternal and maternal affect/communication and strictness to family socialization style. *Int J Environ Res Public Health* 16, 2204.

Aydın, E., 2003. Çocuklarda aydınlatılmış onam sorunu. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi* 46, 148–152.

Balcı, E., 2019. Türkiye'de çocuk hizmetleri ve sosyal hizmet. *Sosyal Hizmet Dergisi*, Temmuz-Aralık 6–17.

Baltacı, A., 2018. Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *BEÜ SBE Derg.*,7(1), 231-274.

Banks, S., 2020. Ethics and values in social work. Bloomsbury Publishing.

Barzeva, S.A., Meeus, W.H.J., Oldehinkel, A.J., 2019. Social withdrawal in adolescence and early adulthood: measurement ıssues, normative development, and distinct trajectories. *J Abnorm Child Psychol* 47, 865–879.

Başer, D., Tekin, H.H., 2019. Sosyal hizmet öğrencilerinin merhamet ve özgecilik düzeylerinin incelenmesi. Çizgi Kitabevi 82.

Bat Tonkuş, M., Muslu, S., 2021. Maternal bağlanma ve ilişkili faktörler. *Yeni Yuzyil Journal of Medical Sciences* 2, 32–40.

Battles, M., 2017. Why parents nowadays are prone to be helicopter parents. Lifehack. URL https://www.lifehack.org/615506/why-do-parents-become-helicopter-parents (accessed 9.10.22).

Benedetto, L., Ingrassia, M., 2021. Parenting: Studies by an ecocultural and transactional perspective. BoD – Books on Demand.

Benton, F., 2019. Life variables of college students who report helicopter parenting. *Senior Honors Projects,* 2010–2019.

BJAMS, 2013. 10 Ways to stop helicopter parenting. Bishop John A. Marshall School. https://www.bjams.org/blog/10-ways-to-stop-helicopter-parenting (accessed 9.30.22).

Bowlby, J., 2012. Bağlanma ve kaybetme 1 : Bağlanma. Pinhan Yayıncılık.

Boz, A.G.A.N., Akarçay-Ulutaş, Ö.Ü.D., 2019. Sosyal hizmet öğrencilerinin otantik kimlik ve manevi yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Çizgi Kitabevi 151.

Bristow, J., 2014. The double bind of parenting culture: helicopter parents and cotton wool kids, in: Lee, E., Bristow, J., Faircloth, C., Macvarish, J. (Eds.), Parenting Culture Studies. Palgrave Macmillan UK, London, pp. 200–215.

C. Bradley-Geist, J., B. Olson-Buchanan, J., 2014. Helicopter parents: an examination of the correlates of over-parenting of college students. *Education + Training* 56, 314–328.

Caffrey, L., Browne, F., 2022. Understanding the social worker–family relationship through self-determination theory: A realist synthesis of Signs of Safety. *Child & Family Social Work* 27, 513–525.

Calvete, E., Orue, I., 2012. Social ınformation processing as a mediator between cognitive schemas and aggressive behavior in adolescents. *J Abnorm Child Psychol* 40, 105–117.

Candel, O.-S., 2022. The link between parenting behaviors and emerging adults' relationship outcomes: the mediating role of relational entitlement. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 19, 828.

Cankardaş, S., 2018. Çocukluktan yetişkinliğe duygusal ihmal ve etkileri. *Online Psikoloji Dergisi (ONTO)*, 47-51.

Carr, V.M., Francis, A.P., Wieth, M.B., 2021. The relationship between helicopter parenting and fear of negative evaluation in college students. *J Child Fam Stud* 30, 1910–1919.

Chigbu, E.F., 2021. Helicopter parenting as correlate of self confidence and esteem of adolescents in secondary schools in anambra state, *Nigeria. Asian Journal of Education and Social Studies* 35–42.

Chiu, T.K.F., 2022. Applying the self-determination theory (SDT) to explain student engagement in online learning during the COVID-19 pandemic. *Journal of Research on Technology in Education* 54, S14–S30.

Chun, J., 2021. The effect of helicopter parenting and social capital on the resilience of Korean young adults. *Journal of Digital Convergence* 19, 425–436.

Clarke, K., Cooper, P., Creswell, C., 2013. The parental overprotection scale: Associations with child and parental anxiety. *J Affect Disord* 151, 618–624.

Cline, F., Fay, J., 1990. Parenting with love and logic: Teaching children responsibility. Piñon Press, Colorado Springs, CO.

Coates, D., 2015. Why helicopter parenting? Some answers... Dr. Denny Coates. https://drdennycoates.com/why-helicopter-parenting-some-answers/ (accessed 9.10.22).

Coccia, C., Darling, C.A., 2017. Indulgent parenting and life satisfaction of college students: Examination of eating, weight, and body ımage. *Journal of Family Issues* 38, 1191–1214.

Cohrdes, C., Mauz, E., 2020. Self-efficacy and emotional stability buffer negative effects of adverse childhood experiences on young adult health-related quality of life. *Journal of Adolescent Health* 67, 93–100.

Collins, D., Jordan, C., Coleman, H., 2012. *An ıntroduction to family social work,* 4th ed, Brooks/Cole Empowerment Series. Brooks Cole.

Coşkun, B., Katitaş, S., 2021. Kantarın topuzunu kaçırmak: Helikopter ebeveynlik ve eğitsel değişkenlerle ilişkisi üzerine bir tarama. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* 11, 1053–1069.

Costa, N.F.M., 2022. *O papel da parentalidade helicóptero e do perfeccionismo na satisfação académica de estudantes universitários da geração z.*

Creswell, J.W., 2016. *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları.* Eğiten Kitap.

Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. 2011. *Research methods in education* (7th ed.). Routledge.

Cucchiara, M., 2013. "Are we doing damage?" Choosing an urban public school in an era of parental anxiety. *Anthropology & Education Quarterly* 44, 75–93.

Cui, M., Darling, C.A., Coccia, C., Fincham, F.D., May, R.W., 2019. Indulgent parenting, helicopter parenting, and well-being of parents and emerging adults. *J Child Fam Stud* 28, 860–871.

Çelebi, E.Z., 2019. Doğum şeklinin annelerin bebeklerini algılama, bağlanma ve ebeveynlik davranışı üzerine etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Medipol Üniversitesi

Çok, F., Güçlü, C.H., Özdoğan, H.K., Topuz, S., 2022. Helikopter Anababalık ve Özerklik Destekleyici Davranışlar Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. A*nkara Universitesi Egitim Bilimleri Fakultesi Dergisi.*

Dauer, D., Lorenz, K., 2017. Parental ınvolvement in u.s. study abroad: helicopters or helpers. ProQuest LLC.

Deci, E.L., Eghrari, H., Patrick, B.C., Leone, D.R., 1994. Facilitating internalization: the self-determination theory perspective. *J Pers* 62, 119–142.

Demir, A., 2020. Aşırı ebeveynlik, ençoklamacı karar verme eğilimleri ve kariyer kararsızlığı ilişkisi: Sinop örneği. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi* 8, 1–14.

Demir, S., 2014. Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri, Pegem Yayınevi.

Demirbilek, M., 2016. Aile danışmanlığı: Bir uygulama örneği. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care* 10, 109–120.

Deneault, A.-A., Gareau, A., Bureau, J.-F., Gaudreau, P., Lafontaine, M.-F., 2020. Fear of failure mediates the relation between parental psychological control and academic outcomes: A latent mediated-moderation model of parents' and children's genders. *J Youth Adolescence* 49, 1567–1582.

Dermott, E., Pomati, M., 2016. 'Good' parenting practices: How ımportant are poverty, education and time pressure? *Sociology* 50, 125–142.

Descutner, C.J., Thelen, M.H., 1991. Development and validation of a Fear-of-Intimacy Scale. Psychological assessment: *A Journal of Consulting and Clinical Psychology* 3, 218–225.

Dilber, U., 2021. Çocuklarda ve gençlerde sosyal girişimcilik. *Euroasıa Journal of Socıal Scıences & Humanıtıes* 8, 22–35.

Doepke, M., Zilibotti, F., 2021. Do rising returns to education justify "helicopter" parenting? İzawol.

Doinita, N.E., Maria, N.D., 2015. Attachment and parenting styles. *Procedia - Social and Behavioral Sciences, International Conference* EPC-TKS 2015 203, 199–204.

Domino, G., & Domino, M. L., 2006. Psychological testing: An introduction. Cambridge: Cambridge University Press.

Donald, J.N., Bradshaw, E.L., Ryan, R.M., Basarkod, G., Ciarrochi, J., Duineveld, J.J., Guo, J., Sahdra, B.K., 2020. Mindfulness and ıts association with varied types of motivation: A systematic review and meta-analysis using self-determination theory. *Pers Soc Psychol Bull* 46, 1121–1138.

Dönmez, D., 2019. Yeni nesil ebeveynlik ve sosyal medya bağlamında blogger anneler. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi.

Dorrance Hall, E., 2017. Why do people helicopter parent? | Psychology Today https://www.psychologytoday.com/intl/blog/conscious-communication/201709/why-do-people-helicopter-parent (accessed 9.10.22).

Duckworth, A.L., Taxer, J.L., Eskreis-Winkler, L., Galla, B.M., Gross, J.J., 2019. Self-control and academic achievement. *Annu. Rev. Psychol*. 70, 373–399.

Durmaz, Ş., Okumuş, B., 2021. Generatıon differences in busıness lıfe and generatıon Z. *Pearson Journal* 6, 47–68.

Dursun, C., 2021. *Helikopter ebeveynin yeni nesil çocukları*. Sanat ve Sosyal Bilimler Sempozyumu Tam Metin Bildiriler Kitabı. pp. 369–388.

Duyan, V., 2010. Sosyal hizmet: Temelleri, yaklaşımları, müdahale yöntemleri. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği.

Duyan, V., 2003. Aileye yönelik planlı müdahale sürecinin aşamaları. *Toplum ve Sosyal Hizmet* 14, 41–61.

Duyan, V., Özgür Bayır, Ö. (Eds.), 2016. Sosyal hizmete giriş; öğrenciler ve uygulayıcılar için bir rehber. Sosyal Çalışma Yayınları.

Düzel, B., 2021. Sosyal hizmet alanında çalışan profesyonellerin çocuk hakları temel değerleri ekseninde erken yaşta evliliğe bakışı: Bitlis ili örneği (Thesis). Adıyaman Üniversitesi.

Edward-Elmhurst Health, 2019. How to not be a helicopter parent https://www.eehealth.org/blog/2019/11/helicopter-parenting/ (accessed 9.30.22).

Ekşi, H., Bariş, Ş., Demir, İ., 2020. Ergenlerde helikopter ebeveyn tutumu,şişirilmiş benlik: duygusal özerklik,sosyal kaygı değişkenlerinin aracı etkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 18, 83–100.

Elena Marie Piteo, S., MacKay, L., 2021. Differentiation of self and mental health symptoms in emerging adulthood in Australia: The role of parenting behaviours. *Aust N Z J Fam Ther* 42, 201–224.

Elibol, Ş., Tok, E., 2018. The validity and reliability study of The Fear Of Intimacy Scale's Turkish Form. *NYS*, 1.

Ergün, B., İpek, M., 2020. Erken Çocukluk döneminde temel hak ve özgürlüklerin gerçekleştirilmesinde ebeveyn tutumlarının incelenmesi. *Aydın İnsan ve Toplum Dergisi* 6, 159–180.

Erkan, E., 2019. Bağımlılık kişilik özellikleri ile ebeveyn duygusal erişebilirliği ve helikopter ebevyn tutumu ilişkisinde kişilerarası ilişki boyutlarının aracı rolü..

Eryılmaz, A., 2011. Ergenlerin öznel iyi oluşlarıyla aile ortamları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* 24, 93–102.

Eslaminia, T., Kaviani, M., Akbarzadeh, M., 2022. Maternal-Neonatal attachment in ıntended and unintended pregnancies during the first 24 hours after childbirth. *Journal of Caring Sciences* 11, 64.

Etikan, I., 2017. Sampling and sampling methods. *BBIJ* 5.

Fingerman, K.L., Cheng, Y.-P., Wesselmann, E.D., Zarit, S., Furstenberg, F., Birditt, K.S., 2012. Helicopter Parents and Landing Pad Kids: Intense Parental Support of Grown Children. *Journal of Marriage and Family* 74, 880–896.

Fletcher, K.L., Pierson, E.E., Speirs Neumeister, K.L., Finch, W.H., 2020. Overparenting and perfectionistic concerns predict academic entitlement in young adults. *J Child Fam Stud* 29, 348–357.

Forrester, D., Killian, M., Westlake, D., Sheehan, L., 2020. Patterns of practice: An exploratory factor analysis of child and family social worker skills. *Child & Family Social Work* 25, 108–117.

Forrester, D., Westlake, D., Glynn, G., 2012. Parental resistance and social worker skills: towards a theory of motivational social work. *Child & Family Social Work* 17, 118–129.

Gacheru, J., 2020. The relationship between maternal helicopter parenting style and male alcohol abuse disorder in Nairobi county (Thesis). United States International University.

Ganaprakasam, C., Davaidass, K.S., Muniandy, S.C., 2018. Helicopter parenting and psychological consequences among adolescent. *IJSRP*, 8.

Gençdoğan, B., Gülbahçe, A., 2021. Psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumunun bir yordayıcısı olarak algılanan helikopter ebeveyn tutumu. *Milli Eğitim Özel Eğitim ve Rehberlik Dergisi*, 1(1) , 66–98.

Gilligan, R., 2004. Promoting resilience in child and family social work: Issues for social work practice, education and policy. *Social Work Education* 23, 93–104.

Gillison, F.B., Rouse, P., Standage, M., Sebire, S.J., Ryan, R.M., 2019. A meta-analysis of techniques to promote motivation for health behaviour change from a self-determination theory perspective. *Health Psychology Review* 13, 110–130.

Ginott, H.G., 2003. Between parent and child: revised and updated: the bestselling classic that. Harmony Publishing.

Ginott, H.G., 1969. Between parent and teenager. Avon Books, New York.

Glass, G., Tabatsky, D., 2014. The overparenting epidemic: Why helicopter parenting ıs bad for your kids . . . and dangerous for you, too! Skyhorse Publishing.

Greenberg, L.R., Doi Fick, L., Schnider, R., 2012. Keeping the developmental frame: Child-centered conjoint therapy. *Journal of Child Custody* 9, 39–68.

Güçlü, C.H., Çok, F., 2021. Helikopter anababalık ve gençler üzerindeki gelişimsel etkileri. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*. 4(7),134-150.

Gui, T., Koropeckyj-Cox, T., 2016. “I am the only child of my parents:” Perspectives on future elder care for parents among chinese only-children living overseas. *J Cross Cult Gerontol* 31, 255–275.

Güleç, G., 2016. Psikiyatrik bozukluklar ve intihar. *Türkiye Klinikleri J Psychiatry-Special Topics* 2016;9(3).

Haluk, K.M., 2007. Consumer behaviour and preferences regarding children’s clothing in Turkey. *Journal of Fashion Marketing and Management: An International Journal* 11, 69–81.

Han, H., Lee, J., 2022. The effect of adult attachment on the fear of ıntimacy: The mediating effect of self-differentiation and self-esteem. *Fam. Environ.* Res 60, 459–470.

Haşıloğlu, S. B., Baran, T. & Aydın, O. 2015. Pazarlama araştırmalarındaki potansiyel problemlere yönelik bir araştırma: Kolayda örnekleme ve sıklık ifadeli ölçek maddeleri. *Pamukkale İşletme ve Bilişim Yönetimi Dergisi*, (1), 19–28.

Hatfield, L.M., 2020. A qualitative ınvestigation of undergraduate students’ experiences of helicopter parenting. Virginia Polytechnic Institute and State University.

Hesse, C., Mikkelson, A.C., Saracco, S., 2018. Parent–child affection and helicopter parenting: Exploring the concept of excessive affection. *Western Journal of Communication* 82, 457–474.

Higuera, V., 2019. Helicopter parenting: What ıt ıs and pros and cons https://www.healthline.com/health/parenting/helicopter-parenting (accessed 9.10.22).

Hivick, E., 2019. Perceived helicopter parenting and self-determination theory in emerging adulthood. James Madison University.

Howard, A.L., Alexander, S.M., Dunn, L.C., 2022. Helicopter parenting ıs unrelated to student success and well-being: a latent profile analysis of perceived parenting and academic motivation during the transition to university. *Emerging Adulthood* 10, 197–211.

Howard, J.M., Nicholson, B.C., Chesnut, S.R., 2019. Relationships between positive parenting, overparenting, grit, and academic success. *Journal of College Student Development* 60, 189–202.

Hsu, H.-C.K., Wang, C.V., Levesque-Bristol, C., 2019. Reexamining the impact of self-determination theory on learning outcomes in the online learning environment. *Educ Inf Technol* 24, 2159–2174.

Hwang, W., Jung, E., 2021. Helicopter parenting versus autonomy supportive parenting? A latent class analysis of parenting among emerging adults and their psychological and relational well-being. *Emerging Adulthood.*

İmamoğlu, S.E., 2021. Kişilerarası ilişkiler. Yeni İnsan Yayınevi.

Işık, E., İşlek, S., 2016. Ergenlik çağı öncesinde (0-12 yaş) bir aile eğitimi programı. *H.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt:3, Ek:1.

Jalali, P., 2018. Perceived parenting behaviors, family cohesion, and fear of ıntimacy of emerging adults (PhD Thesis). California State University, Northridge.

Jang, M., Molino, A.R., Ribeiro, M.V., Mariano, M., Martins, S.S., Caetano, S.C., Surkan, P.J., 2021. Maternal pregnancy ıntention and developmental outcomes in brazilian preschool-aged children. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics* 42, e15.

Jeong, E., Lim, J., 2021. The effects of parental control perceived by college students on career maturity: Focusing on multiple mediating effects of self-determination and self-efficacy. *Family and Environment Research*, 59(3):325–340.

Joo, Y.J., So, H.-J., Kim, N.H., 2018. Examination of relationships among students' self-determination, technology acceptance, satisfaction, and continuance intention to use K-MOOCs. *Computers & Education* 122, 260–272.

Joussemet, M., Landry, R., Koestner, R., 2008. A self-determination theory perspective on parenting. *Canadian Psychology* 49, 194–200.

Jung, E., Hwang, W., Kim, S., Sin, H., Zhang, Y., Zhao, Z., 2019. Relationships among helicopter parenting, self-efficacy, and academic outcome in American and South Korean college students. *Journal of Family Issues* 40, 2849–2870.

Kafes, A.Y., 2021. Depresyon ve anksiyete bozuklukları üzerine bir bakış. *Humanistic Perspective, 3(1), 186-194.*

Kahveci, S., 2022. Sınavla öğrenci alan okullardaki öğrencilerin, velilerinin helikopter ebeveyn tutumlarına ilişkin algıları: Merkezefendi ilçe örneği. Pamukkale Üniversitesi.

Kalender, B., 2020. Hayat bilgisi dersi öğretim programlarının çocuk hakları sözleşmesinin eğitim hedefleri maddesi açısından incelenmesi: Tarihsel bir analiz. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi* 11, 44–70.

Kaniušonytė, G., Nelson, L.J., Crocetti, E., 2022. Not letting go: self-processes as mediators in the association between child dependence on parents and well-being and adult status in emerging adulthood. *Family Process* 61, 391–406.

Kansu, A.F., Sayar, G.H., 2018. Öz yeterlik, yaşam anlamı ve yaşam bağlılığı kavramları üzerine bir inceleme. Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, 12.

Kart, M.E., Güldü, Ö., 2008. Self-Determination Scale: The adaptation study. A*nkara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 001–021.

Karunaharan, S., Ganaprakasam, C., Selvarajah, T., 2021. Does hovering matter? The effect of helicopter parenting on adolescents' suicidal ıdeation. *Atlantis Press,* pp. 209–216.

Kelly, L., Duran, R.L., Miller-Ott, A.E., 2017. Helicopter parenting and cell-phone contact between parents and children in college. *Southern Communication Journal* 82, 102–114.

Kern, C., Jungbauer, J., 2022. Long-Term effects of a cult childhood on attachment, ıntimacy, and close relationships: Results of an ın-depth ınterview study. *Clin Soc Work J* 50, 207–217.

Kheiripour, Z., Niknam, M., 2022. The relationship between helicopter parentings style and academic performance in students: The mediating role of self-control. *The Journal of New Thoughts on Education* 18.

Kibar, S., 2019. Hedonizm, tercih kuramı ve ideal kuram arasında kadınların kendi kaderini tayin hakkı. *4. Ulusal Çağdaş Siyaset Felsefesi Sempozyumu* 27–29.

Kim, S.H., 2022. Typologies of maternal and paternal helicopter parenting and ıntimacy goals in dating. *Fam. Environ. Res* 60, 257–271.

Kındap Tepe, Y., Deliser, B., Kuzan, G., İslamoğlu, R., 2018. İlköğretimin ikinci kademe öğrencilerinin ana-babadan algıladığı psikolojik kontrolün kendini belirleme düzeyi ve sosyal girişkenlikle ilişkisi. *Asia Minor Studies* 6.

Koçak, M., 2018. Self determinasyon hakkı ve self determinasyon hakkı teorileri. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 23, 85–148.

Kocayörük, E., 2012. Self-Determination theory and relationship between perception of parents and emotional well-being of adolescents. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal* 4, 24–37.

Kouros, C.D., Pruitt, M.M., Ekas, N.V., Kiriaki, R., Sunderland, M., 2017. Helicopter parenting, autonomy support, and college students' mental health and well-being: The moderating role of sex and ethnicity. *J Child Fam Stud* 26, 939–949.

Kuckertz, M., Carter, H., Ichiyama, M., 2021. Perceptions of parent behavior and self-concealment in emerging adults. *J Stud Res* 10.

Kwon, K.-A., Yoo, G., Bingham, G.E., 2016. Helicopter parenting in emerging adulthood: Support or barrier for Korean college students' psychological adjustment? *Journal of Child and Family Studies* 25, 136–145.

Kwon, K.-A., Yoo, G., De Gagne, J., 2017. Does culture matter? A qualitative ınquiry of helicopter parenting in Korean American college students. *Journal of Child and Family Studies* 26, 1–12.

Larson, D.G., Chastain, R.L., Hoyt, W.T., Ayzenberg, R., 2015. Self-concealment: Integrative review and working model. *Journal of Social and Clinical Psychology* 34, 705–774.

LeBlanc, J.E., 2018. Exploring the consequences of helicopter parenting on career ıdentity and adaptability in emerging adulthood. The University of Guelph.

Lee, J., Kang, S., 2018. Perceived helicopter parenting and Korean emerging adults' psychological adjustment: The mediational role of parent-child affection and pressure from parental career expectations. *J Child Fam Stud* 27, 3672–3686.

Legate, N., Weinstein, N., Przybylski, A.K., 2019. Parenting strategies and adolescents' cyberbullying behaviors: Evidence from a preregistered study of parent–child dyads. *J Youth Adolescence* 48, 399–409.

LeMoyne, T., Buchanan, T., 2011. Does "hovering" matter? helicopter parenting and ıts effect on well-being. *Sociological Spectrum* 31, 399–418.

Lewis, J., Maitland, D., 2021. Experiential avoidance and fear of ıntimacy ın social ınteractions and loneliness. 2021 Celebration of Student Scholarship - Oral Presentations.

Lloyd, M., 2011. Fear of intimacy in romantic relationships during emerging adulthood: The influence of past parenting and separation, individuation. Victoria University.

Locke, J.Y., 2014. Too much of a good thıng? : An investigation into overparentıng. The University of Guelph.

Loose, C., Graaf, P., Zarbock, G., 2013. Çocuk ve ergenler için şema terapi. (N. Azizlerli, Y. Yürüker, İ. G. Şan, Ö. Koç ve Z. Karabuda Çev.). İstanbul: Psikonet Yayınları.

Lotfi, S., Meydan, S., Erbas, K., 2020. Investigation of the effects of perceived helicopter mother attitude on self-esteem and negative problem orientation in university students. *Arc Health Sci Res* 7, 231–237.

Love, H., May, R.W., Cui, M., Fincham, F.D., 2020. Helicopter parenting, self-control, and school burnout among emerging adults. *J Child Fam Stud* 29, 327–337.

Luebbe, A.M., Mancini, K.J., Kiel, E.J., Spangler, B.R., Semlak, J.L., Fussner, L.M., 2018. Dimensionality of helicopter parenting and relations to emotional, decision-making, and academic functioning in emerging adults. *Assessment* 25, 841–857.

Lunde, C.E., Fisher, E., Donovan, E., Serbic, D., Sieberg, C.B., 2022. Cutting the cord? Parenting emerging adults with chronic pain. *Paediatric and Neonatal Pain* 4, 136–147.

Luster, S.S., 2015. *Social withdrawal and ınternalizing problems in emerging adulthood: Does parenting matter?* Brigham Young University.

Lythcott-Haims, J., 2016. *How to Raise an Adult.* St. Martin's Griffin Publishing.

MacDonald, B., 2021. Mitigating the effects of helicopter parenting on student mental health. *BU Journal of Graduate Studies in Education* 13, 35–39.

Maitland, D.W.M., Neilson, E.C., 2021. A proposed model for the role of fear of intimacy and social support in behavioral activation: A cross-sectional analysis. *Curr Psychol*.

Manbeck, K., 2019. *Fear of ıntimacy in the ınterpersonal process model: A multi-modal ınvestigation*. University of Washington.

Marcus-Newhall, A., Halpern, D.F., Tan, S.J., 2008. *Changing realities of work and family* (Blackwell Claremont Applied Social Psychology Series), 1st ed. Wiley-Blackwell.

McLaughlin, A., 2020. Helicopter parenting in higher education: A content analysis of parental ınvolvement as discussed in the media. Seton Hall University.

Mountford, M., Vento, F.M., 2022. Children as change makers: Exploring children's meaningful participation in participatory action research through a project on helicopter parenting, içinde: Frankel, S. (Ed.), Establishing Child Centred Practice in a Changing World, Part A, Emerald Studies in Child Centred Practice. Emerald Publishing Limited, pp. 25–45.

Mumbardó-Adam, C., Guàrdia-Olmos, J., Giné Giné, C., 2020. An integrative model of self-determination and related contextual variables in adolescents with and without disabilities. *J Appl Res Intellect Disabil* 33, 856–864.

NASW, 2022. Practice. NASW - National Association of Social Workers. https://www.socialworkers.org (accessed 8.10.22).

Obeid, S., Sacre, H., Haddad, C., Akel, M., Fares, K., Zakhour, M., Kheir, N., Salameh, P., Hallit, S., 2019. Factors associated with fear of intimacy among a representative sample of the Lebanese population: The role of depression, social phobia, self-esteem, intimate partner violence, attachment, and maladaptive schemas. *Perspect Psychiatr Care* ppc.12438.

Odenweller, K.G., Booth-Butterfield, M., Weber, K., 2014. Investigating helicopter parenting, family environments, and relational outcomes for millennials. *Communication Studie*s 65, 407–425.

Okant Yaşin, Ç., 2018. Helikopter ebeveyn sahibi Y kuşağının, iş ve yaşam tatmini üzerine sosyolojik bir analiz. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi.

Okray, Z., 2016. Helicopter parenting and related issues: Psychological well being, basic psychological needs and depression on university students. *Psychological Well Being*, 10.

Ömür, Y.E., Aydın, R., 2014. Olumsuz değerlendirilme korkusu ve akademik sahtekârlık. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi,* 5 (9), 131–149.

Onukwufor, J.N., Anyanwu, N.N.M.E., 2021. Factors influencing dependent personality disorder among adolescents in Bayelsa State. *International Journal of Contemporary Applied Researches.*

Özbay, D.Y., Aydoğan, A.G.D., 2013. Aile yılmazlığı: Bir engele rağmen birlikte güçlenen aile. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 20(3), 535–559.

Özdemir, Y., 2011. Ergenlikte özerklik gelişimi. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4(36), 152 – 164.

Özgür Bayır, Ö., 2016. Aileye yönelik sosyal hizmetler, içinde: Aile ve Çocukla Sosyal Hizmet. pp. 74–103.

Özkan, Y., Kiliç, -Esra, 2014. Çocuk ve aile odaklı sorunların çözümünde okul sosyal hizmet uzmanlarının önemi: Uzmanların çocuk ve ailelerle çalışmada sahip oldukları beceriler. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* 183, 397–412.

Özmete, E., Algan, T., 2021. Sosyal hizmet uygulamalarında bireysel ve toplumsal değerlerin işlevselliğine kavramsal bakış. *Toplum ve Sosyal Hizmet* 32, 357–382.

Öztürk E. (2021). Disfonksiyonel aile modellerinden fonksiyonel aile modeline:"Doğal ve rehber ebeveynlik stili". Öztürk E, editör. Aile Psikopatolojisi. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; p.1-39.

Pakdaman, S., Nasiri, F.S.M., 2014. Perceived parenting styles and fear of negative evaluation: A comparison of gifted and normal adolescent girls. *Developmental Psychology: Journal of Iranian Psychologists* 10, 249–262.

Park, J., Jin, K., 2021. Perceived helicopter parenting and psychopathic tendencies in college students: The mediating effect of lying to parents. *한국심리학회지: 발달* 34, 133–151.

Pekince, P., Avcı, N., 2018. Children's perspective on the right of self-determination. *International Electronic Journal of Elementary Education* 10, 431–439.

Phillips, T.M., Wilmoth, J.D., Wall, S.K., Peterson, D.J., Buckley, R., Phillips, L.E., 2013a. Recollected parental care and fear of ıntimacy in emerging adults. *The Family Journal* 21, 335–341.

Pincus, D., 2022. How to stop worrying and avoid helicopter parenting: Don't do these 6 things. Empowering Parents. https://www.empoweringparents.com/article/how-to-stop-worrying-and-avoid-helicopter-parenting-dont-do-these-6-things/ (accessed 9.30.22).

Pistella, J., Izzo, F., Isolani, S., Ioverno, S., Baiocco, R., 2020. Helicopter mothers and helicopter fathers: Italian adaptation and validation of the Helicopter Parenting Instrument. *Psychology Hub* 37, 37–46.

Polasek, T., 2021. Helicopter parenting in high school. B*U Journal of Graduate Studies in Education* 13, 33–37.

Prinz, R.J., 2020. Triple P—Positive parenting program, içinde: Ending the Physical Punishment of Children: A Guide for Clinicians and Practitioners. American Psychological Association, Washington, DC, US, pp. 133–143.

Rathor, S., 2017. Literature review: Ramification of helicopter parenting on adolescents and emerging adults. Leeds Beckett University.

Reed, K., Duncan, J.M., Lucier-Greer, M., Fixelle, C., Ferraro, A.J., 2016. Helicopter parenting and emerging adult self-efficacy: Implications for mental and physical health. *J Child Fam Stud* 25, 3136–3149.

Riggsby-Gonzalez, L., 2016. The helicopter parent phenomenon: Examining the effects of strong parental attachment on the transition of millennial emerging adults from college to the workplace. Auburn University.

Rohmalimna, A., Yeau, O., Sie, P., 2022. The role of parental parenting in the formation of the child's self-concept. *World Psychology* 1, 36–45.

Rostami, M., Saadati, N., Yousefi, Z., 2018. The investigation and comparison of the efficacy of emotionally focused couple therapy and solution focused couple therapy on reducing fear of intimacy and increasing couples' sexual satisfaction. *Biannual Journal of Applied Counseling* 8, 1–22.

Rousseau, S., Scharf, M., 2017. Why people helicopter parent? An actor-partner interdependence study of maternal and paternal prevention/promotion focus and interpersonal/self-regret. *Journal of Social and Personal Relationships.*

Ruggeri, K., Garcia-Garzon, E., Maguire, Á., Matz, S., Huppert, F.A., 2020. Well-being is more than happiness and life satisfaction: a multidimensional analysis of 21 countries. *Health Qual Life Outcomes* 18, 192.

Ryan, R.M., Deci, E.L., 2020. Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology* 61, 101860.

Ryan, R.M., Donald, J.N., Bradshaw, E.L., 2021. Mindfulness and motivation: a process view using self-determination theory. *Curr Dir Psychol Sci* 30, 300–306.

Sancar, A. (2012). Personel güçlendirme algısı ile dönüştürücü liderlik arasındaki ilişkiler: Kamu kurulusunda bir araştırma, Gazi Üniversitesi.

Saygılı, G., Kesecioğlu, T.İ., Kırıktaş, H., 2015. Eğitim düzeyinin benlik saygısı üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi* 6(2019):115–122.

Schiffrin, H.H., Erchull, M.J., Sendrick, E., Yost, J.C., Power, V., Saldanha, E.R., 2019. The effects of maternal and paternal helicopter parenting on the self-determination and well-being of emerging adults. *J Child Fam Stud* 28, 3346–3359.

Schiffrin, H.H., Liss, M., 2017. The effects of helicopter parenting on academic motivation. *J Child Fam Stud* 26, 1472–1480.

Schrager, S., 2019. Children and risk. *WMJ* 118, 7–8.

Schuman-Olivier, Z., Trombka, M., Lovas, D.A., Brewer, J.A., Vago, D.R., Gawande, R., Dunne, J.P., Lazar, S.W., Loucks, E.B., Fulwiler, C., 2020. Mindfulness and behavior change. *Harvard Review of Psychiatry* 28, 371–394.

Scigala, D.K., Fabris, M.A., Badenes-Ribera, L., Zdankiewicz-Scigala, E., Longobardi, C., 2021. Alexithymia and self differentiation: the role of fear of ıntimacy and ınsecure adult attachment. *Contemp Fam Ther* 43, 165–176.

Segrin, C., Woszidlo, A., Givertz, M., Bauer, A., Murphy, M.T., 2012. The Association between overparenting, parent-child communication, and entitlement and adaptive traits in adult children. *Family Relations* 61, 237–252.

Sheafor, B.W., Horejsi, C.J., 2016. Sosyal hizmet uygulaması temel teknikler ve ilkeler. Nika Yayınevi.

Sirohi, P., 2021. Hovering is not helping: The effects of overindulgence and helicopter parenting.

Sobral, M.P., Matos, P.M., Costa, M.E., 2015. Fear of intimacy among couples: dyadic and mediating effects of parental inhibition of exploration and individuality and partner attachment. *Family Science* 6, 380–388.

Sood, M., Singh, D.C., 2021. Perceived Helicopter parenting and its relation with decision making styles and academic performance in the context of Indian adolescents. *IJSRP* 11, 216–224.

Sözbilir, M. (Ed.), 2017. Karma yöntem araştırmalarına giriş, 2nd ed. Pegem Akademi Yayıncılık.

Srivastav, D., Mathur, M.N.L., 2020. Helicopter parenting and adolescent development: from the perspective of mental health, parenting - studies by an ecocultural and transactional perspective. *IntechOpen*.

Su, S., Lin, X., McElwain, A., 2021. Parenting, loneliness, and stress in Chinese international students: Do parents still matter from thousands of miles away? *Journal of Family Studies* 0, 1–14.

Sutterlüty, F., Tisdall, E.K.M., 2019. Agency, autonomy and self-determination: Questioning key concepts of childhood studies. *Global Studies of Childhood* 9, 183–187.

Şahin, D.D.F., 2009. Sosyal hizmette kendi kaderini tayin hakkı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* 19, 87–98.

Şen, C.B., 2018. Sosyal hizmet bölümü ile fizik tedavi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin duygusal zekâ durumlarının karşılaştırılması. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergis*i 18, 235–260.

Talmon, G.A., 2019. Generation Z: What's next? *Med.Sci.Educ*. 29, 9–11.

Tedmem, 2019. Erken çocuklukta pedagojik yaklaşım ve uygulamalar. Tedmem. https://tedmem.org/mem-notlari/degerlendirme/erken-cocuklukta-pedagojik-yaklasim-ve-uygulamalar (accessed 9.30.22).

Tekindal, M., Özlem, Ş.Ö., Emre, M., 2018. Şiddet mağduru kadına yönelik sosyal hizmet müdahalesi: Ayşen ve Zehra vakası. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi* 18, 45–72.

Tilton-Weaver, L., Kerr, M., Pakalniskeine, V., Tokic, A., Salihovic, S., Stattin, H., 2010. Open up or close down: How do parental reactions affect youth information management? *J Adolesc* 33, 333–346.

Timms, N., 2018. Social work values: An enquiry. Routledge, London.

Tönbül, Ö., 2019. Aile danışmanlığı sürecinde ve kuramlarında amaç oluşturma. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergis*i 2, 76–95.

Toraman, S., 2021. Karma yöntemler araştırması: Kısa tarihi, tanımı, bakış açıları ve temel kavramlar. *Nitel Sosyal Bilimler* 3, 1–29.

Triple P, 2022. The system explained - Triple P The System Explaıned. https://www.triplep.net/glo-en/the-triple-p-system-at-work/the-system-explained/ (accessed 9.30.22).

Trudel-Fitzgerald, C., Millstein, R.A., von Hippel, C., Howe, C.J., Tomasso, L.P., Wagner, G.R., VanderWeele, T.J., 2019. Psychological well-being as part of the public health debate? Insight into dimensions, interventions, and policy. *BMC Public Health* 19, 1712.

TÜİK, 2022. Nüfus ve Konut Sayımı, 2021.

https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Nufus-ve-Konut-Sayimi-2021-45866 (accessed 1.2.23).

Türk, A., 2020. Algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının kız ergenlerde duygusal yeme ve beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi (Master's Thesis). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.

Türkmen, M., Akbaş, G.E., 2021. Cinsel istismara maruz bırakılan çocuğa yönelik danışmanlık tedbiri: Güçlendirme yaklaşımı temelinde bir vaka sunumu. *Toplum ve Sosyal Hizmet* 32, 1587–1606.

Üçok, A., 2012. Şizofreni tedavisinde işlevsellik ön plana çıkmalı. Medikal Akademi. https://www.medikalakademi.com.tr/sizofreni-islevsellik-psikiyatri/ (accessed 8.26.22).

Ülker, A., Bozkuş Genç, G., 2021. Ebeveynliği güçlendirmede triple p-olumlu annebabalık programı. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 240-284.

Uluocak, G.P., 2011. Görev odaklı yaklaşım: Sosyal hizmet için bir uygulama modeli. *Toplum ve Sosyal Hizmet* 22, 133–146.

Van Ingen, D.J., Freiheit, S.R., Steinfeldt, J.A., Moore, L.L., Wimer, D.J., Knutt, A.D., Scapinello, S., Roberts, A., 2015. Helicopter parenting: The effect of an overbearing caregiving style on peer attachment and self-efficacy. *Journal of College Counseling* 18, 7–20.

Vigdal, J.S., Brønnick, K.K., 2022. A systematic review of "helicopter parenting" and ıts relationship with anxiety and depression. *Front Psychol* 13, 872981.

Wehmeyer, M.L., Shogren, K.A., Palmer, S.B., Williams-Diehm, K.L., Little, T., Boulton, A., 2012. Impact of the self-determined learning model of ınstruction on self-determination: A randomized-trial control group study. *Except Child* 78, 135–153.

Willoughby, B.J., Hersh, J.N., Padilla-Walker, L.M., Nelson, L.J., 2015. "Back off"! Helicopter parenting and a retreat from marriage among emerging adults. *Journal of Family Issues* 36, 669–692.

Xiong, R., Spaccarotella, K., Quick, V., Byrd-Bredbenner, C., 2019. Generational differences: A comparison of weight-related cognitions and behaviors of generation X and millennial mothers of preschool children. *Int J Environ Res Public Health* 16, 2431.

Yaffe, Y., 2020. Systematic review of the differences between mothers and fathers in parenting styles and practices. *Curr Psychol* 14.

Yağar, F., Dökme, S. 2018. Niteliksel araştırmaların planlanması: Araştırma Soruları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi,* 3 (3), 1–9.

Yam, F.C., Kumcağiz, H., 2021. Helikopter anne tutumları: Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları ve psikolojik iyi oluşları üzerindeki yordayıcı rolü. *OPUS International Journal of Society Researches* 17, 1946–1967.

Yaman, Y., 2019. Üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerinin umutsuzluk düzeyi ve benlik saygısı ile ilişkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Biruni Üniversitesi.

Yanguas, J., Pinazo-Henandis, S., Tarazona-Santabalbina, F.J., 2018. The complexity of loneliness. *Acta Biomed* 89, 302–314.

Yaşar Ekici, F., 2015. Okul öncesi eğitimde uygulanan çocuk merkezli yaklaşımların kuramsal temel, eğitim ortamı ve öğretmenin rolü açısından karşılaştırılması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 12, s. 192-212.

Yaşin, Ç.O., Demir, N., 2020. Türkiye'de helikopter ebeveyn sahibi olan Y neslinin, aidiyet, yaşam becerisi ve özgüven problemleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* 7, 450–470.

Yazgan, A.M., 2022. An analysis on project chıldren and helicopter parents. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi,* 22(2022): 227–258.

Yıldırım, B., 2020. Sosyal hizmet uygulamasında Bowen'ın aile sistemleri yaklaşımı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* 20, 287–313.

Yıldırım, Ş., 2018. Müracaatçı merkezli yaklaşımın sosyal hizmet uygulamalarında kullanımı. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 16, 97–112.

Yılmaz, H., 2020. Possible result of extreme parenting: Power of helicopter parenting attitude to predict ego inflation. *Pegem Journal of Education and Instruction* 10, 523–554.

Yılmaz, H., 2019. İyi ebeveyn, çocuğu için her zaman her şeyi yapan ebeveyn değildir: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) geliştirme çalışması. *J Early Child Stu* 3, 3–31.

Yılmaz, H., Arslan, C., Arslan, E., 2021. Is having a helicopter mother a traumatic experience? The relationship between helicopter mother attitude and traumatic experiences and learned helplessness. *Psycho-Educational Research Reviews* 10, 302–321.

Yılmaz, H., Büyükcebeci, A., 2019. Bazı pozitif psikoloji kavramları açısından helikopter ebeveyn tutumlarının sonuçları. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal, 9 (54), 707–744.*

Yolcuoğlu, İ.G., 2017. Bireylerle, ailelerle gruplarla ve toplumla sosyal hizmet. Nar Yayınevi.

Zito, R.C., 2016. Helicopter parents, içinde: Encyclopedia of Family Studies. John Wiley & Sons, Ltd, pp. 1–2.

Zulfiqar, L., Subhan, S., 2022. Am i a good mother? An interpretative phenomenological analysis of mothering. *Pakistan Journal of Social Research,* 4, 18–26.

EKLER

T.C. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Yelda YILMAZ tarafından Doç. Dr. Taner ARTAN danışmanlığında yürütülen "Genç Yetişkinlerde Helikopter Ebeveyn Görülme Sıklığı ve Deneyimlerinin Sosyal Hizmet Perspektifinden Değerlendirilmesi" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı helikopter ebeveynlerin genç yetişkinlerde görülme sıklığının incelenmesi ve 18–45 yaş aralığındaki bireylerin çocukluk çağındaki aile deneyimlerinin mevcut yaşantılarına etkisinin görülebilmesidir. Araştırmada sizden tahminen 10 dakika ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya siz dâhil tahminen 500 kişi katılacaktır. Size yöneltilen sorularda toplam 3 ölçek 40 soru yer almaktayken ek olarak yapılandırılmış toplam 11 nitel soru da tarafınıza yöneltilecektir. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için "ortak katılımcı havuzuna" aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya yxxxx@gmail.com e-posta adresi ve 05xx xxx xx xx numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Araştırmanın amacı helikopter ebeveynliğin genç yetişkinlerin yaşantısına etkisini saptamak ve bağımsız karar almaya engel olan doğası sebebiyle helikopter ebeveynliğin 'kendi kaderini tayin hakkı' ilkesi ile birlikte değerlendirebilmektir.

Araştırmada kullanılacak ölçekleri Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği, Yakınlık Korkusu Ölçeği ve Özerk Benlik Yönetimi Ölçeği oluşturmaktadır.

Araştırmada herhangi bir ses ve video kaydı yapılmayacaktır.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu gereğince kişilerden alınan cevaplar şifreli kişisel bilgisayarda saklanacaktır. Verilerin tamamı ise ilgili kanun gereğince 2 yıl sonra imha edilecektir.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının**:**

Adı-Soyadı:

İmzası:

İletişim Bilgileri: e-posta: Telefon:

İletişim bilgilerimin diğer araştırmacıların benimle iletişime geçebilmesi için "ortak araştırma havuzuna" aktarılmasını; □ kabul ediyorum □ kabul etmiyorum (lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz)

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Yelda YILMAZ

İmzası:

ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYN TUTUM ÖLÇEĞİ (AHETÖ)

Aşağıda yazılan davranış ve tutumları hem anneniz hem de babanız için ayrı ayrı değerlendirerek ve çocukluğunuzu hatırlamaya çalışarak cevaplayınız.

HİÇ Böyle Davranmaz (1)

ARADA SIRADA Böyle Davranır (2)

ÇOĞU ZAMAN Böyle Davranır (3)

HEP Böyle Davranır (4)

1- Her gün giyeceğim kıyafetleri seçmek isterdi.

2- Ne zaman üzgün olsam ısrarla "neyin var" diye sorardı.

3- Arkadaşlarımla oyun oynarken oyunumuza müdahale etmeden duramazdı.

4- Akşam eve geldiğimde ilk soruları genellikle okul hayatım ile ilgili olurdu.

5- Dünyanın ve çevremizin kötü insanlarla dolu olduğuna inanırdı.

6- Okula başladığım günlerde saatlerce okul dışında veya evin önünde beni beklerdi.

7- Suratımın asık olmasına hiç katlanamazdı.

8- Sınav sonuçlarımın açıklanacağı zamanı sabırsızlıkla beklerdi.

9- Çok sık nasihat ederdi.

10- Benim özel bir hayatım olabileceğini kabul etmek istemezdi.

11- Okul notlarım için benden daha çok o kaygılanırdı.

12- Yüz kızartıcı bir davranışta bulunmamam konusunda çok nasihat ederdi.

13- Parkta ve sokakta gezerken asla elimi bırakmak istemezdi.

14- Duygularımı her zaman merak ederdi.

15- Öğretmenim ile çok sık görüşmek isterdi.

16- Kötü huy ve alışkanlıklar edinmemden çok korkardı.

17- Bana yemek yedirmek için arkamdan koştururdu.

18- Çantamın içini ve ceplerimi sık sık kurcalamaktan hoşlanırdı.

19- Karşı cinsten bir arkadaşımın olması ihtimali onu endişelendirirdi.

20- Okul ödevlerim için benden çok o çaba gösterirdi.

21- Mükemmel bir insan olmamı isterdi.

YAKINLIK KORKUSU ÖLÇEĞİ

GEÇMİŞ DÖNEM YAKINLIK KORKUSU ALT BOYUTU

(1= Hiç bana uygun bir özellik değil, 2= Bana biraz uygun bir özellik, 3= Orta derecede bana uygun bir özellik, 4= Bana oldukça uygun bir özellik, 5= Kesinlikle bana uygun bir özellik)

31. Biriyle yakın olmaya ilişkin fırsatlardan kaçındım.
32. Önceki ilişkilerimde duygularımı içimde tuttum.
33. Onlara yaklaşmaktan korktuğumu düşünen insanlar var.
34. Tanıma konusunda kolay insan olmadığımı düşünen kişiler var.
35. Önceki ilişkilerimde yakınlık kurmamı engelleyen şeyler yaptım.

ÖZERK BENLİK YÖNETİMİ ÖLÇEĞİ

Aşağıda verilen ifade çiftlerini içerisinde yer alan ifadelerden hangisinin, hayatınızın şu anki aşamasında sizin için daha uygun olduğunu düşünmeniz gerekmektedir.

Not: İki ifade eşit derecede size hitap ediyorsa uygun yanıt 3 olur. Diğer koşullarda hangi ifadeye daha yakın olduğunuzu işaretlemeniz gerekmektedir.

A. Duygularım bazen bana yabancı gibi görünür.

B. Duygularımın daima bana ait olduğunu düşünürüm.

A. Kendimi nadiren "kendim" gibi hissederim.

B. Her zaman kendimi "kendim" gibi hissederim.

A. Bir şeyi başardığımda, çoğu zaman sanki bunu yapan ben değilmişim gibi hissederim.

B. Bir şeyi başardığımda, daima bunu yapanın ben olduğuma inanırım.

A. Bedenim bazen bana yabancıymış gibi geliyor.

B. Daima bu beden benim diye düşünürüm.

A. Bazen aynaya bakıyorum ve bir yabancı görüyorum.

B. Aynaya baktığımda kendimi görürüm.

A. Yaptığım şeyler her zaman kendi seçimimdir.

B. Bazen yaptığım şeylerin gerçekte kendi seçimim olmadığını düşünürüm.

A. Her ne yapıyorsam sebebi benim ilgimi çekmesidir.

B. Her ne yapıyorsam sebebi bunu yapmaya mecbur olmamdır

A. Karar verdiğim her şeyi yapmakta özgürüm.

B. Yaptığım şey çoğunlukla yapmayı seçtiğim şey değildir.

A. Tercihlerimde kendimi oldukça özgür hissederim.

B. Çoğu kez kendi seçimim olmayan şeyleri yapıyorum.

HELİKOPTER EBEVEYNE SAHİP OLDUĞUNU DÜŞÜNEN GENÇ YETİŞKİNLERE (18–45) YÖNELİK HAZIRLANAN YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

Sosyo-Demografik Sorular

- ❑ Yaşınız?
- ❑ Cinsiyetiniz?
- ❑ Medeni haliniz?
- ❑ Eğitim düzeyiniz? –İlkokul–Ortaokul –Lise –Önlisans/Lisans - Lisansüstü
- ❑ Sosyoekonomik durumunuz? Düşük – Orta Seviyenin Altı – Orta – Ortanın Üstü - Yüksek
- ❑ Yetiştirildiği aile tipi (Çekirdek, Geniş, Tek Ebeveynli Aile: Çeşitli Nedenlerle Tek Kalmış Anne veya Baba, Diğer):
- ❑ Yetiştirildiğiniz ailedeki kişi sayısı nedir?
- ❑ Kaçıncı çocuksunuz?
- ❑ İstenilen bir gebelik sonucu mu dünyaya geldiniz?

Aşağıdaki soruları kendi çocukluğunuzu ve ergenliğinizi düşünerek cevaplayınız.

Fiziksel Özgürlük

- Giyeceğiniz kıyafetleri kim(ler) nasıl seçerdi?
- Beslenme biçiminize ve düzeninize kim(ler) nasıl karar verirdi?
- Aile içi ve okul dışı aktiviteleriniz nasıl planlanırdı?
- Size ait olan kişisel eşyalarınızı nasıl muhafaza ederdiniz? Bu eşyaların ebeveynleriniz tarafından kontrol edildiğine şahit oldunuz mu?

Sosyal Özgürlük

- Arkadaşlarınızla gideceğiniz yerler ve eve dönüş zamanınız nasıl belirlenirdi?
- Ebeveynleriniz sizi başkalarının yanındayken ne sıklıkla arardı? Size ulaştıklarında neler sorarlardı?
- Bulunduğunuz herhangi bir ortamda ebeveynleriniz sizden nasıl bahsederdi?

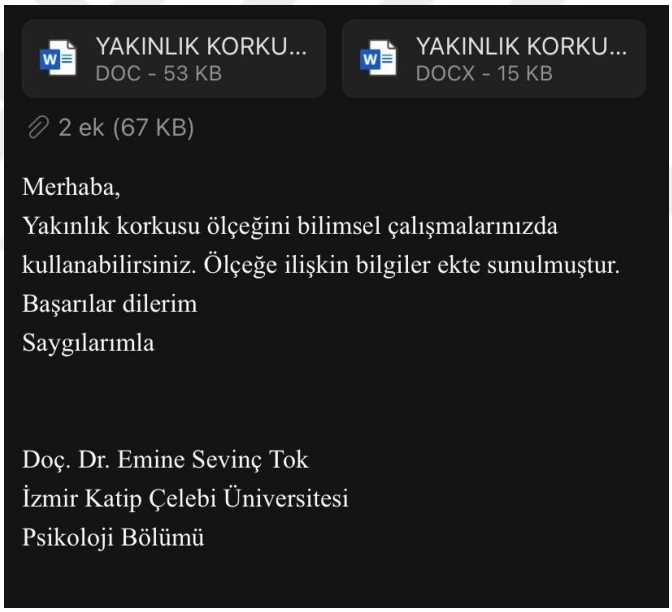
Psikolojik Özgürlük

- Özel hayatınıza dair bilgileri ebeveynlerinizle paylaşır mıydınız? Duydukları onları nasıl etkilerdi?
- Ebeveynleriniz başarısız olduğunuz bir duruma karşın size nasıl davranırdı?
- Mutsuz hissettiğinizde ebeveynlerinizin size karşı yaklaşımı nasıl olurdu?
- Ebeveynleriniz başınıza kötü bir şey gelme ihtimalinden nasıl etkilenirdi?

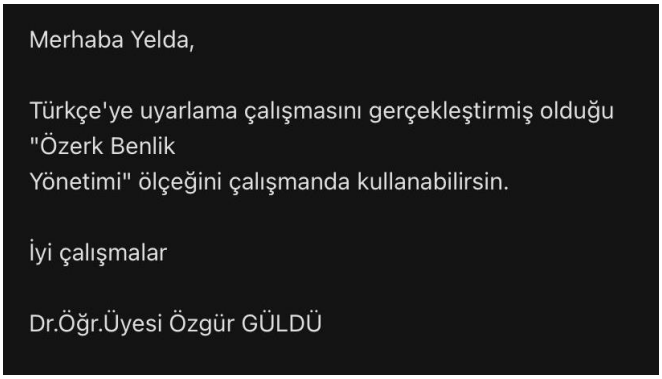
ÖLÇEK KULLANIM İZİNLERİ

Aşağıda yazarlardan alınan ölçek kullanım izinlerine dair bilgiler yer almaktadır.

Yakınlık Korkusu Ölçeği İzin Maili

Özerk Benlik Yönetimi Ölçeği İzin Maili

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği İzin Maili

Bu ölçek çalışması görselde de belirtildiği üzere atıf vermek koşuluyla herkese açık olduğundan kullanım izni alınmamıştır.

Ek 2: Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Puanlama ve Değerlendirme Yönergesi

Alt Boyutlar	Ölçek Maddeleri
Etik ve ahlaki konularda helikopterlik (EAKH)	5 – 10 – 15 – 20 – 23 - 25
Akademik / okul yaşamı konularında helikopterlik (AOYKH)	4 – 9 – 14 – 19 - 24
Temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik" (TGYBKH)	1 – 3 – 6 – 16 – 21 - 22
Duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik" (DYKH)	2 – 7 – 11 – 17

AÇIKLAMA:

1) Boyutlar birbirleriyle karşılaştırılırken, her boyuttan elde edilen puan toplamı o boyuta ait madde sayısına bölünmelidir.
2) Ölçeğin toplam puanı, anne ve/veya babanın helikopter ebeveyn tutumu konusundaki genel seviyesini gösterir. Bu konudaki alt ve üst sınırlar (kesme noktaları) şöyledir:

   **** Helikopter tutum: (Aritmetik ortalama + 2 SS) = 56 puan ve üzeri***
   Normal ilgi sınırları: (Aritmetik ortalama ± 1 SS) = 32 – 55 puan arası
   İlgisiz Tutum (Aritmetik ortalama - 2 SS) = 21 – 31 puan arası

3) Anne ve baba bölümleri ayrı ayrı puanlanmalıdır.

NOT: Bilimsel etik ve ilkelere bağlı kalmak koşuluyla araştırmacı ve eğitimciler tarafından kullanılması için izin alınmasına gerek yoktur.

İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI

GENÇ YETİŞKİNLERDE HELİKOPTER EBEVEYN GÖRÜLME SIKLIĞI ve DENEYİMLERİNİN SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

ORİJİNALLİK RAPORU

%9	%9	%1	%6
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	%3
2	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	%2
3	toad.halileksi.net İnternet Kaynağı	%1
4	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	<%1
5	nek.istanbul.edu.tr:4444 İnternet Kaynağı	<%1
6	Submitted to Ege Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<%1
7	www.isarder.org İnternet Kaynağı	<%1
8	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<%1

ETİK KURUL İZİN YAZISI

Uyarı: Canlı denekler üzerinde yapılan tüm araştırmalar için Etik Kurul Belgesi alınması zorunludur.

☒ **Etik Kurul izni gerekmektedir.**

☐ **Etik Kurul izni gerekmemektedir.**

Yelda YILMAZ
(İmza)

KURUM İZNİ YAZILARI

Uyarı: Canlı ve cansız deneklerle yapılan tüm çalışmalar için kurum izin belgelerinin eklenmesi zorunludur. Gizlilik ve mahremiyet içeren durumlarda kurum adı kapatılmalıdır.

☐ **Kurum izni gerekmektedir.**

☒ **Kurum izni gerekmemektedir.**

Yelda YILMAZ
(İmza)